

előszoba

Előszoba

Antológia

*a Romániai Magyar Szó
Szabad Szombat melléklete
1993-94-es irodalmi pályázatának
anyagából*

2012

*Szerkesztette: Éltés Enikő és Cseke Gábor.
Alapkiadás: Előszoba. Antológia. Pro-Print Kiadó, Csíkszereda, 1995
A címlapterv Ferencz S. Apor munkája*

Tartalom

Bevezető szavak (Cseke Gábor)

KIRILLA TERÉZ

Ég alatt
Godot-ra várva

CZERJÁK GYÖNGYI

A sivatag déli árnyékai
A bohóc

////// (AMBRUS TIBOR)

(Úgy tűnik, ma...)
(A világ szűz...)
(a vak festő...)
(a világ nyirkosan)

ifj. DEZSŐ GÉZA

Műtét

RAB HAJNAL

Jövő
Esés
Harci dal
Házak

VÁRY O. PÉTER

Ötmilliárdan voltunk
Minden emberek barátja

GOMBOS SZILÁRD

Ítélet
Keserhűség

BEKŐ N. ILDIKÓ

Zénó
Lila bár

LACZKÓ VASS RÓBERT

Lenge dal
Lázadó próféciaák
Rigmusok kurd változatra
Párasors

BÖLÖNI PÉTER

Szerda

VÁLENAŞ MÓNICA GYÖNGYI

A föld szavai az éghez (részletek)

VERESS EMŐD

Pogány pap éneke a napkoronghoz

MAROSVÖLGYI ALIZ

Id

SZÉCSI ÉVA

Harmat

Dans macabre

SUSAN POTTER

Hivatásom: feleség

Mimi

P. BUZOGÁNY ÁRPÁD

a te kedvességed \pm °°

hetedik szonett annamáriához

apokrif himnusz

dal a cigánylányról

LOKODI IMRE

Vargahegyi vendégek

GRAUSAM GÉZA

Katonai behívóm margójára

Agymosás

Részlet Immanuel Kant A koszos ész kritikája c. művéből

DANCS ARTUR

Itthon

Repülőtér

BORSOS SZABÓ ALPÁR

Októberi elégia

Élménytöredékek

TANKÓ ÉVA

Játék télen, kavicsokkal

JUHÁSZ ZOLTÁN

Ősz

Csak nekem

FAZAKAS ATTILA HUNOR

Esős napok ablakomhoz közel

Neked

Vers egy ismeretlen tájról, ahová a költő aludni kijár
A fény megtalálása

BARTIS IMRE

Hideg

GÁLL ANNA

Sors

Depresszió

GÁSPÁRIK ATTILA

Tessék címet adni

TAKÁCS ISTVÁN

Törtető hadak

Pipacs

HORVÁTH LEVENTE

Álom

Tudathasadás

DANKUJ CSABA

Kábítószer

Súly

LÖVÉTEI LÁZÁR LÁSZLÓ

Mit is...?

Szólnál csak ha

BENCZE ANIKÓ

Disztichon

Esti tanács

GERGELY MANÓ

Patt

Azt hitted

Három haiku

Napjaim nélküled

Nagyapám

PAPP ERIKA

Álom kanálkákkal

BALÁSI ANDRÁS

Farkasszem

SZABÓ GÉZA

Időzített hiány

Szerepcsere

DEZSŐ M. MAGDOLNA

C'est la vie

TAMÁS GYOPÁR

Mikor
Bábjáték

BORÓCSIK IRÉN

Káprázat

BÖLÖNI PÉTER

Zsoldos-ének
Jack Kerouac emlékére

ZS. DEÁK ERZSÉBET

robinson
altató
csak a tenger

SZABÓ FERENC

Vigasz
A túlvilágon

FÜLEKI BEÁTA

Katicabogár

BOTÁR EMŐKE

Suli után X-ben
Ima
Fal
Tégla

TÓDOR CSABA

Iskoláim
A szőlőgerezd

NYITRAI RÉKA GYÖNGYI

Karácsony előtt
Testamentum
Vallomás

KARÁCSONYI ZSOLT

A forradalmár

NAGY ÁGNES

Karácsonyeste
Fürdés közben
Fűtetlen tömbházlakásban
Ősz végén munkanélküli segélyen

LEVINSCHI SZÁVULY ATTILA

Téli varázs
Völgy, örvénnyel

ADATTÁR

Függelék

CSEKE GÁBOR

Előszoba - egy kicsikart, rendhagyó irodalmi pályázat

SZONDA SZABOLCS

Beszédes jelenlét és hiányzás az Előszoba évfordulóján

Az 1993-as Előszoba-pályázat résztvevőinek névsora

Pusztai Péter rajza

Bevezető szavak

Ez itt egy tágas előszoba - szavakból, jóindulattal és kíváncsisággal kerítve, szigorral és felnőttkori lelki furdalással tapétázva.

Tessék befáradni!

Ajtaján gyakorlatilag bárki beléphet, az olvasó elvegyülhet a sok kezdő szerző közt, akik egy fiatal, még be nem futott tollforgatók számára kiírt pályázaton tűntek fel. Jelentkezésük tette lehetővé az előszoba berendezését. A közel másfélszáz pályázóból 48 megérdemli, hogy megmelegedjen a falak oltalmában.

Jelen könyv talán nem is irodalmi képződmény, mint inkább nemzedéki válasz egy körkérdésre: mi lesz velünk a következő ötven esztendőben? A hatvanas-hetvenes években születetteket kértük fel a válaszadásra és ők vallottak is, legjobb tudásuk szerint, akkor is, ha világérzékelésük, esztétikai-formai tudásuk többnyire ösztönösen hálgyogos, inkább érzésből, fül után, mintákat követve fogalmaznak, tördelik a sorokat, vívódnak vagy - különben reális! - halálfélelmekkel kacérkodnak.

Nem őszinte magával az, aki az „előszobások” kérdésfelvetését nem érzi a magáénak, ha nem ismer bennük egykori énjére, fiatalos ambivalenciájára, az életöröm és a megsemmisülni vágyás csúcsa és mélysége közötti életveszélyes függeszkeedésre, a sivárságtól, az arctalanságtól való kétségbeesett rettegésre, a tisztaságvágyra és a gyanúra, hogy mindez hiábavaló dőreség, mert...

Mert az előszobában lehetetlen megrekedni. Egy darabig melegszik benne az ember, senki se bántja, erőt gyűjt, ismerkedik, megméri magát, eszmét és eszközt csiszol, hogy végül is beléphessen valamely innen nyíló, ismeretlen helyiségbe, vagy pedig visszalépjen bátoratlanul és meghasonlással a lelkében oda, ahonnan jött. Vagy megdicsőölünk, vagy elvisz bennünket az ördög - más alternatívánk nincsen, ez az alkotás titka és rendje.

Ezt kívánta tudatosítani résztvevőiben a pályázat, és egyben ez jelen könyv egyetlen létértelme. Akik benne vannak, a lepkévé válás álomittas, lüktető báb-állapotát élik; nem tudni, milyen lepke búvik ki végül is a gubóból. Költészettel és prózaírással kacérkodó írástudók ők, akiknek nincsen múltjuk, csak jelenük.

Jövőjük - a mi mindannyiunk jövője - az erdélyi írásbeliség, tágabb értelemben az erdélyi lét sorsvonalának irányába mutat. Tartozunk magunknak annyival, hogy komolyan vesszük jelzéseiket, legalább egy kötet erejéig.

Cseke Gábor

KIRILLA TERÉZ

Ég alatt

utak léptek rám
föld voltam,
anyaföld kerek föld

kereszt lettem, fakereszt
világ feszült rám
kerek világ

véres világ
Messiás
bűnös Messiás

Godot-ra várva

Atyám gondjaid magamra vettem
és te nem gondolsz velem

szememben hordozlak Világ Tengelye
de te ott kés hegye lettél

testemből való vagy
de én nem vagyok a te testedből való

véremből való vagy
de én nem vagyok a te véredből való

mostoha vagy Atyám mostoha
fattyúnak kineveztél
s ím te lettél az árva

Világ Fáján
égen és földön
örökkön-örökké

CZERJÁK GYÖNGYI

A sivatag déli árnyékai

...és elhagytam az utolsó oázist is. Társaim árnyéka valahol a hátsó láthatáron foszlott szerte, én meg halk sóhajjal igazítottam meg hátizsákom vállpántját. Könnyű súllyal nyomta hátamat a kevéske megmaradt elemózsia, az utoljára feltöltött kulacs. Az izzó homokban még élt néhány szívós növényfajta, kaktuszok tüskéi meredeztek hívogatóan-fenyegetően felém. Nem léptem hozzájuk, nem simogattam és nem törtem le őket, csak szemléltem valami visszafogott figyelemmel, mint a vonat utasait szokta nézni az ember. Aztán tovább léptem. Dobhártyámon Magyar Lajos suttogetta a Csorna Sándor naplóját: „A sivatagon át megőrül, aki gyenge / a lángoló homokba veti magát /és hívja állati vággyal az enyhet adó, késbiztonságú, hűvös éjszakát.”

Újabb kaktuszok jöttek, adakozó szívvel nyújtották égővörös gyümölcseit, ragyogó szépségű virágaikat. Nem fogadtam el, hiszen tudtam: most nem szabad kötődnöm semmihez, és ők túlságosan is közel állnak a szívemhez, otthonom, régvolt gyermekkorom emlékeihez. Valahol anyám messze még öntözi a cserepekbe ültetett tüskés apróságokat, és valahol egy másik égbolt alatt sudár kaktuszoszlopok őrzik a sírhelyét annak, akit legjobban szerettem.

Fásultan rakosgattam lábaimat egymás után. Szemembe süttött a lenyugvó narancs nap és megjelentek a homokon az első harmatcseppek. Éjjeli bogarak halk zizegése hallatszott, ahogy megálltam pihenni. Elvackolódtam kabátom óvó ölelésében. És akkor valami furcsa, megnevezhetetlen érzés rohant meg: mintha százezer szempár figyelne mindenhol. Nem sikerült elcsípni a pillantásukat. Kapkodtam a fejem, de csak a homok lesütött szemhéját, rezzenéstelen pilláit láthattam. Nem tudtam elaludni, államat a térdemre támasztva bóbiskoltam. Furcsa álmokra riadtam fel minduntalan: repülőkről zuhantam beláthatatlan mélységekbe, barátaim arcát véltem fedezni patakok köveiben, ahogy átcsoiban rajtuk a halál vize, fűzfák hínáros ujjai szorongatták torkomat...

Hajnal felé ismét felrázott valami látomás, és elkaptam a sivatag pillantását a másodperc egymilliomod töredékére. Hívogató volt, ugyanakkor ijesztő, a születés és elmúlás lehetőségét éreztem tőle a bőrömön végigborzongani. Gyorsan szétnéztem, de már csak a világosodó dűnék árnyékát láthattam, ahogy felszívódik róluk az utolsó harmatcsepp is a rohamosan forrósodó levegőben.

Már nem tudom, hányadik napja vándoroltam a messzeség bűvöletében. Valahol elkerültem a sziklákat, melyeket útmutatónak állított nekem a Sors. Találomra választottam az irányt. Céltalan lett az út, amit jártam, és hiábavaló próbálkozás lett volna megkeresni a sziklákat, melyek mint égre mutató ujjak meredeztek a pusztában. Sosemlátott mélyvörös színű homoktengerhez értem, ismeretlen zene dobolt a fülem-

ben egyre hangosabban, és ahogy visszanéztem lábnyomaimra, láthattam, hogyan támad fel a szél, eltörölve lépteim emlékét.

Minden éjjel a Halál ezer színű arcáról álmodom és érzem, hogyan lesik ki legtitkosabb vágyaimat, legrejtettebb gondolataimat is a szemek, melyek már le sem sűtik pilláikat. Kihívóan és szemtelenül bámulnak, és minden félbe szakadt álmnál mintha egy hajszálnyit közelebb mozdulnának hozzám... Már nem is próbálok menekülni. Kifogyott a kulacs, a hátizsákot otthagytam a szemek martalékául. Lassan a kabátom is mázsás súllyal nyomja vállamat. Nemsokára meg kell tőle válnom. Csak vonszolom magam, nem tudom, miért, hová és meddig. Nem tudom, ez a sorsom, semmit sem tudok már. A testem is túl nehéz lett, csontvázszerű árnyékom elszakíthatatlan szálakkal húz magához, ölelni-eggyé válni hív.

Nem tudok ellenállni neki. Dobhártyámon a szél suttogja végeérhetetlen zenéjét, és érzem, a szemek már nem türtőztetik sokáig magukat...

Meglepően sima a tapintásuk. A rettegés feloldódott a szívemben, valami kellemes nyugalom, a révbeérkezés érzése fogott el. Rokonok-testvérek közé értem, minden igyekezetemmel próbálok eggyé válni velük. Felemelő a tudat, hogy százezren, millióan vagyunk, számunkat sem tudom, felfoghatatlan ez a hatalmas erő és összetartozás. Mindent tudnak, és én mindent megtanulok tőlük, amit csak lehet, kitalálok, amit nem tudnak elmondani. Boldognak érzem magam, hogy ölelnek és ölelhetem őket, hogy közösek a céljaink, a vágyaink.

És meghaltak az álmaim.

Hajnal volt és vizsgálódó szemeink alatt valaki elhagyta az utolsó oázist is...

A bohóc

Ki tudja, hányadik éjjel volt már, hogy arra az álomra ébredt. Bohócnak látta magát, aki a színpadon áll, mulattatja a tömeget viccekkel, grimaszokkal, átlátszó kis ártatlan tréfákkal. Bő, gombos nadrágban totyog, bukdácsol félöles cipőkben, cilindere minduntalan leesik, hol nyuszi, hol meg tojás bukkan elő belőle. Kockás zakóján paradi-csomfolt, pálcájával vakarja kóchaját... És a tömeg hullámszik a nevetéstől, miközben ő izzad a paróka alatt és boldog, hogy sikerült a mutatvány, nagyon boldog. Vizsgaidőszak következett, tanult keményen, miközben minden éjjel megjelent a képzeletbeli színpad és ő fellépett, minden éjjel.

Néha érezte: pattanásig feszülnek az idegei. Ilyenkor elővette a pöttyös inget és felvarrta az ujját, aztán gombokat tett, masnit kötött rá. Napokig járta az üzleteket a megfelelő kockás zakó után. És vett egy igazi csatos-fűzős, fényes, fekete bohóc-cipőt, négy számmal nagyobb, mint amekkora a lába. Böröndje mélyére süllyesztette a kincseket, közben tanult és egyre csak várt, ő maga sem tudta igazán, hogy mire.

Lejártak a vizsgák, a hálóban mindenki felszabadultan nevetgélt, zene szólt és valahonnan előkerült egy üveg meggylikőr. Lázasan tomboltak, ruhákat és címeket csereberéltek, ajándékokat osztogattak egymásnak. Lekerültek a falról a kedvenc poszterek, néhányan találkára készülődtek, mások meg csak üldögéltek és nem akarták elhinni, hogy mindenben túlvannak már.

Parfüm és fogkrém illata szállt a mosdóban, és a folyosón, a cementpadlón árválkodott egy szál, a csokortól elmaradt virág.

Bőröndjét letette az ajtó előtt. Keze már lendült a kilincs után, aztán meggondolta magát. Végignézett a folyosón, odalépett a virághoz, megszagolta, rámosolyodott és rátűzte a kockás zakó hajtókájára. Te vagy a legjobb barátom - mondta és benyitott.

Félbeszakadt mozdulatok és mondatok várták, hogy folytassák őket, miközben ő középre lépkedett, levette cilinderét és meghajolt. Táncba kezdett az arcára festett bohócarc és mondta a vicceket, előadta álma összes mutatványát. Egyre többen és többen jöttek, ellepték az ágyakat és a szobát. Egyesek már a szekrény tetején ücsörögtek, mások végigdőltek az ágyon a nevetéstől. Hullámszótt a terem, mindenki kacagott, és ő ontotta a vicceket, a mókás dalokat, a sok ártatlan tréfát.

Aztán megállt. Az arcokra kiült a várakozás, felcsattant néhány elkésett kacagás. Állt, nézte őket és szeme előtt elvonult álmai színpada és az ébredések valósága. Lassan magához tért és előmlött rajta a kétségbeesés hulláma. Szeméből kicsordult az első könnycsepp. És csak sírt a sarokba kuporodva, elgurult cilindere után sem nyújtotta ki a kezét. Zokogása könnyre fakasztotta a körülállókat. Felismerhetetlenné tette arcát a sok festék, kócparókája elcsúszott égővörös haján.

Csak sírt és nem tudták megvigasztalni.

Székelly Sándor fotója

///// (AMBRUS TIBOR)

(Úgy tűnik, ma...)

Úgy tűnik, ma meghalunk, barátom
csak itt ne felejtsem a kabátom
másvilág - más időjárás
íme a titok:
minden lónak három lába van
amit te láttál, az mind hibás
fals (mint a szentírás)
 vámpírkaparás
 emberharapás
 MÁKOSKALÁCS!
 egy szeghez két kalapács
 háromértelmű a tanács
 és a híres kovács:
 a karfiolszagú világok
 másodosztályú emberkínzója

szürke rózsák a sírodon
és még csak meg sem
karcoltad a történelmet

ameddig elszívnád szivarod
már rég eltűntem a függöny mögött
csak itt ne felejtsem a harangozókabátom
a pokolba megyünk mindnyájan
te is, barátom

(A világ szűz...)

A világ szűzhártyáján ülök
lábam a mocsokba lógotom
előttem öleli önmagát itt minden
szunnyad a tudat
hasad az atom

nincs többé bűn
mert nincs többé kegyelem
az erényt elkártyázta valaki
röhögnöm kell: szerelem...

- Uram, a koporsó előállt
- a pap is türelmetlen már.
(minden órarend így végződik)
 halál
Légy nyugodt, mindenki élni akar.
Én sem. (?) CSAK LÉTEZNI NEM!

Mégse jön senki velem.
Kedves vagy.

(Én már megbocsátottam
magamnak.)

Valaki más ül ott fenn
helyettem
s mégis én olvasom
a sírról, nem ő:

„Itt nyugszik Ambrus Tibor
eltelt, mint az idő”

Nem.

(a vak festő...)

a vak festő
a bizonytalanság a kijelentő mondatból
a kifejezéstelenség a temetésről
az elgurult csavar
a fekete virág
én vagyok a halál csuklójáról a bilincs
az elveszettnek hitt ruhadarab
amivel senki nem törődött míg megvolt
a bolygók mocorgása
az aki kettétörte a világ csontját
és aki látta a fájdalmat
én vagyok apám fia!!
én vagyok anyám fia!!!

a testvérem testvért:!!!
önmagam ura
önmagam szolgája (a kerek háromszög)
és a levegőben megálló kéz
az első és utolsó lélegzet
a méreg a csókból
(összeráncolt homlok)
(ökölbe szoruló kéz)
(a hátramaradt szó)
a félredobott játék: NEM KELL!!!
a jóllakott ember aki hátradől a
székén és rájön, hogy semmi esélye
az élethez
a mosoly amit sose kaptam meg
a felhők mögötti istenek mindegyike
(a felhők mögötti felhők hallgatnak)
a barlangrajzok bikája
az izomba markoló félelem
az igazságot lefogó tenyérél
(Buddha harmadik szeme)
és a 13. tanítvány avagy
a vércsík Jézus hátáról?
persze az arany-bársony könyvjelző
a bibliából
Mona Lisa és a pápa mosolya
a sarokban imádkozó
roggyant térdű öregember aki nem
tudja hogy nincs utolsó ítélet
(a szenteltvízbe fulladó légy)
minden ami az ámen után van
mi az az ámen?

én vagyok te
a hiába elrejtett gúnyos mosoly
a barátságos hátba veregetés és az irigység
amivel adják
az első hosszabb nézés a tükörbe
(rúzs)
a fájdalom amit akkor érzel ha nagyon
boldog vagy
a vér a lepedődről
az aki szeret téged
az aki már nem szerethet téged
és az is aki még mindig szeret
(talán mindörökké? hm.)

aláírás
aranygyűrű
a zakóból a gyűrődés
a sétatobtól a remegés
a mosatlan ruha
kopaszodó fej?
kihulló haj?
én vagyok a szívinfarktus
a kopott csavarhúzó amivel a
koporsódat fogják (örökre) lezárni
én vagyok a csend a temetőből (ha ha ha) a felejtés hatalma is én vagyok

nagy szükséglet:
én vagyok Isten (ó)
minden dolgok teremője és elszenvedője
őszinte egy hazugság
kétségbeesett akarat
tudat ugye fulladozol
félelemtől remegő sejt
én vagyok a semmi amire csak az
ember képes.

Beismerem hogy kínlódom
mindenhol hiányzó válasz
 nekem több kell
 talán minden

(a világ nyirkosan)

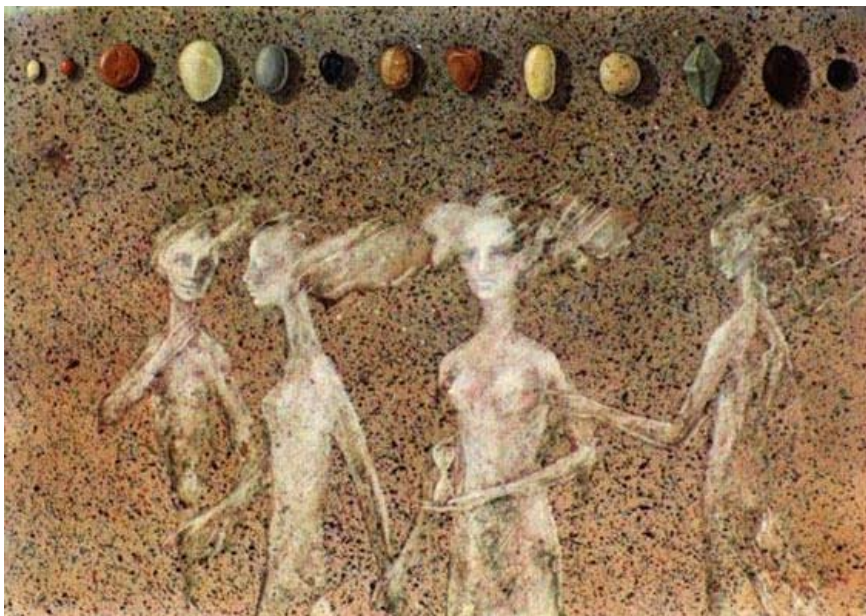
A világ nyirkosan
üdvözl egy falról
a fekete betűk
integetnek: FUCK YOU (angol)
s a filozófiából kiálló
éles drótvégek lassan
elsimulnak bennem
 Nem kell már
 elmennem ahhoz
 hogyan ne itt legyek:
 önmagam oldom fel
 a fojtogató teher alól
 utolsó vacsora nélkül
 éhesen nézek rád

édesem és mégis élesen
ó barátom!
Ha tudnád mennyire
nincs szükségem rád
Hiába sírsz.
Ha akarod letörölhetem könnyeid
de elállítani már nem tudnám őket:
a szerelem (!) és a szabadság (!)

két angyali jobb kéz
amely sosem fog összezárnulni

Tudja a világ mit tett
mikor megszülte önmagát
mi csak forgácsok vagyunk
a tökéletes szobor
mellett

Hiába így kellett lennie
legalábbis így lett.

Pusztai Georgeta grafikája

ifj. DEZSŐ GÉZA

Műtét

*„Arra várnak, hogy egy
széttépett kertbe vihessenek minket...”*

(J.M.)

A piros és zöld fényekkel teli városból hozták ide egy különös reggelen, a kusza álomrongyok és furcsa borzongások városából, hogy végrehajtsák rajta a műtétet. Egy sápadt és ragacsos ágynak adták, amely körülölelte fehér rácsaival és halott-sápadttá tette, szinte magába szívta, és hosszú éjszakákon át makacsul és némán őrködött fölötte, megvédve őt a körülötte lévők tekintetétől.

Nem ismerte őket. Csak annyit tudott róluk, hogy itt voltak, amikor őt idehozták. Látszólag nem vettek tudomást róla, naphosszat céltalanul botladoztak ide-oda a teremben. De nem érezte magát biztonságban, gyanakvó természete ellenséges szándékot vélt felfedezni bennük. Rútak voltak és esetlenek, s mintha vártak volna valamire. Félt tőlük. Nem tudta, miért. Talán a kifejezéstelen arcuktól és tekintetüktől, talán az egyformaságuktól. Egy délutáni álmából felriadva (azon a délutánon megfeledkezett az elővigyázatosságról és elszundított), felnyűszített a félelemtől és a meglepetéstől: ott voltak mind, szorosan az ágya fölé hajolva, érezte leheletüket és látta vékony, fehér ujjait, amelyeket feléje nyújtogattak.

A váratlan hangra megmerevedtek. Tétován, riadtan bámultak, s amikor szinte öntudatlanul újra felnyűszített, hátrahőköltek. Kezüket védelmezően emelték maguk elé, tekintetük meglepetést és értetlenséget sugárzott; aztán hátrálni kezdtek (akkor már megállás nélkül nyűszített), valami láthatatlan erő taszította el őket, egyre hátrább, míg a falhoz szorultak. És féltek, igen, látta arcukon a félelmet és a könyörgést, a szemükkel könyörögtek neki - soha ilyen gyönyörű szemeket nem látott még - és akkor már nem nyűszített, hanem győzelmesen üvöltött, és látta, hogyan torzul el arcuk, hogyan lapítja szét őket a láthatatlan erő, amikor észrevétlenül minden darabokra törött, és egy olajzöldre festett folyosót pillantott meg, amelyen villámgyorsan tolt a négy fehér köpenyes alak egy kerek ágyon.

Határtalanul megkönnyebbült. Vége a rémálomnak, most már minden jó lesz, segíteni fognak rajta. Nyugodtan feküdt az ágyon, és szinte mulatott a helyzetén. Milyen furcsa, hogy ennek a folyosónak nem akar vége lenni, pedig nagyon gyorsan haladnak, és egy lelket se látni rajta. És ezek az orvosok is milyen furcsák, nem látom az arcukat, egyikük se néz rám, és csak most veszem észre, hogy egyszerre lépnek, nem is lépkednek rendesen, hanem menetelnek (biztosan tudják, hová), csak úgy csikorog a cipőjük talpa.

Már itt is vagyunk, egy sokarcú lámpa van fölöttem. Nagyon sok a fehér köpenyes, sötét van, és én csak most látom, hogy a padlón apró lények ragyognak és hajladoznak és ugrálnak, szaladgálnak a fehér köpenyesek előtt, akik nem látják őket, rájuk lépnek és kemény cipőjükkel szétzúzzák őket, egyre kevesebben maradnak. Isten veletek, lassan mind elpusztultok, kedves kis lények. Most már nem látok semmit, mert kigyúlt a lámpa; de igen, őket látom, akiktől féltem, mind itt vannak, haha, milyen gyönyörűek és méltóságteljesek. Összevissza kiabálnak, alig értem szavaikat, és büszkén néznek le rám a magasból (azt hiszem, térdre kellene ereszkednem), és onnan kiáltoznak, hogy szeretet, igen, ezt kiabálják nekem, kíméletlenül és vádlón, hogy szeretet, hahaha, szeretet...

Nagyon nehéz volt az ébredés.

Sápadtan és zihálva, küszködő szemekkel körülnézni (látogatók jöttek), dermedt, reszketeg tagokkal felemelkedni, látogatók jöttek, tétova, lassan kibontakozó bizonyosság, igen, látogatók jöttek. Szinte sejtettem, hogy ők lesznek azok - kuncogott magában, amikor megpillantotta őket. Nagyon sokan voltak és leültek az ágya köré.

Hirtelen nagyon elfáradt. Eszébe jutott a piros és zöld fényekkel teli város, a hűvös magány városa, de nagyon távoli volt, vér és undor ragacsos ízét érezte. Végignézett a nyugodt, várakozó arcokon és rájött, hogy most beszélnie kell, hogy ezek mit sem tudnak a városról, nem látják a gyűlöletet a tekintetében, és csak arra várnak, hogy megszólaljon.

Daróczy Jenő fotója

RAB HAJNAL

Jövő

makogtam nyílt tengeren
és mély odúban
szív-hintán lebegtem
mert szerettem látni összeszorított
fogú csillagokat
a mélabús por játékát
láttam néhány egér-lelket
melyek bebújtak a tiszta takaróba
s felpuhították a párnám
gyere!
menjünk a jövőbe
tapintsuk ki
reménytelen álmainkat
vacogjunk néhány
galambtól
úrhajós ruha nélkül
szaladjunk az éterben
s hulljunk le mint a
hullócsillagok

Esés

lehulltam a hora
mint sokat simogatott hajszál
pedig a szél csak a megszokott
arany-balettjét lépkedte
miközben beletúrt lelkem sűrűjébe
de szétesett az arcom s lecsordult
mellém
de szétbomlott a szemem
s nem láttam hova
esik
jó így!

talán margaréta lesz belőle
mint máskor
és egy tücsök nekikeseredve
elmakogja felette
bánatom...

Harci dal

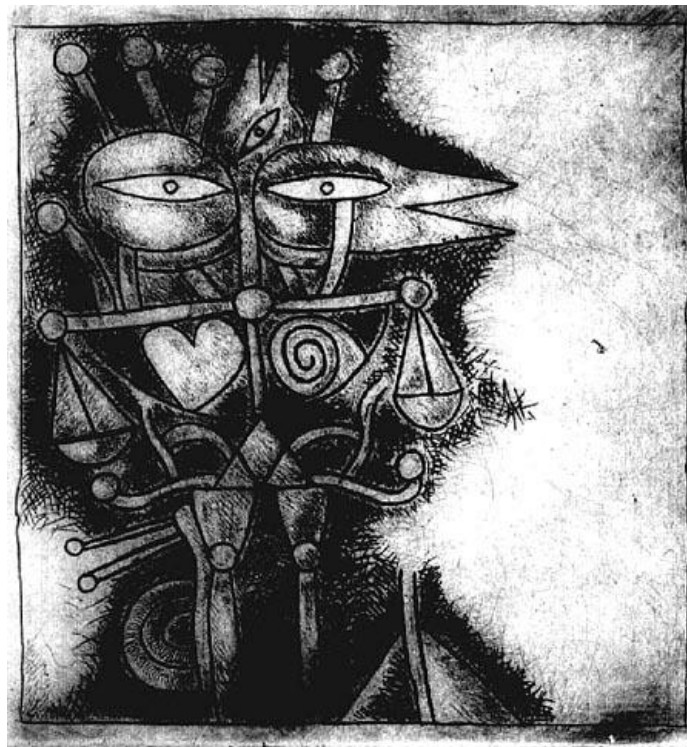
Szúróscontú pillantások
közted és köztem.
Ó, de ez másnál is megtörtént!
Békanyál szavak
köztünk és köztetek.
Ó, de ez régen is megtörtént!
Sós sóhajok
falu és város között.
Ó, de ez máshol is megtörtént!
Kosz-szürke papírok
ország és ország között.
Ó, de ez már többször is megtörtént!
Egy zsúfolt szemétláda
nemzetek között!
Ó, mi már nem várunk megváltóra,
de jó lenne, ha egy
zsíros hajú utcaseprő
hősi kardját magasra tartva
ránk találna...

Házak

reszkető házakról
téli csendben csepeg
a vakolat
mindegy már hisz
a hősök már elmentek
s korunk sokkal modernebb
nem érdeklik
a hősi tettek ---

babéros homlokú házakról
alumínium-hangon
szótagolva hull a mész
s a rozsdá lelke puhítja
a vasat
mert már éhen haltak azok
akik mondtak valami értelmeset
hangosat

szagos cigarettahamuként
ejtjük el várfalainkat
nem vesszük észre
hogyan ez az ezredvég
és egy könnyű szél sem sóhajt
ha ellenáll egy utolsó
tégla-maradék -----

Feszt László grafikája

VÁRY O. PÉTER

Ötmilliárdan voltunk

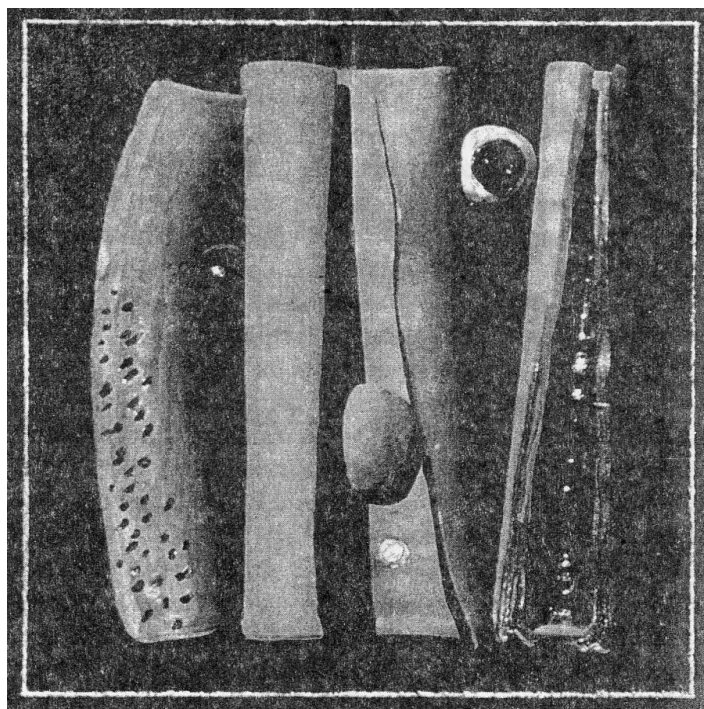
Nem megy, ez a hangulat nem nekem való, mert mire jó az, ha mindenki gratulál egy sikeres vizsgához, mikor egyikük se harcolt azért a sikerért, talán irigyek, hogy nekem jól megy, holnap okleveles mérnök lehetek, rá van írva az arcukra a káröröm, mert ma még csak egy pénztelen diák vagyok, lakom egy „bútorozott” szobában, ahol a bútor egy minden-pillanatban-letörni-kész ágyból, egy asztalból, egy háromlábú székből, néhány fogasnak kinevezett falba vert szegből, egy csupasz villanykörtéből, egy csorba üveghamuzóból (nagyon vigyázzon ám rá, jénai porcelánból van, mondta a házigazdám) és három, már a giccs határát is túllépő festményből áll, de ez volt az egyetlen, számomra elfogadható áron felkínált szoba, nyáron még elviselhető, de télen alkalmatlan lakótárs a falakat elborító penész, és szinte hőgutát kapott a házigazdám, mikor egy éjszaka kellemetlent álmodtam bejelentetlen lakótársammal és az ágyat a szoba közepébe rángattam, ami nem kis erőfeszítéseembe került és a zajt már igazán nem kerülhettem el, arról meg nem én tehetek, hogy a gazdám állandóan a tolvajoktól fél, minden kis neszre felriad és konyhakéssel a kezében üzi fél éjszaka az álmait, szerintem egy tolvajnak nem is lenne mit elvinnie abból a lakásból, és ha mégis jönne, az egyedül a gazdának jelentene elégtételt, hogy nem hiába mondja ő a magáét, egyébként rokkantsági nyugdíjból él (a háború elvitte a bal lábát, az alkohol az esztét) meg a bútorozott szoba be nem jelentett jövedelméből, egyszer részegen hoztam haza a sarki kocsmából, nagyon hálás is volt érte, egész sorozat hőstettét mesélte el, bal lába elvesztésének történetét már negyedik változatban is, egyébként is olyan szolgálatokat tett, hogy szerintem legalább egy negyedfokú érdemkeresztet kaphatott volna, meséi alapján akár egy szuperelsőfokú aranykereszt is megilletné, persze horogkereszt, ugyanis neki még az oroszok lőtték el a lábát, egyébként is szívvel-lélekkel náci volt, mai napig könyvtára a Mein Kampf egyetlen elrongyolódott példányából áll és állandóan a meghalt Harmadik Birodalom feltámadását várja, de az ő álmvilága főnixmadarának porain biztosan trónolnak az amcsik és a muszkák, ahogy mondaná, már kívülről ismerem a szövegét, de azért ő is egy borgőzös gratulálok-at lehel az arcomba, pedig a legkevésbé teremti meg a körülményeket, annak ellenére, hogy állandóan ezt hangoztatja, nála a „körülmények” annyiból áll, hogy az én számámra mosatja ki a szennyest és néha elküld italért, amit ugyancsak én fizetek, ennek ellenértékeképpen elengedi a villanypénzt és megengedi, hogy bárkit felvihessek a szobámba, amit én úgysem teszek meg, már csak szobám siralmas állapotáért sem, azonkívül az ágy engem is csak úgy bír meg, ha óvatosan ereszkedem rá és minden mozdulattól óvakodom, két személy súlya alatt minden előzetes figyelmeztetés nélkül összeroskadna, és egyébként is unom már szobám sivárságát, örülök, ha kiszabadulhatok a penészmintás falak közül, sokáig szoktam csavarogni az utcákon, inkább a forgalmatlan külvárosi sikátorokat járom, egyszer egy asszony beesett az autóbusz

kerekei alá, az meg épp elindult, a tonnányi súly alatt azonnal szétroppant a nő koponyája, a gumi recéi megteltek agyvelővel és csontszilánkokkal, amiken még a fejbőr hajastól megmaradt, és a szoknyája egészen felcsúszott, rózsaszínű bikini volt rajta „Lucky girl” felirattal, mindenki szörnyülködve elfordult a látványtól, a temetkezési vállalat emberei gumilabdát tettek a fej helyére a koporsóba, persze, lefátyolozták, később megtudtam, hogy a nőgyógyásztól jött, kéthónapos terhes volt, rohant közölni a férjével, a buszsofőr ott helyben bepörgött, állandóan röhög, el sem ítélték a szerencsétlent, pedig megtehették volna, mert ártatlan volt, egyszer meg a nyílt utcán megkéselték egymást a cigányok, és őket sem ítélték el, pedig ők már nem voltak ártatlanok, de egyikük se tett feljelentést, halott meg nem volt, van egy része a városnak, még mindig inkább falu, mint város, ott újságírónak néztek és szinte laposra vertek, hogy nincs nekik szükségük reklámra, hordjam el sürgősen az irhámát, erre stabilan leposztoltam egy első osztályú vendéglőnek nevezett kocsmában, ott meg összeévesztettek valakivel, aki állítólag néhány nappal előttem fizetés nélkül távozott, az is farmerban volt és kockás ingben, hát minek vitatkozzam ilyen nyomós érvek ellen, inkább fizettem, azóta az utcákat járom, ahol még véletlenül sem vigyorg az arcomba senki egy irigy gratulálok-at, egyszer beálltam a srácok közé focizni, a legnagyobb sem volt több tizennégy évesnél, a kapufául szolgáló porolóhoz oda volt támasztva egy literes üveg, mikor melegük volt, húztak egy kortyot belőle, egyszer én is elkaptam az üveget, majd megnyuvadtam attól a kortytól, amit futás közben lenyeltem, az üvegben olcsó pálinka volt, marta a torkomat, kénytelen voltam leülni, még sokáig köhögtem, mire a fiúk szünetet tartottak, rágyújtottak egy-egy cigarettára, később folytatták a mérkőzést, de már nélkülem, mi lesz ezekből és mi lesz belőlem és mi lesz ebből a rohadt világból, nem jó úton indultunk el és még kevésbé jól folytatjuk, erősek vagyunk, mert kezünkben a fegyver, de gyengék is vagyunk, mert használjuk azt, de ezt nem érti a házigazdám és nem érti meg még legalább négy és fél milliárd az ötmilliárdból, és a megmaradt félmilliárd háromnegyede csecsemő vagy tudathasadásos vagy csak statisztikailag létezik, és az az elenyésző pár ezer ember túl kevés a többi közt, hiába emeli fel szavát, csak süket fülekre lel, miközben dollár-milliárdok mennek évente a fegyverkezés költségeinek a fedezésére, és szigetek tűnnek el az óceánban és emberek halnak éhen vagy nőnek úgy fel gyerekek, hogy nem tudják, mit jelent jóllakva heverni a tigrisbőrön, és csendben kifejlődnek a neonácik, a neofasiszták, most még csendben vannak, de egyszer hatalom lesz a kezükben, amit ki is használnak majd, és akkor megkezdődik az önpusztítás, a módszeres emberirtás a felsőbbrendű fajok biztos megélhetésének érdekében, vagy tudom is én miért, de valószínűleg, mert önkezűleg kell elpusztítsuk, amit magunkból csináltunk, és csak egy sírkő fog örködni mindannyiunk szelleme fölött, egy szürke, jellegtelen kő, homogenitását két, nem tudni ki által belevéssett szó fogja megzavarni csupán: ötmilliárdan voltunk.

Minden emberek barátja

Nem féltem, pedig akkor már tucatnyian körülvettek, akkor sem féltem, amikor először megütöttek, csak valami furcsa megalázottság szorongatta a torkomat, nem tudtam mozdulni, na mi van tatus, beszartunk? kérdezte az egyik, az, akinek egy vascső volt a kezében, a végére bőrhüvely húzva, ezt csak akkor tudtam meg, amikor tarkón vágott vele, persze, ti üthettek, mert többségben az erő, a nyers erő, de arra nem gondoltok, hogy van ennél egy hatalmasabb úr is, a szellem, na nem az, amelyik a buta emberek álmait háborgatja csontváz alakjában, hanem az, amelyik benned is megvan, te csöves, meg benned is, aki láncot forgatsz a szemem előtt, és amelyik bennem is megvan, amelyik nem engedi, hogy féljek, mert tudja, hogy nektek pont az jelent örömet, ha valakit rettegni láttok, és most azért vagytok úgy begyulladva, mert még a második ütés után sem estem térdre szánalomért és az életemért könyörögve, tulajdonképpen ócska buli ez a tettek, egyszer úgylis mind a dutyiban végzitek, mert valakit még könyörgés előtt agyonüttök, ha nem engem, hát valaki mást, de az is lehet, hogy egy nagy banda majd felemészt benneteket, a nagy hal is megeszi a kicsit, anélkül felbomolna az ökológiai egyensúly és elszaporodnának a halkonzervek, hát azok vagytok ti is, pléhdobozba zárt kis halacskák, együtt tömeget képviseltek, de külön-külön szavatok sincs, és egyetlen jelszavatok „tömegben az erő”, de ebben ti sem hisztek, mert minek is? holnap talán felrobban itt a közelben egy piciny kis atombomba és akkor már úgylis mindegy, de én hiszek a szellem erejében, ezért nem félek tőletek, és ezért nem könyörgök még mindig térdén állva, pedig azt hiszem, hogy már mindannyian végighúztatok rajtam, tudjátok, én igazából nem is tudok haragudni rátok, nagyapám sem haragudott az oroszokra, mikor azok ‘43-ban ellőtték a ballábát, hogy térdén felül le kellett vágni, pedig nagy hegymászó volt az öreg, a háború után múltábal mászta a kisebb csúcsokat, míg egy szakadékba nem esett, éhen halt az öreg, mert mindig egyedül járta a hegyeket, a hegyimentők is csak hetek után találtak rá, csonttá fagyott, és mikor felfektették a ravatalra, lassan kiengedett, olyan búzt árasztott, hogy a pap csak azután mondott misét, miután két méteres föld alá dugták a nagyapámat, én tudom, hogy az öreg lelkében pogány volt, megvetette az evilági szenteskedést, és arra gondoltam ott a ravatalnál, hogy nagyapám még halála után is hű maradt elveihez, és akkor én megfogadtam, hogy barátja leszek minden embernek, hát ezért nem tudok haragudni rátok sem, pedig belül valami nagyon fáj, én tulajdonképpen sajnállak benneteket, de hiába minden, mert bőrhüvelyes cső-végzetemet nem kerülhetem el, én az a fajta vagyok, akivel végül is az élettelen vascső bánik el és a kórházban majd kimondják, hogy három hónapon túl gyógyuló zúzódás a fejen, bordatörés, miegymás, és ti majd azt mondjátok, az a hülye vén szivar, ha letérdelt volna és kényelme érdekében kinyög néhány szót, hát futni hagyjuk, de úgy betojt a fater, hogy egy szó nem jött ki a torkán, hát akkor ütni kellett, hogy lássuk, nem némult-e meg a nagy ijedségtől, de nektek hiába magyaráznám, hogy én nem féltem, ti azt úgyse értitek meg, és azt se értitek meg, hogy végül is csak én nyertem, de ezt már senki sem érti meg, mert hogy lehet olyan örült valaki, hogy

mindenkinek a barátja akar lenni, az ilyent bolondokházába kell dugni, és akkor jön a közvélemény, ragacsos csápjait kinyújtja felém, de én akkor már nem leszek, és nem lesz, aki megvédje az igazamat sem, és így fogok én elmúlni közületek, állatok közül az elsők: emberek.

Ferencz S. Apor: Cím nélkül

GOMBOS SZILÁRD

Ítélet

Poros padlásra meghálni
jár Isten, mintha kíváncsi
senki nem lenne rá.

Vén hiúkon ég s föld között
mit az ő könnye öntözött
keresem, kutatom őt

Valahol egyszer éreztem:
itt kell legyen a közelben,
csak bújócskát játszik.

Tudja, hogy nem nyugszom addig,
míg meg nem lelem titkait.
Bölcsőbb úgy sem leszek.

Keserhűség

Napról napra bal tenyeremen
rövidebb a ránc, s kereshetem,
mint bolygó hollandit, az elcsatangolt
éveket.

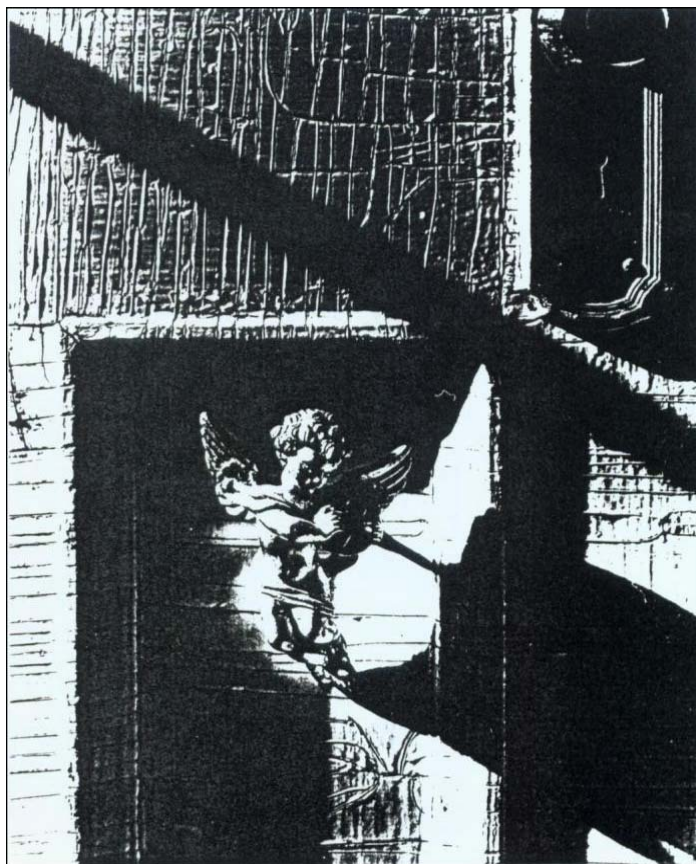
Elbitangolt éveket. Kiduhajlott álmokat.
Álmok holdlakatja zárja szerelmeimet -
százakat, -
kikről azt hittem, bosszúját ülik az
elmúlásnak.

Értem sohasem szólt a harang,
én mint képmutató varangy
legyenként kapdostam

amit szerettem,
és úgy fürödtem,
mint tiszta vízhez szokott hal a mai
folyókban.

Nem lesz belőlem semmi,
s minden akartam lenni;
- fenn az ernyő, nincsen kas.

- Ha nem leszel magadnak Kolumbusz,
vakvágányaid közt úgy bolondulsz,
hogy hű maradsz a keserőséghez.

Pusztai Péter fotója

BEKŐ N. ILDIKÓ

Zénó

Zelinek Norbert, illetve Zénó félénksége miatt már gyermekkorában hátrányos helyzetben volt. A kölyökbanda kíméletlen volt a gyengével szemben, bosszantották, ütötték, amikor csak tehették.

Egyetemista korára elfogadta, hogy sikertelen ember, örök vesztes, akitől csak menekülnek a nők. Közgazdász diplomájával tizenöt évre beült egy dohos irodába, s az asztalán tornyosuló irathalmaz mögül sunyi mosollyal lesett a világra. Tizenöt év után valami történt, ami kollégái legnagyobb döbbenetére megváltoztatta Zénó viselkedését.

Önismereti teszteket töltött ki, az eredményeket számítógépbe táplálta s csodálkozva vette tudomásul, hogy különb ember, mint hitte volna, ráadásul környezete sem értékelte annyi éven át. Szórakozottá és magabiztossá vált, a munkahelyén mindenkivel ellenkezett, divatos ruhákat öltött és megcsipkedte a titkárnő fenekét. A kollégák tűrhetetlennek találták Zénó viselkedését és megszavazták a menesztését.

Ama bizonyos reggelen Zénó munkába menet megállt az újságosbódé előtt, s valami ismeretlen sugallatra elolvasta a horoszkópját, ami ugyancsak riasztónak ecsetelte az elkövetkező napot.

Mielőtt a főnök nekilátott volna az elbocsátó szép üzenet szóbeli megfogalmazásának, Zénó egy papírlappal a kezében valósággal belibbent a párnázott ajtón. Egy kecses piruett után a főnök asztalára lökte a felmondását, majd elégedetten távozott.

Egész délutánját a tesztlapok rendezgetésével töltötte. Miután valamennyit végigolvasta, valamennyit betette egy diplomatafűzőjébe és elindult az állomásra.

A kupéban, ahová betévedt, csak egy lány ült, szőke volt és csinos, de ami Zénónak is feltűnt, rendkívül izgatott.

- Hová utazik, művésznő? - kérdezte udvariasan. A lány kuncogott, vállat vont és Zénó arcába fújta a füstöt.

- Ne add a nagyot, kisanyám, úgyis tudom, hogy megszöktél otthonról.

- Honnan tudja, a papám küldte? - hökkent meg a lány.

- Na, nem kell mindjárt bezsongani, drága művésznő, én sem tudom, hová utazom, úgyhogy mehetünk együtt. Csaphatnánk egy görbe estét, ez a táska úgyis teli van pénzzel. Leszállunk a következő állomáson, van a közelben egy remek kis motel.

A lány szeme a táskára villant, új életének (amire akkor szánta el magát, amikor elhagyta a szülői házat) egészen más irányt adhatna ez a pénz.

A vonat megállt valahol a mezőn s a holdvilágos éjszakában csak ketten szálltak le.

Zénó észrevette, hogy hamarabb szálltak le, mint kellett volna, de bátorításképpen megfogta a lány kezét és elindultak a folyó irányába. A napok óta tartó eufória mintha alábbhagyott volna. Zénó úgy érezte, ismét a depresszió mocsarába süllyed, újra félénk lesz és rút, akitől csak menekülnek a nők. A lány bukdácsolva ment mellette, s már bánni kezdte, hogy belement egy ilyen kalandba.

- Menjünk át a pallón - motyogta Zénó és óvatosan a képzeletbeli hídra lépett.

A lány rémülten nézte, ahogy örült módjára belegázol a vízbe, de volt annyi lélekjelenléte, hogy kivegye kezéből a táskát. Félelem szorította a torkát, de csak szaladt, visszafelé, a szántáson. Függetlenségének anyagi megteremtője isteni ajándékként hullt az ölébe. Körös-körül csend volt, csak szívének zakatolását hallotta és a folyó távolodó moraját. Mielőtt felkapaszkodott volna a vasúti töltésre, megbotlott valamin és végigzuhan a szűrős köveken. A táska kinyílt, s pénzkötegek helyett fehér lapok hulltak ki, mindegyikre az volt írva: teszt... teszt... teszt...

Lila bár

Lila bárban ülünk, a festő meg én. Lila fény ugrál a falon, lila rúzsos pincérlány kígyózik az asztalok között. Két lila mosoly közt kávé csúsztat az asztalra. Cigarettafüsttel hullámszik a szeme, a festő száján, orrán ömlik a füst, azt várom, hogy ő is eltűnjön, felszívódjon, saját tüdejébe zuhanjon.

Csak ő beszél szüntelen, saját magát keni fel a vászonra, szeme kékje az ég színe, hullámos haja a folyó fodra, gyűlölöm, mert olyan lila.

- Elmesélek egy történetet, arról készíts képet, ha tudsz - kezdem és érzem, hogy a konyak tüze válik a véremben minden korty kávé után. - A tavaly nyáron a tengerparton nyaraltam az apám családjával. A mostohatestvérem tizenhat éves srác, velünk volt ő is. Elsőnek mentem ki minden nap a tengerpartra. A távolban csillogó tenger víz olyan volt a horizonton, akár egy véres seb, a felkelő nap sugarától. Nézem, hogyan nő az izzó korong, mintha minden egyes hullámverés feljebb dobná az égre. Gyermekkori álmaim jutottak eszembe, szaladok a víztükrön és nem lesz vizes a ruhám.

A homokszemcsék, akár a gyöngyszemek ölelték a testem, leghűségesebb társaim a közös magányban. A kamasz kijött hozzám, letérdelt a sárga homokba.

- Engedd, hogy megcsókoljam a vállad. Érezni akarom a só ízét.

- A testvérem vagy, különben még nem is fürödtem.

Gyermekei áhítat az arcán, hozzám hajol és megcsókolja a vállam. A motel erkélyén megjelenik az anyja:

- Megrontja a fiam az átkozott!

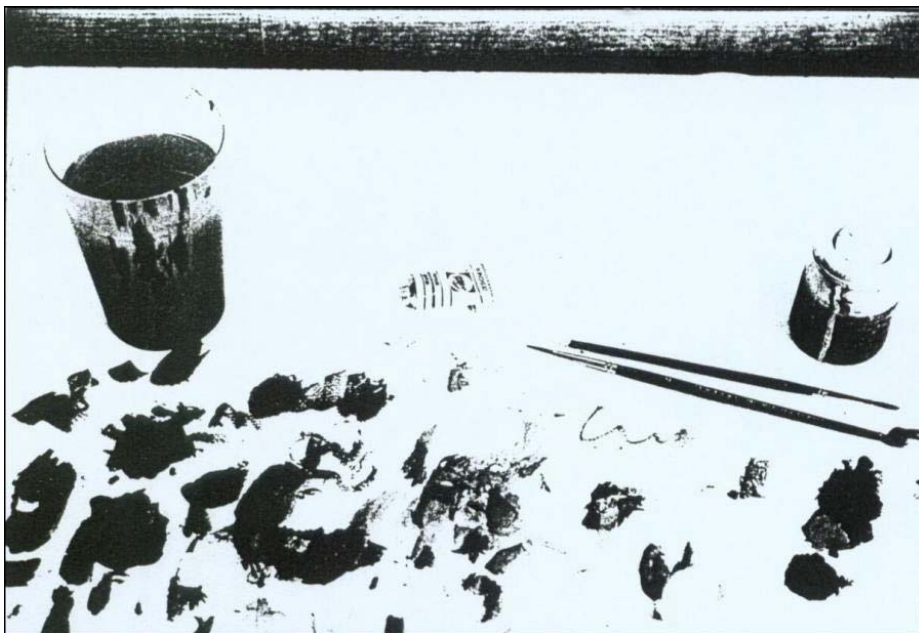
Sikoltása megtöri a varázst, a fiú szemében összetörik a kristály. A tenger hullámai a sziklának verődnek, összetört méltóságuk mint a véres húsfoszlányok igyekeznek vissza a messzeség védő ölelésébe. Nem tudnék már szaladni a víztükrön, inkább a hullámokba vetném magam, olyan megnyugtató lenne a víz hűvöse és az egyre távolodó part látványa.

- Látod magad előtt a tengert? Elképzeled a színek harmóniáját? - kérdem a festőt.

- Igen - mosolyog, - de te nem leszel a képen, csak a tested nyoma a homokban, a fémes csillogású víz meg a fiú csókja.

- És én hol leszek?

Nem válaszol, a füsttől már alig látom az arcát. Lila fényekben cikázik a pincérlány az asztalok között, újabb kávé meg konyak, nem tudok felállni a székről. A zenészek árnyai a falon ugrálnak. A festő elmegy és marad ismét a magány.

Pusztai Péter fotója

LACZKÓ VASS RÓBERT

Lenge dal

Levelet írnék az
éjszakának,
küldenék csókot a
holdvilágnak,
szerelmet játszanék
tölgyfalombbal:
keblemre ontanám
két karommal. Lebegnék hajnalig
pávakékben,
mosnám a lelkeket
tó vizében,
szárnyalnék messzire
önmagamtól,
csillogást csennék a
csillagoktól. Lejtenék keringőt
kósza széllel,
hagynám, hogy bódítson
lágyneszével;
nyugodni ismét ha
lenne kedve,
szívemre hajolna s megpihenne.
Őszikék éltető
gyöngye volnék,
kiszikkadt szemmel is
harmatoznék,
hullatnám könnyemet
bús harasztra
s álomba ringanék
pirkadatra.

Lázadó próféciák

vagyok aki vagyok

énbennem andalog az idő
bal felemen ambrózia
a jobbomon temető
előttem hódolnak parányok és nagyok
óhajomra feketévé vedlenek angyalok
s bronzba öntött buddhák
agyagba vájt krisztusok
szfinxek kába kábák
porba omlanak
nincsenek kedvemre a falak
hová bezárni akartatok
pagodák és oszlopcsarnokok
mecsetek péteri templomok
ez mind mind nem elég
az arannyal áttört salomoni dicsőség
gyalázat parázna csillogás
én nem vagyok se ilyen se más
több vagyok mint pusztát tartozás
nem vagyok se szó se dallam
papíron bőrön lakni nem akartam
fogva nem tarthatnak cirádás kőtáblák
idegenek tőlem a bigott bibliák
s a koponyatermék olcsó filozófiák
nincsen Jeruzsálem se róma se Mekka
más istent prédikál láma pátriárka
nem vagyok az akit megszólítottatok
zavarnak a tömjénillatok
s az unalmassá skandált Jehovák Allahok
vagyok az akivé nem ti formáltatok

Rigmusok kurd változatra

mi itt vagyunk
mi itt leszünk
még akkor is ha nem leszünk
még akkor is ha meghalunk
mi itt vagyunk
mi itt leszünk

mi itt vagyunk
még akkor is ha tengerek
sietnek oltani szavunk
mi itt vagyunk
én tengermélybe költözöm
mert felszárad a vízözön
s ha nem maradt már kő kövön
megváltom újra földemet
és feltöröm

mi itt vagyunk
még akkor is ha osztanak
parancsokat a mi batyunk
mi itt vagyunk
s mert szembeköpték arcomat
én fel nem adom harcomat
ha ellopták a társakat
az összenőtt szemöldökök
egy megmaradt

mi itt leszünk
még akkor is ha rontanak
szorítóvasak ellenünk
mi itt leszünk
én láncra vertem fegyverem
s ha két kezem már nem merem
kezedbe tenni mesterem
a szíved lángja fellobog
a szívemen

mi itt leszünk
még akkor is ha jőve jó
a kárhoztató végzetünk
mi itt leszünk
ha lábam alatt megremeg
a föld ha köpor-fergeteg
és bulldózerhad eltemet
a zsenge fű lesz templomom
én fű leszek

mi itt vagyunk
mi itt leszünk
még akkor is ha meghalunk
még akkor is ha nem leszünk
mi itt vagyunk
mi itt leszünk

Párasors

”Ugyan mi az életetek? Csak pára, mely rövid ideig látszik, azután elenyészik.”

(Jak.4,14.)

Azt sem tudom már, melyik napon,
ültem egy ócska városi padon.
Magányba fulladt a cigarettafüst,
az aláhulló arany, ezüst
s az a papírdarab a kezemben.
Ültem s velem szemben
a semmi trónolt. Kínálta fogsorát.
Nem mozdult, csak nézett, én meg őt,
üveges szemmel, mint akit megölt
a bánat s a tulajdon felebarát.
Pedig hallani szerettem volna szavát
(egyáltalán van-e neki?)
s valamit kérdeni
tőle, ha már így összejöttünk.
Kíváncsi voltam, mit mondana:
kicsorbulna-e a világ, ha egyszer
tarkómra fagyna a kaszás instrumentuma
s nem találatnék annyi kötszer,
mi a napvilágon fogva tartana?
Írnának ládámra rekviemet?
Nevemet sírverssel balzsamoznák?
Kerítenének nyomatékul palotányi követ,
hogyan arcomat beléje domborítsák?
Mesébe illő, mi több, csodás
fantazmagória, dehát
ez már régen volt vagy csak ritkán szokás.
Lelketlen emészteni a Házsongárd illatát
ráébredtem, hogy manapság
ez sem címeres kiváltság
s nincs, csak egyetlen igazság:
ki délelőtt, ki délután,
mind elmegyünk egymás után...

BÖLÖNI PÉTER

Szerda

A fiú egy sziklának támasztja hátizsákját. Leül, a zsákot használja támlának. A fémváz megcsikordul a köveken.

Elmentek az utazók. Egyedül maradt a szakadék szélén. Nyugvó naptól festett sziklák meredeznek mindenütt. Elernyed. Szeretkezik a semmivel.

*

A férfi megbújjik a parkolóór bódéja mögött. Konyhakés szorul tenyerébe.

A lány az autókat kerülgeti.

Keze hosszú fekete hajába tűr.

A férfi ugrásra kész. Izmai beleremegnek a várakozásba.

A lány felvisít a kés láttán. Menekülne.

Vére az aszfalton egybeolvad a pocsolóakkal.

*

Szürkévé lett az ég. Három fehér sas kering, mozdulatlanul vitorláznak a szél hátán. Násztánc.

Hülye ötlet, gondolja tovább a fiú.

Érezni akarja a madarakat. Kitérja karját. Izzadt testét hűti a levegő. Megelégszik ennyivel.

*

- A jó kurva...! - üvölt valaki.

A kutya, mintha neki szólna, riadtan meghúzódik a szemeteskukák mögött. Vár. Majd - elmúlt a veszély, dönt - továbbfut a tömeg lábai között.

Öreg újságárus figyel. Szép kutya. Szatyrából előhalász egy szendvicset.

- Kutyus! - mondja. A kutya felkapja fejét a hangra. Bizonytalanul méregeti az előre-nyújtott izét. Az illat meggyőzi.

Az öreg, kínai származású újságárus mosolyog. - Újságárus! - mondja a kutya és mosolyog ő is.

*

Lovak patái kopognak.

Vén batár vonul a szakadékmélyi úton. Nem is út az. Kiszáradt patakmeder.

A kerekek majd megroppannak, a kocsí éppen, hogy átlendül a megtermett köveken.

Asszonykéz szorongatja a batár ajtaját.
A fiú kárörvendő pillantása követi útján.

*

Örökélet hercegnő utazik apjához, Halálkirályhoz.

*

A kislány megébred. Valahol az éjszaka elején jár a idő, tudja. Apja hajol fölé.

- Csak én vagyok - mondja halkan. - Te nem alszol? - csodálkozik a kislány. - Vigyázok rád - feleli az apa. Elcsordul a szirup.

*

Megáll a szakadék szélén. Csillag virít az ormok fölött. Felmarkolja a hátizsákot és lehajítja a szakadékba. A zsák szétfröccsen a sziklákon.

Háta mögött elvigyorodik a Hold.

Erősödik a szél. A fiú hátrál vagy ötven lépést. Habozik.

Nekifut. Minden erejét összeszedve ugrik el. Riadtan kolompol a szíve. A szél engedelmesen emeli testét.

A fiú elneveti magát.

Csak legyen ereje a Holdig!

Hajdú Attila fotója

VÁLENAŞ MÓNKA GYÖNGYI

A föld szavai az éghez (részletek)

HÁT IGEN!

Kurvajó a szerelmed,
mintha tüzet nyeltem volna
ó, az átkozott harangozás
ami elválaszt minket:
sötétség a csillaglásban,
fekete és mély víz
amit érted iszok
nap mind nap
éjjel éjjel után;
Kurvajó a szerelmed,
barlang falára cseppent
denevérhágcsó
a messzeségből.
...úgy fénylik a nap mintha nem csak ő lakna az
égben

TEHOZZÁD

Lehet, tajtékzó, vad folyó vagy
vagy napbarnította föld
vagy napsugártól izzó, lángoló parázs
vagy ég vagy te, ég vagy és színed zöld
Lehet-e téged másként szeretni?
Legyen az nap vagy hold mi rádtekint,

Így látlak most de holnap ismét másként
ma égből vagy majd tűzből vagy megint.

Madár voltál, megérintetted arcom
de szívemig hatolt madárdalod.
Kígyó voltál és belém döfted mérged,
bár voltam jó- s voltam rosszakaród.
Lehet-e téged igazán szeretni?
Bolyongó szív van benned: az repít.
Nekem mindenem voltál, neked nem voltam

semmi,
hisz földből vagy majd vízből vagy megint.
.....

SEMMI FÁJA

Nem tudtam, mennyi van hátra.
Az égből sem kaptam annyit,
amennyit te adtál akkor:
csak álltam és nem szóltam semmit.

Csak feküdtem hanyatt a földön,
tán éreztem is lényed száját
számon. De feküdtem némán
és csodáltam a semmi fáját.

Nem sírtam, nem is könnyeztem;
vak hittet kapartam a földet,
keresve, nem is tudom, minek
a halál utáni örök csöndet.

Már porrá váltál, de míg éltél
szerethettelek volna szóval
hogyan teszörjam végre tested
mezővel, villámmal, hóval.

Pár napja már, hogy széllé lettél,
én nem tudtam, mennyi van hátra;
csak csodáltam a semmi fáját,
s tekintetem szállt ágról ágra.

Majd hirtelen kusza lett minden.
Kis csendet kérnék, jaj, csak egy percnyit!
Jaj, hová lett a semmi fája?
Csak néztem, s már nem láttam semmit.

...a víz is eltűnt. A nap hányódik. Én sírok.

VISZONY

Viszonyt kezdtem egy fával
aztán az egész világgal.

Kiszívtam minden erőt gyökeréből
amint a nap szül fényt a fényességből.

Szétmarcangoltam összes ágát,
szélbe kevertem minden virágát.

Majd végül szépen sárba tapostam
levelét, törzsét, száraz halomban.

Eladtam testem, majd egész lényem
de nem volt mit cserében visszakérnem.

Viszonyt folytattam egy fával
aztán az egész világgal.

.....

MINDEN UTÁN

Már nem remélem látni
a csodát szemeidben,
az elcsodálkozott fényt
a három külön tükörben,
a sötétkéket amint rám borítja szárnyait.
Már nem remélek semmit,
csak szóljatok, ha megérkeztem,
már vértől foltosan látom magam.

...most hallgat a föld. Nem látja már az eget,
nincs kihez szólania többé.

Sötétség.
Gyere, boszorkány!!!

MAI ARCOD / utóirat

Éjjel a hajadban
hallgatás
beléd zárva
végtére is
mintha élnél.

VERESS EMŐD

Pogány pap éneke a napkoronghoz

fenséges fenség szikrázó tűzözön
lobogó szenvedélymáglya
csillogó kristálygömb
a legszebb csillag legszebb leánya
lángoló korong szent ragyogás
égten égő tisztító tűz
felgyúló élet-halom
az éj sötétjének elűzője
téged idézlek én porszem
egy húscafat
mely tőled fogantatott
és beléd tér vissza

MAROSVÖLGYI ALIZ

Id

Megpróbáltam eltüntetni a nyomokat. A lepedőt belegyömöszöltem a küblibe, és újra meg újra rázúdítottam a vizet, hogy nyelje már el végre, de az egyre csak dobta vissza a golycsot a hatalmas rubinpiros foltokkal, amelyek rubinsávokban folytak össze egymással. Borzalommal nyomtam le a kübli torkán, de az áttetsző vízben zajosan visszaúszott a fehér lepedő, fenyegetően vonaglott, mint egy halálra sebzett állat, és harcom teljesen reménytelennek látszott.

Akkor észrevettem a trikómon és a nadrágomon is a vérfoltokat, sietve egy tálba dobtam a ruhákat és hideg vizet engedtem rájuk, merthogy hideg vízben kell áztatni a véres ruhát.

Örült kapkodásba kezdtem, hol a rámugrani készülő lepedővel birkóztam, hol pedig a hideg nyugalommal heverő ruhadarabokat sulykoltam egyre kegyetlenebbül. Minden csuromvizes volt körös-körül.

Úgy éreztem, itt már mindent megtettem, amit csak lehetett, még akkor is, ha kétségbeesett tevékenységemnek semmi eredménye nem volt: a vöröspecsétes lepedő a mozgó kagylóban lebegett, a ruhák pedig makacsul őrizték vérfoltjaikat a hideg tiszta vízben.

Kiléptem a fürdőszobából, és pillantásom nyomban az ágyra esett, amelyen a gyerekek hancúroztak vidáman, és amely - borzalom! - a két meggyilkolt ember holttestét rejti alsó üregében.

Újabb tehertétel oly ijesztően józanul működő elmémnek: mit tegyek a két holttesttel? Hová rejtsem?

Nem felismerésszerűen, hanem magától értetődően mintegy kívülről jött a válasz: azt kell tennem velük, amit holttestekkel tenni szoktak - el kell ásni.

Betápláltam agyamba a körülményeket, és rábíztam a mérlegelést és a döntést.

Egy roppant bizarr érzés vett erőt rajtam, valami büszkeségféle, igen, határozottan büszkeségfélét éreztem afölött, hogy oly olajozottan működik az agyam; mérlegel és gyors döntéseket hoz, mindig a legmegfelelőbbeket.

Most is, amint a nehézségeket felleltározta, az éjszakai ásást, a testek súlyosságát, a veszélyét annak, hogy a friss ásásra könnyen felfigyelhetnek - új ötlettel állt elő.

Mi lenne, ha egyszerűen otthagynám, ahol vannak: az ágy üregében? Hiszen senki sem sejti, hogy ott vannak, lám, a gyermekek mily gyanútlanul játszadoznak fölöttük?

Nem lehet, micsoda képtelen ötlet! Előbb-utóbb oszlani kezdenek, és akkor megtalálják.

Marad az éjszakai variáns, az egyetlen lehetséges.

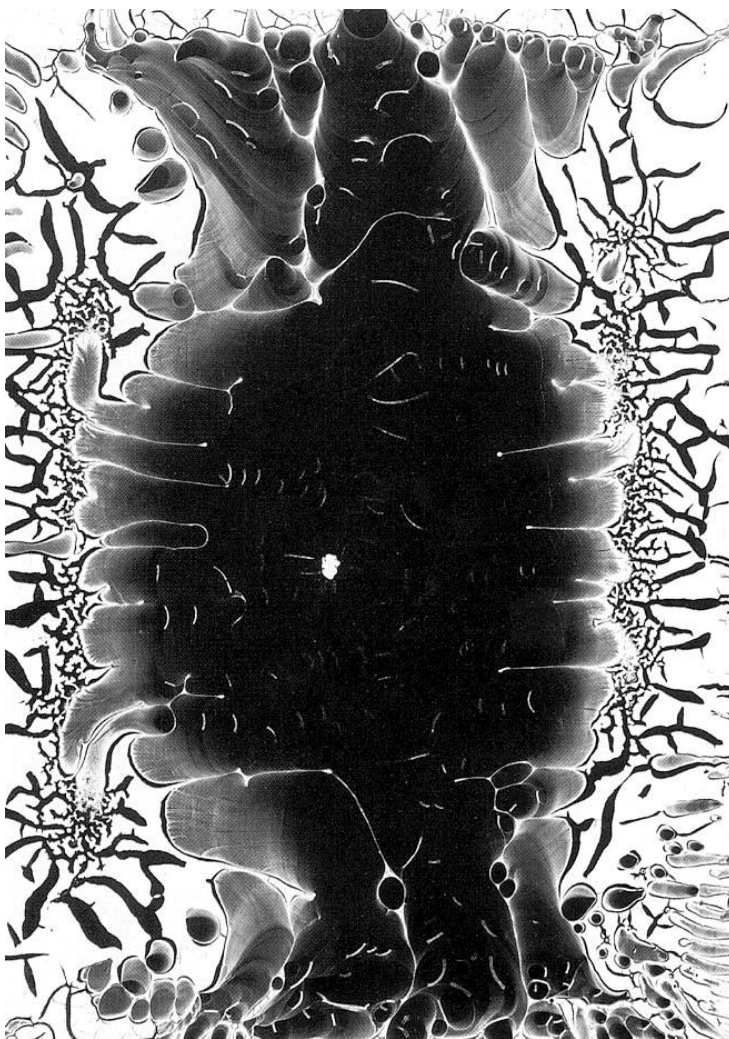
Csak most jött el az ideje annak, hogy a lelkiismeretemmel is törődjem.

De - milyen furcsa! - nem magamra vonatkoztatva vérfoltos a lelkem: csak a családomra gondolva érzem, hogy képtelen leszek ezzel a szörnyű titokkal nap mint nap a párom mellé simulni, és élvezni ártatlan ölelését, gyanútlan simogatását. Lehet, ha elsuttognám neki, megkönnyebbülnék, de ezzel a vallomással elüldözném magam mellől örökre. Először jut eszembe, hogy nem kellett volna megtennem, majd ahogy továbbgondolom a dolgokat, egyre marcangolóbb lesz az önvád, egyre kínzóbb a bizonyosság: el fogom veszíteni őt.

Lehunyt szemekkel magamba szálllok: mit tegyek? Ó, miért tettem?

Amikor kinyitom a szemem, nyugodt, szürke derengést látok a falakon. Fellelegzem.

Semmi különös nem történt, csak lelkem megtagadott vidékein kóborolt az álmom.

Hagymás István grafikája

SZÉCSI ÉVA

Harmat

Egy reggeli gyöngyszem
egy fa leveléről
alázuhan.
Egy ribiszkeágon
újra meglátom:
csodálkozom.
Már a nefelejcs is
szállást adott neki: beköltözik.
Egy égi madárka
a naphoz elviszi
és eltűnik.

Dans macabre

(A BOLYGÓ HALÁLA)

Öreg kutya, hajlott gerinccel
úgy somfordál a Nap körül.
Rabló bolhái (mennyi ember!)
szívják kívül, rágják belül.

Vakarózz csak, te vén komondor:
egyet ledobsz, kettő kerül.
Tetvek és bolhák - szívós fajta,
s pusztít, mondhatni, emberül.

Vesztettül kering, vonít, üvölt,
egyre közelebb, mind közelebb:
sír, forr, reng, omlik-szakad a Föld.

Szétpotyognak a ronda férgek.
„Kapaszkodók és csimpaszkodók,
nektek szebb lesz, ti velem égtek!”

SUSAN POTTER

Hivatásom: feleség

Ó engem igazán rendkívüli partik kecsegtettek. Rengeteg férfiügyem volt. Mint ahogy sokfajta szoknyám is van: mini, maxi, loknis, harangaljú. De igazán egyik sem áll jól rajtam.

Ha belegondolok, költőfeleség is lehettem volna. Boldog, elégedett, irodalmi berkekben forgolódo, méltóságteljes, büszke költőfeleség. Délutánonként lelkesen gépelném az esszéket, vitaindítókat, fülszövegeket és én olvasnám elsőként férjem legújabb hexameteireit.

De lehetne most tökéletes fogsorom és merészen vállalnám sötétbőrű orvos férjemet. Kijárhattam volna mondjuk - egy fogtechnikus-képző tanfolyamot és ragyogó mosollyal fogadnám a pácienseket aberdeeni magánrendelőnkben. Gyönyörű csokoládébarna gyerekeink születnének.

De élhetnék például Vásárhelyen is boldog egyetértésben volt évfolyamtársammal, aki kitűnő szakember. Mérnökzseni! Otthon is lenne számítógépünk, és egész nap szakmai problémákon vitatkoznánk. Minden szabadidőmet arra használnám fel, hogy vele lépést tarthassak. Este az ágyban az Autocadba foglalt utasítás-csomagok előnyeit fejtegetnénk, és felidéznénk tanáraink melléfogásait. Ő mindegyre elmesélné, hogyan ejtett hibát a csapágyazás felvázolásában rettegett P.D. tanárunk, és hogy ő volt az egyetlen, aki erre figyelmeztetni mert. Úgy néznék fel rá, mint egy hősré. Számítógép-buzi gyermekeink születnének. Később IBM-hálózatot szerelnék a nappaliba, és minden családtag saját gépen futtatná a programját.

Miért is ne lehettem volna geológus-feleség? A város villanegyedében lakhatnánk özvegy édesanyjával együtt. Reggel kávéznánk, este söröznénk és Kanadáról álmodoznánk. Ő mindenáron emigrálni akart; kissé elveszett ember volt. De sebaj, esténként mesélne nekem a zairi iskolákról, meg az afrikai útjáról, ahová édesapja vendégmunkásként magával vitte. Meg arról is szólna, hogy milyen rövid idő alatt szórta szét az apja vagyonát. No meg villogtatná francia meg angol tudását. Újra meg újra ámulatba esnék, hogy még az S-19-es hadigép szerkezetét is ismeri. Kislányunknak elefántot rajzolna két sör között, meg brontosaurusokat - ahogy ő mondta.

De miért ne lehetnék zenészeleség? Hónapos turnékra járnék lobogó hajú rocker férjemmel. Lefényképeztetnénk magunkat a Mózes szobornál - úgy, ahogy azt gyermekkoromban megálmodtam. Tele lenne a lakásunk hangszerekkel és több ezer lemezzel. Szabadidőmben gitározni tanulnék meg dobolni. És heavy metál lenne a kedvenc zeném.

Talán vidéken is élhettem volna édes kis Luskámmal, akinek zöld macskaszemei félelmetesen villogtak, kreol bőrének érintése hűvös forrásként hatott. Aki oly gyors volt, mint a szikra, és aki azt remélte, hogy ha leérettségizem, fémforgácsoló inasnak szegődöm mellé a csapgyárba. Aki tisztességes asszonynak akart engem. Aki végül is keserűen megállapította, hogy belőlem soha nem lesz semmi!

Mimi

Engem mindenki lesbikus hajlamokkal vádol miatta. Igaz, folyton csak róla beszélek. Az ő Mitsubishi nevű macskájáról, meg Mókusról, a hivatalos pasasáról, aki után hét évig járt, míg végül egy volt osztálytárs-rajongójával kezdte csálni sorozatosan. De aztán mégiscsak Mókusért fagyott le a nagylábujja a Radnai-havasokban. Nem tehetek róla hogy a pepsis nesz ma is őt juttatja eszembe. Pedig nem volt igazán a barátnőm, inkább csak afféle visszatérő motívum, az életem vezérmotívuma.

Az első Mimit Erzsinek hívták és szomszédok voltunk a szülőfalumban. Mind kiolvastatta velem a kedvenc könyveit. Két évvel volt idősebb nálam és minden fiút elhódított előlem. A fiúk azt is tartották róla, hogy boszorkány. Ezt különben a Hudiné asztala is kikopogta. Minden társaságban az ő akarata érvényesült: B.III-as vére volt! Egyszer kerek három hónapig haragot tartottunk. Akkor kezdtem el hajnali 4-től tanulni, akkor írtam életem első tízes törci-dolgozatát. De aztán kibékültünk, és év végére nem jött ki a 9-es átlagom.

A második Mimi az igazi Mimi. A női szerelem - így szoktam őt emlegetni. Az ismeretségünk elején féltem megszólítani. Féltem megkérdezni tőle, miben halt meg az apja. Végül ötödéven egy pizza mellett elárulta, hogy vakbélgyulladásban. Igaz, akkor már a bentlakás fürdőszobájában a szesszió minden éjszakáját végigbeszélgettük... Rémes, mennyi cigit bírt elszívni egyszerre. Álladóan rajzoltak körülötte a férfiak. Pedig irtó arrogáns volt. Napokig vetetlen ágya tetején ült és női pulóvereket kötött - pénzért. Abból, ahogy a tűkkel bánt, láttam, hogy B.III-as a vére. Azt mondta, a szülei soha nem tudtak pénzt csinálni. Gyönyörű fekete banketti ruhát varrt magának. Amikor utólag nekem is sikerült végre-valahára leállamvizsgáznom, az egyetemről egyenesen hazamentem. Leültem a konyhaasztal mellé, rágyújtottam egy simára és rá emlékeztem. Drága Mimim! - így kezdtem a levelet, amire ő sohasem válaszolt.

Egy éves tengés-lengés után végre stabil munkahelyet találtam. Már az első napon egy irodába kerültünk - Mimivel. Annyival idősebb nálam, mint az első kettő együttvéve. És rengeteg szeretője volt. Gátlásosnak hiszi magát: ha telefonál és téves a kapcsolat, zavarba jön, habog. Meghívott egy kávéra és az ő lágy, dallamos hangján mesélni kezdte életét. Nem volt türelmem végighallgatni a temérdek férfi históriát. Mindjárt az elején félbeszakítottam: hát te is boszorkány vagy?

Feleslegesnek éreztem megkérdezni: B.III-as-e vére.

Utóirat Miminek:

Én az ismétlések embere vagyok, a megismételt élethelyzetek embere. Miattad! Meg Mitsubishi miatt, Mókus, az állandó pasasod miatt, meg az átmenetiek miatt. Istenem, de szeretnék a helyedben lenni! De szeretnék Mimi lenni! Nem itt körmölni az ágyban, a konyhaasztal mellett, a budin, hanem elegáns bárókban pepsisz neszst inni, gálaruhákat varrni, pulóvereket kötni, hegyeket mászni, hogy rólam írjanak mások, meg a megismétlődő élethelyzetekről. Miattad vádolnak leszbikus hajlamokkal, pedig végül is ráduntam!

Kucsera Jenő fotója

P. BUZOGÁNY ÁRPÁD

a te kedvességed ± °°

kezed érintésétől feszültség
támad idegeimben de szétomolhatnak
kövek göröngyök don quijote-om
ábránd-ösvényein

hajadban lennének legszebbek a halódó
bíbor alkony-sugarak szeptemberben
mikor fázósan remegnek a nyírfák
s a tócsák színét ejtőernyőző magvak fodrozzák

ajkaid vonalát antik istennők
hideg szobrairól mintázták

neved visszhang halkuló harangszó
kata katalin

hetedik szonett annamáriához

Itt már embermagasságú a csönd
s a félelem. Sokan el is fogadták.
Mikor kell hallgatnunk? arról ki dönt?
Szabadon sárgulhat az érzelem s az akták.

Vajon ki fog törődni énvelem?
Örökifjú nők? kutyák? a jó barátok?
Miért is van nyomunkban a félelem?
Rossz rím, de így igaz: nincs is hazátok.

Az én hazám szavakba öltözött.
Úgy óvom, mint a harmatot melegtől.

Találok én is majd, ezer között
egyetlen lányt s a varázslat akkor megtört;
mit nem szabad: minden szép szót kimondok
s lelkem meghal, pedig még vért sem ontok

apokrif himnusz

Ó nagy kerek semmi!
De csodálatos lehetsz!
ha sötét szemű kedvesem
pillantását rád veti.

Bámulatos a te végtelenséged
mely körbevesz mindent,
határtalan nyugalomba burkolja
a fénylő gondolatokat is;
az idő múlása nem változtat rajtad,
olyan maradsz, mint a homok:
akár egy maréknyi,
akár óriás sivatag - ugyanaz.

A fénylő sötét haj fürtök,
a ragyogó szemek, langyos simogatások
meleg pillantás, dallam, ének,
nevetés, megvillanó kések,
virág, tavasz és fájdalom -
csupán torz ellenképei
világbíró hatalmadnak
Oh, Semmi!

dal a cigánylányról

csodálatosan ringó
csípejű lány
lopva tekintnek
térdeidre a
férfiszemek
de te nem látod a
sóvárgást vágyat
táncol a hosszú hajad
is utánad
karcsú a szoknya és
libben a széle
nem nézel másra
de villan a fénye
sötét szemednek és

rózsákat nyílik
pirul az arcod
rezzen a kebled a
tánc ütemére
durva kezeknek majd
vad örömére
derekad ölelik
szorítják fogják
tangóütemre
magukhoz vonják
blúz alól kivillan
fehérlő vállad
senki se szebb és
kegyetlenebb nálad

Kucsera Jenő fotója

LOKODI IMRE

Vargahegyi vendégek

És jött hívatlanul, távoltarthatatlanul a második világégés. Udvarhely felől széles ágyúszó gurult át a havasokon s az Úrnak ezerkilencszáz negyvennegyedik esztendejében csípős keleti füst ülepedett a ti portátokra is, ahol Nagyapád a család legerősebb tagjaként s jól számító gazdaként ugyanolyan szigorral és határozottsággal osztogatta parancsait s jól irányzott gorombaságait, mint az azelőtti években, s neki ellentmondani vagy véle szembeszegülni fölöttebb kockázatos dolog lett volna, mert néha cselekvésbe torkolló indulatai nem ismertek határt nagyanyád véleménye szerint, aki csak egyszer tett rossz fát a tűzre, akkor, amikor kimászott Cseresnyés bunkeréből, ahová Nagyapád helyezte el a dicsőséges szovjet hadsereg bevonulása előtt néhány órával, annak ellenére, hogy Samu bá', nagyanyád egykori udvarlója is ott csavargatta koszos újságpapírba örökké bűzlő, penész szagú dohányát, aki nagyanyád láttán, Nagyapád füle hallatára nem restellte felemlegetni a régmúlt búcsúünnepek emlékeit, amikor Samu bá' nagyanyádnak búcsúfiaként egy fehérszörű baknyulat ajándékozott. Persze, Nagyapád efféle heccelődésekre érzéketlen volt, füleiből idejekorán kinövő szőröcsomók mintha azzal a céllal ágaskodtak volna ki, hogy útját állják az ilyenfajta szóbeszédnek, de Nagyapádnak, ahogy mondani szokták, több volt az esze, távol állt tőle minden féltékenységi hisztériakeltés, csak ritkán, még nagyon friss házaseletükben történt egy furcsa esemény, amikor Nagyapád egy este ott találta háza kőlépcsőjén Samu bát letolt nadrággal, éppen amint a dolgát végezte - a kőlépcsőn. Hogy mi lett a következménye ennek, hát könnyen kitalálható. Nagyapád peckes nadrágszíja és kerges, bütykös tenyere alatt. Samu bát házáig verte, s az félholtan, tolvajt kiáltva esett be a kapun, csak Bauer, a zsidó orvos tudta visszalehelni életét. Nagyapád makacs tanulatlansága ellenére (nem volt hajlandó több időt is eltölteni a palatábla társaságában, mint a kötelező négy esztendő kántortanítói szigora) tudta, hogy a legizmosabb izmus (szelét már elhozta a mezőhavas szél) a komcsik internacionalizmus lesz s ez egészen keletről, pontosabban a Vargahegy barozdáin fog begurulni hozzá(tok), mint ahogy annak idején, tizenhétben, sík fejű Lenin (így nevezte Nagyapád a legnagyobb zsenit) paradicsomából hazatérő, bevörösödő falusfeleitek tették Vargahegy felől... Mondom, már Bekecsről is ontották halált termő dallamaikat az örökvíg katyusák, a németek káromkodva húzódtak vissza Hegyessor háta mögé, jött, tódult a beláthatatlan embermassza, amikor Nagyapádnak még annyi ideje maradt, hogy nagyanyád után, féltett fényes szőrű, kizabozott lovait Luka vágásának zizegő nádasába vezesse, ahol (ezúttal rossz) kiszámítása szerint kockázat nélkül átvészelve a frontátvonulást, s tán nem sok idő múlva tovább fuvarozhatja le Mezőhavas zord ormairól a megszámlálhatatlan sokaságú slipperfát, amiből rendszerint annyi pénzt keresett, hogy a Trézsibbe fertályozó dédnagyapád csak nagyokat sóhajtozott a többi puha, tehetetlen gyermeke láttán, amit Nagyapád számolt bele az

örökké naftalinszagot árasztó kasztén legalsó fiókjának felfedezhetetlen mélyébe. Dédnagyanyád pedig óvta-intette leányát a pénzsámolás izgalma elől, mert gyenge idegzetével örömgutát kaphat, szegény... De Nagyapád javíthatatlan gorombaságait leszámítva, a gazdagodás reményében amúgy jól megvoltak egymással.

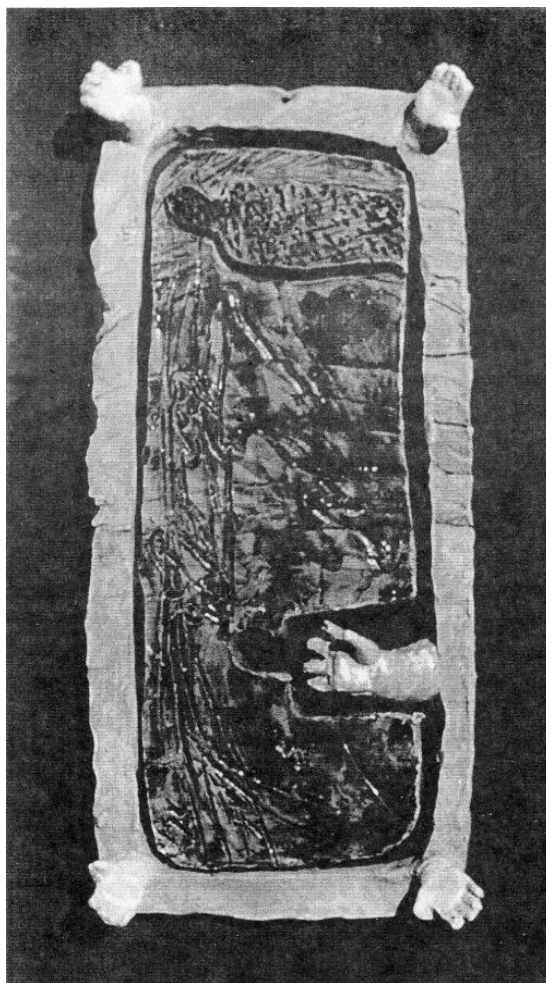
Persze, hogy jól megvoltak Ilus nénéd szerint, aki azt mondta, hogy zsák a feltjét megtalálja, holott ez távolról sem volt igaz, mert ahogy nagyanyád, éppen úgy Nagyapád is a falu első számú családjának bölcsőjében látta meg a napvilágot. Lett is burkolt harag ebből, az Ilus nénéd meggondolatlan locsogásából, s hogy ezt Nagyapád valamiképpen érzékeltesse, repedt falú kancsót ajándékozott Ilus nénédnek, esküvője napján... Nos, asszony meg jószág dugdosása után nem sokkal beállítottak Igorék is (Igornak nevezték az egyik orosz őrmestert, aki tudott valamelyest románul is, besszarábiai lévén, így tűrhetőnek mondható barátságot kötött vele Nagyapád) szorgalmatosságuk célpontja bármilyen élelem felkutatása vala, éppen ezért nem átalolták benézni a kamrákba, be a kredencbe, ahol bojárkalácsot véltek rejtőzni, szalonna, zsír után kajtattak a kéményben, bekukkintottak minden elképzelhető odúba, felhasították nagyanyád surgyé alól előhúzott derékalját, érthetetlen megjegyzéseket tettek nagyanyád még Budapesten készült leánykori fényképére mutogatva, különösen egy veres képű közlegény érdeklődött a „bárisnya” felől, akinek az arcán annyi volt a szeplő, mint nagy Szovjetunió égboltozatán az éjféli csillag.

A falu jegyzőjét sem kímélték cseppet sem népszerű cselekedetükkel, aki nem titkolt érzelemmel és virágcsokorral várakozott rájuk, hogy a csokornyújtás ünnepi pillanatában kiüljön a hideg veríték a jegyző úr homlokára, mert karórájának fémes csillogása láttán összerándult a lovas szovjet távol-keleten edződött ferde szemöldöke is, könnyörületet nem tűrő eréllyel lett az óra megfellebbezhetetlenül új és örökös (?) tulajdonosa, még akkor is, ha a jegyző úr foghíjas orosz tudásával (emlékeztetőül: belevörösödött falusfeleitek tették Vargahegy felől...) s némi internacionális érzélgősséggel hivatkozott a népeket áthidaló elvtársias szeretetre, egymás tiszteletben tartására - sikertelenül. A kutatás pillanatában Nagyapád számára valami jóleső elégtétel volt az a tudat, hogy nagyanyádat a Cseresnyés bunkerében tudhatta, még ha Samu bá' vérmes tekintetét és gondolatát csúsztatja nagyanyád szoknyájának redőnyeibe, mert az asszony így férjének fogadott örök hűsége ott biztonságosabb földél alatt volt, mint otthon a házatokban, mint a hadak útját megfestő arcú, bárisnyára áhító orosz közlegény testhezálló közelsége. A bevonulást követő reggel, házatokban, bojári házat nem lelvén, a katonák kertetek végében gyújtottak szalmalobbanású tüzet, mire - Nagyapád tiltakozása ellenére hátracipelték az irdatlanul nagy, néhány négyzetméternyi felületű csűrkaput és diadalmasan rádobták a tűzre, várván a melengető lángokat. Lett füst, hideg és elképesztő hangorkán, amikor Nagyapád egyik szerencsétlen borja elbömbölte magát a gyékénnyel álcázott nyári földés alatt... A szovjetek pillanatok alatt a borjakra találtak és rögtön elvezették - uram, láss csodát! - az egyiket. Beláthatóan hiábavaló volt nagyanyád későbbi zsörtölődése, miszerint a borjak vesztese Nagyapád könnyelműségének számlájára írandó. Meg is kapta nagyanyád a magáét Nagyapádtól, így: „Erzsi lelkem, amíg Samuval a bunkerben kecmeregtél, haza ugyan biza miért nem jöttél?” Pedig tudta Nagyapád is, hogy ez egyáltalán nem így van, ám a megdöfés kedvéért neki így kellett hogy mondja.

Nagyapád nem is igen bánta a borjak vesztését, mit tehetett volna, ilyen a háború, vigasztalta Igor. Az egyik borjú még megvolt, igaz, amikor papírt helyeztek Nagyapád kérges tenyerébe, miszerint (azaz Igor szerint) a másik borjút nem áll jogában senkinek elvinni. Nagyapád hiába nézte évek múltán is a megfejthetetlennek tűnő furcsa írást, amit egy újonnan kihelyezett járási titkár fejtett meg: „Egyet vittünk, egyet hagytunk nektek is.” Így elment a másik borjú is. Velük. Valahonnan visszajöttek a katonák érte. Itt jön nagyanyád megbocsáthatatlan tette. Kimászott a bunkerből, úgy mondta, hogy Samu bá’ elől...

Nem is történt semmi különös dolog igaz, csupán a vörös képű katona fejőszékre ültette s jobb híján (sietniük kellett) leráncigálta nagyanyád lábáról az ezerráncú csizmát. Ez volt nagyanyádnak egyetlen lábbelije. Noha Nagyapád iszonyúan haragudott, vigasztalta is nagyanyádat: „Hadd el Erzsime, jó, hogy ennyivel megúsztuk!”

Maradt az üres istálló, maradt a később beomló Cseresnyés bunkere (Nagyapád emlékezetében még élő Samu bá’ meséje), maradt a füstös csűrkapu, s maradt Istennek legyen hála, Nagyapádnak nagyanyád, télvíz előtt - mezítláb...

Ferencz S. Apor: Távozás

GRAUSAM GÉZA

Katonai behívóm margójára

Kaptam egy darab budipapírt
mondták - írjam rá a nevemet,
majd jó lesz a pokolban.
A legjobb, ha vérrel írom - szerintük,
de én szarral véstem rá nevemet
(elvégre budipapír, nem?)

Mindenütt budipapírt látok,
csak annyi az egész, hogy én
seggemmel nyomtam pecsétet reá,
míg mások csókokkal illették,
megint mások vérüket pazarolták reá.

Nekik - ha magas a vérnyomásuk -
lehet megéri,
mert adnak zöld fakabátot,
úgynevezett „angyalbőrt”.
Aztán adnak köpködő botokat
és éles farkakat.
Piff-puff almát,
no meg robbanó tojásokat is.

S mikor már felszerelték az embert,
akkor jöhetnek az elvek:

- 1) Haza: érte meghalni.
- 2) Ellenség: kivágni a belét.
- 3) Pap: ha nem jön össze és
az én belemet vágják ki, eltemet.

Hogy hová? A Hazába.

S bögetnek aztán egy sor könnyet
(erre is vannak kiképzett osztagok)
felettem mint „Névtelen Hőőős”

felett.

Csakhogy baj van, uraim,
kezdjük az elvekkel:

- 1) Haza: mit érek vele,
még elinni sem lehet.
- 2) Ellenség: ha arról van szó,
ellopom a pénzét vagy
elcsábítom a nőjét.
- 3) Pap: más is el tud kaparni.

S aztán a felszerelés:

- 1) Köpködő botom nincs,
de a farkam köpködő.
- 2) Almát veszek a piacról.
- 3) És van tojásom is, igaz
nem robban, de nekem megfelel.

Úgyhogy akárhogy nézzük - nekem nem
felel meg.

De köthetünk boltot, uraim: hagyják a
felszerelést
és ide a zsoldot!

Én aztán valahogy elintézem az Ellenséggel.

Agymosás

Valami el kell múljon.
Valahogy el kell múlnom,
le kell igyam a sárga földig
 bensődet magamban,
hogy aztán az elvonókúra osztályon
 elvetéljelek
téged, szerelmem.

Részlet Immánuel Kant A koszos ész kritikája c. művéből

¹... fejezet: a megismerésről.
(...) Vitriolba áztatott világegyetem,
a Tao izzadt köpenyéből erjesztett pia
ez lennél hát?

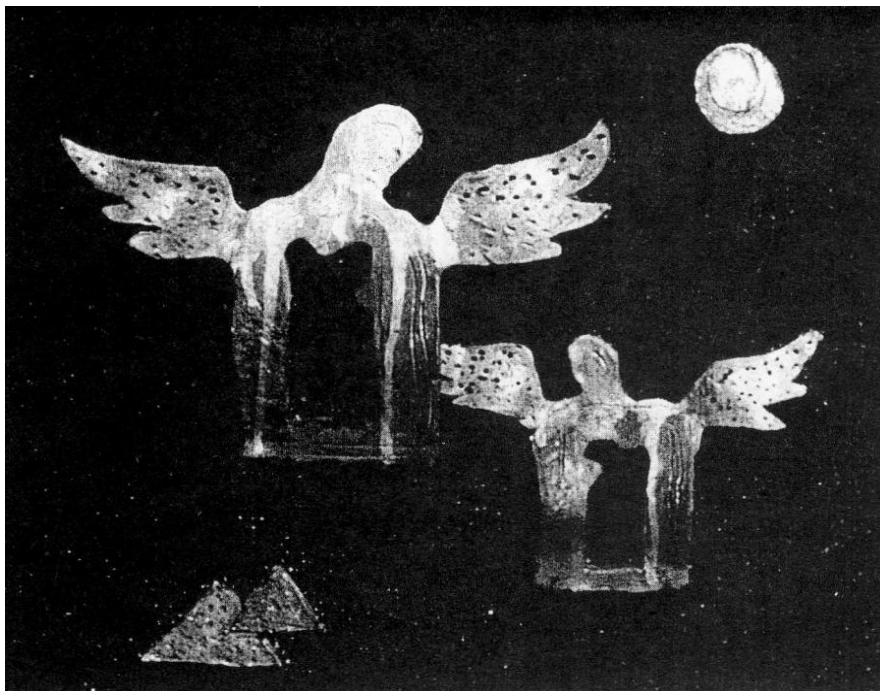
Egykoron éltük a másodpercek kérdéseit,
lógunk a jelen terében
és éreztük, ahogy nagyjából az egész
apriori mikrouniverzum átsüvített
tar koponyáinkon.
Faragtuk bálványainkat
és küszködtünk a fordított
tér- meg időgörbület
bilincsbe zárt féregnyúlványainkkal,
oldalbordáinkkal, miből a Pancser
szobrot faragott!

Hittünk a szerelem csókjaiban,
azokban a sejtelmes ödipuszikban,
amelyeket nyújtottunk,
hogy az Élet, a Halál és a Mi csendjeinken kívül
a negyediket is megismerjük!

.....
S maradt az egészből ez:
a megismerés ko(z)mikus pora!
Hogy ne beszéljek a...²

1): a Kiadó megjegyzése: olvashatatlan

2): a Kiadó megjegyzése: a kézirat itt megszakad

Ferencz S. Apor: Angyalok

DANCS ARTUR

Itthon

...Száz éve fekszem mozdulatlanul Szent Jakab havának áttüzesedett tengerparti homokján, és feltételezem, hogy semmire sem gondolok. Ilyenkor azt hiszem, szabad vagyok. De gép hasít felhőtlenségembe. Vagy sirály.

Tulajdonképpen szeretem az őszt. Egy padról búvölöm a Hybia Park egyik fáját, melynek fogyatkozó fejdíszé alatt kisleány etet szürke galambot, utolérhetetlen nipponi báj mandulatekintetében. Nagyfejű verebek szorozzák a szót szomszédasszonyian, és nagyvonalúan átsiklanak a tény fölött. Pedig az őszt számukra is fogcsikorgató jövőt ígér. Ez alól még az ezerszínűvé vált Cismigiu sem képezhet kivételt. Nemrég Karácsony idusán azt hitték, fordult a világ, aztán éreztük: csak fejünkbe szakadt a padlás. Ott fenn a szobor fáklyája jelzi, meddig ér itt a szabadság. Márpedig a jenki épp oly közömbösen battyog el árnyékában, melyet az elgyengült nap vetít a new yorki öbölben félelmetesre, mint a párizsi Eiffel behemótja tövében, hol bágyadt rózsáágak emlékeznek a nyár halálára. Szürkül, s az Országház a Dunára mered. A rakpart lépcsőin leszaladok a csendes folyóhoz. Csak úgy hagyományosan. Ahogy Pesten szokás. A várost neonzápor mossa, vagy a páradús éghajlat, midőn a Tower hídján eltűnődöm a folyót bámulva. A Temze ködkarikái azonban lassan megfojtják a látványt.

Ereszkedünk.

„Néhány percen belül földet érünk, kérjük kedves utasainkat, foglalják el ülőhelyeiket, a székeket állítsák függőleges helyzetbe, csukják fel asztalaikat, és kapcsolják be a biztonsági öveket. Tájékoztatjuk önöket, hogy a kinti hőmérséklet 15 C fok. Reméljük, kellemesen utaztak. Viszontlátásra járatainkon!”

Az utolsó utas után kinézek. Tájékozódok: hol lehetek?! Otpeni fényárral vár. Szolgálati táskámból sárga falevél téved kezembe. Ki tudja, honnan.

...A Szarkakő tetőn egy kidőlt fa rönkjéről szemlélem hóba taposott bakancsnyomainkat.

- Látod-e - int Huba -, az a szürke ködbe rejtett katlan Udvarhely.

Végre!

Repülőtér

Unom, hogy már megint késik! Méla barikák - nyájas utasok várják, hazudnék én is valami kegyeset: ugyan biza, miért késik a gép. Igen, mert mi vagyok én?! Az igazság nem érdekli őket, hazudni meg tilt a kereszténység.

Miért, miért? Csak! A szerelemben mindent szabad...

Telefon. Rosszabb, mint a telefonbetyár. Megnyugtatom, a gép nem a főtéren landol. Nocsak! Elmúltak azok az idők. Gondolom.

Osztrák úr túl az antiterror-szűrőn, felszálló kártyáért folyamodik. Poggyásza egy lapítódészka. Én már úgyse csodálkozom semmin. A terem közepén szigorú reccsenéssel kettétöri a csendet. Hóna alatt két lapítóval kielégülten süpped bordó vinilinbe.

Kövér vállalat-igazgató-úr száll alá a bárból, zilált frizurával térden landol. Civilizációs szintje rántotta magával. Azt hiszi, ez már repülés, de a közönség tüntetően átnéz felette: feltűnési viselkedés. A gép is leszáll. Nem úgy, mint a kövér. Egyik légitaskísérő (sztjuárd...) nő, a másik nem tudja eldönteni. Kacsint: ő kész. Intek neki: én is. Teljesen.

Sopánkodnak az érkezők: tényleg olyan zivatar volt, uram?! Dehogy. Napok óta esőt se láttam. Meggyőződéssel állítom. Kiderült, nemrég ült el a vihar. Ez az úr eddig hol volt? - érdekli a légihölgyet. Mi köze van? - vendégségben.

Futólépek a teremig. A kövér egy karfán lóg. Kiterítették száradni. A hegyekből szenátor ereszkedik alá. Újságból megtudja, kit képvisel. Mi megtudjuk, bennünket ki képvisel. Közben egy rendőr szabotál. Piros mezőben sápadt mínuszjel kivonja a repteret a forgalomból. Odabenn tébláb újságíró beleüti az orrát a vécébe és a bokáját a biztonságiakba. Nyugalmazott parancsnok asztal alatt matat. Elveszett illúzióit keresi. Vagy az életszínvonalat.

A kövér csinos aktatáskát rugdos. Azt hiszi, neje. Vagy ilyesmi. Öserdőben érzi magát. Ímhol egy elefánt! A derék hölgy átbuggyan a kapun. Kofferja ellepi hordárunkat.

Idő van! Ellenőrzöm a terepet. Borzasztó azért, hogy húsvét hétfőjén dolgozunk. Bukarestben mindenki ortodox? Tán tud valami jobbat?! Modortalanság annyiszor feltámadni is. De van, akinek ez is megéri. Felszállás! A lépcsőn ismert fehérnép veri magát oda. Nincs helye. Nincs. Ehhez meg nincs hozzászokva. Nyakam közt sál gyanánt művésznőt viselek. Rúgkapál s közben anyámról ejt szót. Fejemen érzem: bohém művészvilág.

Zúgás, még nem világvége: a gép száll fel. Művésznő le. A nyakamról.

Tűzhellyel fenyeget. Megégetem magam. Én, nacionalista, reakciós disznó!

Égett szag van. Nekünk már befűtöttek...

BORSOS SZABÓ ALPÁR

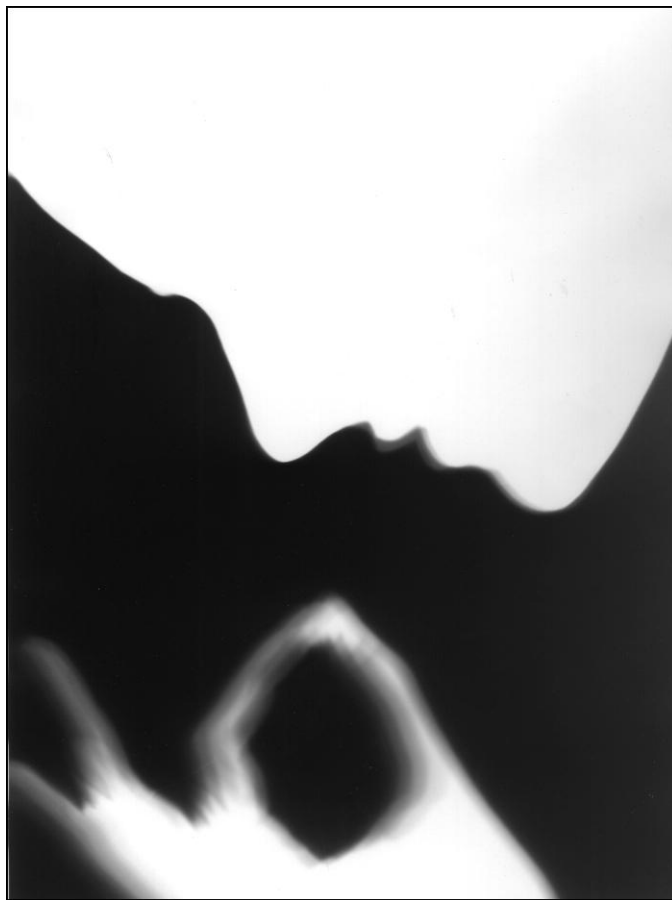
Októberi elégia

(Csörrent a villamos -
és tudatom makacsul visszhangozza.)
Elmentél
és valami bolondos dzsinn kilopta
az énekművész torkából a hangokat.
Elmentél
és monotonul koppannak a padokra
a fák csonka koronáinak árnyékai.
(A szél egykedvűen kapkodja
a kutyájukat sétáltató nyugdíjasok
cigarettafüstjét)

Élménytöredékek

Szaladsz felém, repülésed visszhangozzák
a hídon nyújtózó villamossínek
kibontott kabátod cibálja a szél
sült krumplit eszünk
fényes ajkaidon párolog a tej
és megáll a forgalom.
Rohansz felém, szikrázó tömegekben kavargok
a hó
és mellettünk elutazik a város
az első gyorsvonattal.
Majd száz éves a piac,
átmentél rajta, s fejtetőre állt ekkora
szépségtől
a cigányasszonyok fejjel lefelé
árulták a tökmagot.
Az ég lilája feszesen megrepedt
- ágyadban kisgyerek vár
hempergünk a hóban,
a Fiat csak hajszoja a kilométereket.
Holnap a Bingo-ban ebédelünk

az osztriga ha héjából kiszürcsölöd
kérdőjellé változik ajkaidon
s gyönyörében odatapad
hajaddal körbetekerted a nyakamat
ezerkarú polipként összekapaszkodva
pirosan a friss hóba hullunk.
Ez a legszebb teled, mondtad
és én egész életemet
fognám neked
egyetlen havazásba.

Székelly Sándor fotója

TANKÓ ÉVA

Játék télen, kavicsokkal

Eljött az a késői őszi idő, az ősz, mikor már alig tudtam használni a tagjaimat, mert lassan elbénultak. Most már senki sem akar vigyázni rám. Rokonaim csak voltak, már nincsenek.

A hasamon csúszok, a bőr megszarusodott rajta. Vastag és szürke bőrréteg, nem fog már soha kipirosodni, keményedik, csak keményedik, cipőtalpat lehetne már belőle csinálni. A lejtőn nem túl nehéz lefelé csúszni, csak csúszni kell, kapaszkodók már rég nincsenek.

Valamikor az egyik távoli rokonom tolószéket akart rendelni nekem, nem ajándékozott vele meg, mert képes voltam megcsókolni a lábát; nem bánom a szekeret s a csókot sem, de látogatása annyira megváltoztatott. Belém rúgott. Ő volt az első, utána nagyon féltem, hogy belém rúgnak, és belém rúgtak; néha nagyon fájt, de később megszoktam. Most elkerülnek és nem rúg belém senki sem.

Volt, hogy egy fél napot gondolkoztam a tócsa szélén, néztem magamat benne, és rájöttem, hogy csúnya lettem, s mivel hogy sokáig nem tudok tiszta és kék vízhez jutni, nem tudom legalább az arcomat lemosni.

Télen a legnehezebb, ott kell laknom lent a pincében, az legalább tűz nélkül is valamennyire meleg. És ha a lépcsőn már valahogy túlvagyok, s lent vagyok, félnem kell, hogy nem tudok többé a pincéből kijutni. Lent éhezem és mindenem fáj. S ha nem tudok enni, biztos, hogy innen nem tudok kijutni. Szerencsére itt vannak a macskák, a nagy tarka tudja, hogy a kölykeit eszem, a megmaradottakat megfogta s elhordta; mellékes, mit eszem, ezt az egyetlen telet még túl kell élnem.

Féltem mindig a hirtelen dolgoktól, a hirtelenül meglepő betegségektől, a pestistől, ezektől nem lehet békésen elhalni, nem is tudod, te halsz meg vagy valaki más; de itt nincsenek patkányok, pestist hozó patkányok, csak egerek, s az egereket megölik a macskák.

Megkaphattam mindent, amit a földön megláttam, ha szép volt, a földről felvettem, vele magamat felékesítettem, vagy hazavittem, otthon sokáig őriztem. Szeretek játszani a kavicsokkal, úgy szedem fel őket a földről, mert szépek. Drágák énnekem, ők vannak teleken át mellettem, belőlük készítem a naptárt, velük étkezem és nekik beszélek.

A múltkor az egyiket lenyeltem, bennem van, így én is értékesebb lettem. De tavasszal még fogok gyűjteni köveket, s nyáron is, és lehordom őket a pincébe, télire.

JUHÁSZ ZOLTÁN

Ősz

Menni kell
a téren át a szélben,
a boltos köpenyében,
hogyan csillag a nap...
... a kertekben a hangok,
szomszédasszony és a galambok
szállnak és a nagyharangok
az út mentén az aggok.

Csak nekem

A fények már csak térdig érnek,
Arcom szétpatakzik, porlad,
Az idő csupán, mi medret
Szab gondolataimnak.

Töredezett vállamon a napok
Koptatta foltos gúnya lóg,
Sziklarepedéseimre
Sugarak nem valók...
Maradok szürkén,
Szétpatakzó, elhulló szemek,
A homok szilárdsága,
Mit adhatok neked.

Ha álarcod lehull és ezer ránc útra kel,
Tévedéseidnek ára önmagad,
És nap nap után nem múlhat el,
Hogy ne lásd álarc-arcodat.
Új smink fest majd arcodra új mosolyt,
Álarcod színes új világ,
S ha kőkemény arcvonásod fojt,
Azt mélyen önmagadba zárd.

FAZAKAS ATTILA HUNOR

Esős napok ablakomhoz közel

A nyár lehűlt és én
veszekedtem mint rossz gyerek
a letört rózsák előtt
egy idegen kertben.

Közel kerültél hozzám s
könnyebb máris a tekintet
a fájdalom irányába.
Ujjaid tiszták, mint az étel,
mit a számhoz veszek, mint a
mezőkön szaladó végtelen patakok
és hűvösek, mint téli kövek
a föld szegény párnájában.
Tedd hát tenyerembe kinyíló ökleidet
s emeld meg szavamra a fejedet,
hogyan szemedet lássam,
s benne az igazat.
Mert félek én is, mint a sötétben
hagyott öregasszony,
s ezért nyitom meg előtted
esőben a kapukat.

Neked

látod milyen egyszerű az
mellettem vagy
és te sem én se tudjuk
hogyan történnek a csodák
én szeretem tiszta hajad fénylő barnáját
te pedig ha megölellek
én verset írok
te tanulsz
kedd van
és szeretlek

Vers egy ismeretlen tájról, ahová a költő aludni kijár

*”Az új fogalmak jelölésére azonban
a nyelvnek nincs mindig saját szava.”*

(A mai magyar nyelv kézikönyve)

Illogolo jongö hajemmo jáne
gandalli übbe vohokko hangja
tim arengidde csandende unge
öngö kollo olla a haja.

hajnali ködben
párnám
a virág,
párás
álmom a tükörben
s az arcom
az égben
de más.

Illogolo jongö hajemmo jáne
gandalli übbe vohokko hangja
tim arengidde csandende unge
öngö kollo olla a haja.

A fény megtalálása

Kusztos Endrének ajánlom

*”Fogy fényem. De vaksin is vezetget még
a munka. Már-már gyermekül nógat, hogy
(ha mást nem) ásni kezdjek, gazt nyűjek;
hogy ne legyek egyedül.”*

(Illyés Gyula)

Mintha fehéren tűnődő papirosra írna az ember,
s a betűk sűrűje képet rajzolna önmagáról.
Mintha nem volna ezüstös szürke, pancsoló
szépszívű piros, fűzfasárga.

Mintha az ecset már nem érné el őket,
hogy a feszülő vászonra csorgassa a palettáról.

Egy föld-rög elég nekem,
három vonalból felépítem
a kiégő magányt,
egyetlen színnel erősítem
mások életét,
(mert megmarad, ha viselik,
kik velük megélték.)

Bejár engem az erdő éjszakája,
fák roppanó, terhes sikolyát, gyökerek
fulladó kínját hazahozza nekem.

Harsog a fehér, mint a nyílt seb virít
elfér a két arc, egy ott s egy itt.
Alszanak a fák, bogaik várják
alszanak a földek, hogy értük jöjjenek.

Milyen csendesen megvan az ember
- hangját ha hallja szinte fél -
három szobában,
mint egyetlen szív dadogása
három külön testben.

Még ajtót nyit a nyárnak,
elbeszélget a szép mezőkkel,
aztán hadd jöjjön az ősz is,
mármoros, zsibongó vad zenével,
s ha már a huzat besodorta,
kap helyet a tél is.

Úgysem a havak, a jegek villogó hidege
az ujjaimat keményítő fagy ijeszt,
elmegy s megjő ismét, ilyen a rend,
de hogy a puffadt hóra kirajzoljon
a gyümölcstelen ág,
az fáj, Uram, az fáj.

BARTIS IMRE

Hideg

Komor novemberi délután. Kilépni a hidegbe a langyos, izzadtságszagú könyvtárból nem a legkellemesebb élmény. Kissé szédült, az olvasástól, vagy attól, hogy nem evett semmit ebédre. Maga elé nézett, nehogy elcsússzon, erre beleütközött valakibe a kapuban. Nevetés, káromkodás. Már régóta nem vette szívre az ilyesmit. Tíz éves korától (amikor egy nyolcadikos elverte, mert az öccsét védte) tudta, hogy semmi előnye nem származik abból, hogy ő lány.

Sietett. Utálta az átmeneti állapotokat, főleg ilyen időben: azt szeretete volna, ha nem kéne megtennie az utat hazáig. A könyvtárban elálmosodott és arra vágyott, hogy otthon legyen, az ágyban heverjen, onnan nézve a semmibe kapaszkodó fákat és a hályogszínű eget.

A fagy elvette ettől is a kedvét. Kipirult, kezei ledermedtek, tekintete ide-oda cikázott, tájékozódott: kikerült egy öregasszonyt és átszaladt az úton, pont amikor a stoplámpa pirosra váltott. Sietett, de már nem tudta, miért.

Úgy húzott el az utcán az emberek mellett, mint az életben, figyelembe se véve őket. Nem tudta az utcák nevét és nem jegyezte meg az épületeket, amelyek mellett elhaladt, de tudta, merre van a legrövidebb út hazafelé. Két kikötője volt: az egyetem és a lakás. Egy kicsivel távolabb, a szomszédos házakban barátnők meg ismerősök. Neki barátnőire, ismerőseinek rá volt szükségük.

A park üres és értelmetlen volt, mint egy komor novemberi délután. A szél kiszabadult a város szorításából és örülden hempergett a padok közt. Talán beteg volt. A lány nem tekintett fel, amikor valaki megbotlott és leesett mellette. Ezek a jelenetek egész napját tönkre tudták tenni, most mégis mosolygott.

Sötétedett. A homályban felfénylett egy nagy, magas ablak, és ő mohón, kíváncsian állt meg előtte. Egy csillárt látott, alatta, az asztalnál egy felnőtt (férfi? nő?) és egy gyerek (gyerek vagy unoka?). Nem állhatott ott sokáig: közeledni hallott valakit. Elrendezte a sálját és betért egy szűk utcába. Mintha sohasem járt volna errefelé.

Eszébe jutott: megígérte, hogy 6-kor ott lesz Leánál. Majd gyorsan vissza a vacsorára. A tegnap utazott el Lea bátyja, vele lenne valami baj? Nem, akkor megmondta volna ott helyben. Beszélni akar valakivel. Lehet, hogy új lemezre tett szert.

Egy kutya elkezdett csaholni. Majd még egy és még egy. Az egész környék visszhangzott tőlük. Az állathangok közé mintha emberi hang is keveredne. Eszébe jutott: másnapra még le kell másolnia tíz oldalt. Ezek az idegbajos kutyák halálra ugatják egymást, de a gazdáik annyit sem tesznek, hogy kinézzenek az ablakon. Vagy mégis kinéznék? Ott, a kulcslyukon. Vagy a sötét ablakokban.

Lábai. Mintha nem az övéi lennének. Lecövekelnek két lépésre a férfi lábaitól. Furcsa, hogy milyen forróság lett hirtelen. A férfi himlőhelyes arca is milyen piros, pedig fehérnek kéne lennie itt, a villanyoszlop mellett, a fényben. Sasorrú. A szemei is vörösek.

- Hello! - recsegi. Mosolyogni próbál. Arca összegyűrődik, mintha agyagból volna. - Nincs egy tüzed? A lányt kirázza a hideg, alig tud felelni, kissé sajnálkozva, kissé bocsánatkérően: - Nincs.

Félszegen mosolyog nevetséges ijedtségén. A férfi vállat von, de nem mozdul helyéről.

- Kár. Ha lenne tüzed, nem bántanálak.

Szentes B. Lajos fotója

GÁLL ANNA

Sors

Mivel fogytán a gyümölcs,
már kérgét rágjuk a tiltott fának,
csak meg ne szűnjön köröttünk
a kiismerhetetlen,
hisz akkor tönkretennénk
az utolsó mentőágot is
ami talán kivezetne
önmagunkból.

Depresszió

K. Ritának

fatuskóba sóhajtott jajok
keresik a megértő szívet
a fában
hisz vérző csonkok
égnek szíved helyén
emlékük fényes baltaél
tátong a seb
s a favágók csak vágják
a fát szíved fölött
talpad alatt a lépcső
érezed? - hideg
megborzongsz
körülölel a semmi
szeretnéd karjába tenni
maradék idődet
de nincs reményed
utolér a depresszió
agyonhajszolt világ
nyújts nekem sötét menedéket
ha fényes csodát nem lehet

GÁSPÁRIK ATTILA

Tessék címet adni

Huszonnyolc éves vagyok, s még mindig nem tudok semmit sem felmutatni, pedig teljesítményorientált világban éltem. Nekünk mindenkinél mindig jobbnak kellett lenni, kétszer jobbnak. Persze, ez az egész bebiztosítósdi kisebbségi érzésünkből következő kompenzáció. No, de nem ezt akartam fejtegetni.

Szóval, huszonnyolc éves vagyok, és ezidáig nem helyezett el a társadalmi gravitáció. Hű, ez vegytiszta Szilágyi Domokos! Függök a lében és a föld közt, választhaték vón jobb időközt. Természetesen, ez is Szilágyi. Ez a sok idézet olyan posztmodernes... Na, most már ideje, hogy a lényegre térjek. Azt már említettem, hogy huszonnyolc évesen nem vittem semmire, és most úgy döntöttem, hogy író leszek. Természetesen nem úgy történt, hogy felébredtem egy reggel és... Szóval, a sablonos sztori. Az ilyen anekdotákat már a húsz-harminc kötetes befutott írók szokták mesélni, miközben arany pecsétgyűrűjüket a martinis pohárhoz kocogtatják.

Én régóta érzek késztetést ilyesmire, vagyis az írásra, hiszen annyi minden történt már velem, életem kész regény... Ha író leszek, ilyen előregyártott falvédőszövegeket nem fogok használni. Valami újat, valami mást akarnék. Tessék, még egy közhely...

Hogy összefoglaljuk: 28 éves vagyok, író szeretnék lenni.

Mi az, hogy szeretnék?!!

Hiszen már írók is. Ja, de ez nem olyan, most még csak gyakorolok, szoktatom a kezemet a tintakilométerekhez.

Végre egy jó kifejezés. Ilyet sokat fogok írni, csak azt kell megnéznem a szótárban, ha egybeírják vagy külön. Egy író nem blamáltathatja magát egy gépirónó előtt... Hülye szótár, nincs is benne ez a szó! ... Akkor ez óriási, egy új szót ötöltem ki! Kezdetnek nem is rossz. Csak gyakorolni, gyakorolni. Die Übung macht der Meister. (Vagy ez nincs is németül?) Mi lenne, ha fordítással kezdeném? Szó sem lehet róla, az nem elég eredeti.

Be jó lenne gépelni, de nincs gépem, persze nem is tudok bánni vele... Majd az első honoráriumból veszek egy gépet, a másodikból beiratkozom egy gépirói tanfolyamra.

Borzasztó. Ez úgy hangzik, mint egy proletkultos brosúra: „az író elvtárs csak az írói honoráriumából vehette meg az írógépét.”

Ki beszél itt nagy íróról? ÉN egyszerűen KÉSZTETÉST érzek magamban, egy NOVELLÁT AKAROK ÍRNI, amivel benevezhetek egy pályázatra vagy elküldhetem a helyi napilap „Új tollak” rovatához, ott úgyis olyanok jelennek meg, melyeknél én biztos jobbat tudok írni. Már csak egy jó téma kellene, és a többi türelem kérdése.

Lássuk csak, téma... téma...

Tessék, most nem jut eszembe, pedig annyi minden történt velem. Próbáljuk meg kizárásos alapon. Nem írok tudományos-fantasztikus irodalmat, nem szeretem, meg minden. A szerelemről mindent megírtak... Mi van még? Esetleg krimi? Simenon meg Marlow, Agatha Christie stb. után... Na, ne, tisztára bukás lenne.

Valami humorosat kellene. Ez az. Valami vicceset, valami paródiát. Igen, ez most menő, meg aztán könnyű fehérből feketét csinálni, a talpáról mindent állítsunk a feje tetejére és kész. A téma legyen, mondjuk, bibliai, afféle parafrázis, esetleg arról, hogy a jerikói fal azért dőlt le, mert ellopták a cementet.

Alakul. Alakul!

Kell egy jó első mondat, amire odafigyelnek, s ezek után az egészet el fogják olvasni.

Nézzük csak... Megvan: „A Jerikói 1. számú Állami Építkezési Vállalat igazgatóját, Kőműves Kelemennel való tárgyalása után letartóztatták...”

Jó ez?

Aligha. Olyan moldovagyörgyös. Vele talán még nem kellene konkurálnom.

Valami mást... Lenne egy jó mesém.

Megvan: MESE. Írok egy mesét, jobban mondva átírok egy régi mesét. Arról szólna, hogy Csipkerózsikának bűdös volt a szája a többszáz évi alvás után. Nem túl közönséges ez? És egyáltalán, mit akarok ezzel mondani? Az irodalomban nagyon fontos a MIÉRT. Miért írok én?

Most nem erről van szó. Nézzük tovább. Kell egy jó paródiatéma, esetleg az, hogy sok a szegény. Kutyaharapást szőrével alapon üzzünk gúnyt belőle...

Úgy kezdődne, hogy... hogy „Kovács István...”

Ennél hülyébb név az ellenségemnek se jutna eszébe.

...”Szutykos Balambér”.

Marhaság. Baromság. Szinte minden Bajor Andor humoreszkben van egy ilyen lehetetlen név. Már hallom az irodalmárokat: „...a fiatal szerző nem tudott kilépni a bajori humor stílusából”. Holott rám senki sem lehet hatással, én új hang vagyok, azaz akarok lenni.

Egyszerűsítsünk: K. úr.

Ökör vagyok, még hogy K. úr. Ez a rövidítés már foglalt Kafkánál. Persze ő zseni.

Na nézd, egy egyszerű név sem jut az eszembe! Lehet, hogy alkotói válságba jutottam?

Ha lenne egy nevem, már indulhatna is az egész, vagyis a szegénységről szóló paródiám. Arról szólna, hogy Valaki (ez lenne a név, amit keresek?) két éve munkanélküli és elmegy a postára bélyeget nyalni...

Mit mondjak, a feleségem három éve munkanélküli. Hülyére fogja magát röhögni.

Magyarul az ilyesmi nem illik, mert az irodalomban van egy illemkódex: ezt illik, azt nem.

Szóval, hol tartottunk?

Huszonnyolc éves vagyok, író akarok lenni és... és... és (válság?)...

Semmi csüggedés. Gyerünk, az első mondat után lesz valahogy!

Egy szép napon...

ÉN azért sem kezdem így. Na, koncentrálni, gyerünk...

Az író már huszonnyolc éves és nyolcvanhét kiló, és... és, és vannak olyan napok, hogy abszolút semmi sem jut az eszébe...

TAKÁCS ISTVÁN

Törtető hadak

- „Tejfoggal kőbe mért haraptál?”
- Mert üvöltöttek apám porladó csontjai.
Hirtelen minden elroppan
vagy lassan elkorhad,
a múltat lábszárcsontommal áshatom ki.
A puhára ázott zápfogakkal
megtámad(om)
az óriási betonbunker(t).

Az egyenlő méretű fák nem természetesek
de az egyformán mocskos vasbetonházak
s a mikroszkopikusan egyforma kétlábúak
ott rakják egymásra a sokasodó éveket

Paloták a dombtetőn
magaslanak kevélyen
ormolnak
mint a sokerejű hegybércek íve!
Tövében egy putri nyoma
a harc után
ott mindig otthont találok.

Pipacs

Egy traktorista
bámulja a leányok
combjait.

Egy pipacs
szétterül előtte
és elveszítette szirmait.

HORVÁTH LEVENTE

Álom

megyek -
kikopik alólam az út
lábnyomod őrzi a szél
kövekben látom az arcod
megyek -
riadtan sikolt a szürkület
parányi szemcsékként folyik az idő
álmából felriad a pók
megyek -
számolgom a harmatos fűszálakat
könnyeim elnyeli a föld
érintésem elhajlik a szélben
megyek -
s benned kővirágok törnek a
 halhatatlanság felé

Tudathasadás

a SZÖRNYETEG alszik,
ki kéne használni az időt -
 magunkat
 magunknak -
k.... párjanincs királylányok
belefoszforeszkálnak bíborszínű pofánkba
 alázatnak
ó, uram, add meg nekünk mindennapi
 szenvedésünk,
takard el esetlen vigyorgásunk két pohár
 bor között
add meg a szitakötők szabadságát
add meg a korallzátonyok árvaságát
add nekünk a gyönyör kísértését
töröld le posztumusz könnyeinket a
madárijesztők, varázslók porlepett arcáról,

töröld el hitegető emlékeink a holnapról,
szüntesd meg bálványimádó gyökértelenségünk
és bocsásd
 bocsásd meg
 (nem)létünk

Fadgyas Tibor fotója

DANKUJ CSABA

Kábítószer

még nem ért véget a halálom
írok mert a kéz belereszket
a papírba. kábítószer, fehér
vonaglás fekete gumibotok között.
agyam fűszer
ne kergessétek a neont a kihűlt utcán
hagyjátok a kecske szakállát
ne tépjétek ó ne tépjétek!
gyorsvonat, babám combjai közül lüktetnek elő a forró sínek.
peronon alszom (s nyögöm): álom az élet.
az ondó akaratlanul is elered
mert életre tör minden parány színeket fogdos össze a lepke
hogy este a sötétben a halálnak
kínálja fel magát mint kedves áldozatot.
öntudatlan lebegés
fehérből feketébe és vissza
és körbe magam körül
egészen fel fejem búbjá
fölé. süvítő vasgolyó fejközelben
az aurán keresztül, bilincs-szavak mögött rázom a rácsot, kábítószer,
fekete vonaglás fehér mezőn
a fű elaltat, átszúrja szívem.
de még nem ért véget a halálom.

Súly

nehéz, leteszem, elindulok.
golyók tépik a levegőt felém.
zöldellő öledbe borulok
s elalszom mint érdektelen herélt.

LÖVÉTEI LÁZÁR LÁSZLÓ

Mit is...?

Mit is gondolkodok én most? Hogy a
 kiismerhetetlen Mágus
ügyködése nem kő vagy arany hiányán múlik.
De sem a kő, sem az arany nem ugyanaz már, mely
egykor mindent megmagyarázott. Valaki mégis
megrendelte ezt a világot, melyben élünk.
 Szarkofág
mögött, hazugul, kergén. Éljük az Ő reményét.
Valami nagyon hiányzik.

Szólnál csak ha

Világból ha tűnsz ha élsz
világtól ha nem s ha félsz
szótlanság ha nem s ha fojtva
szólnál csak ha rendre sorra

Szólnál csak ha látomásról
Szólnál csak ha látomásról
mindenségen araszolva
világ rendjét panaszolva
szólnál csak ha rendre sorra

BENCZE ANIKÓ

Disztichon

Libbene lágyan a szép kicsi hullám, átsiklik kezén
Játszó szellőnek, s csendesen élete vész.

Esti tanács

Éhes vagy ugye? Haragudj!
Csak zsírunk van, inkább aludj!
Tudom, utálod, én is úgy,
akárcsak te, kis nyomorult!

Álmodj víg, sárga sajtokat,
libegő, rózsás húsokat.
Gyűljön tőlük az akarat,
mely a zsírból sonkát arat.

GERGELY MANÓ

Patt

(Anyunak)

s így loholunk el egymás mellett
párhuzamos büszkeségünk
befejele sikolt
magunkba ráncolt
közlőcsatornáink eldugultak
ágyaink asztmás zezugaiból
kapkodunk szeretet után
egymást vágyva
és egymásra várva
hogyan kimondjuk a kimondhatatlant

talán a szavakon túl
létezik iker-állapot
egyazon burokokban megtűnni
a nyerve veszítőt
és veszítve nyerőt

vala
hol
vala
min
túl _____
_____ talán.

Azt hitted

azt hitted álmod teljesült
de csak az almák köptek vöröset

azt hitted lázam viharos
de megbénított az örömed

azt hitted csókunk égbe száll
csak tenyérbe hullt majd rámborult

azt hitted hogy egy kezdet nyílt -
a végen is már rég túlvagyunk

azt hitted mindig is szerettél
csak tadadam tatta tadadam

naiv vagy kedves
ez a vers nem neked készült

Három haiku

egy: Tavasz

magamba varrjam
a táj nyíló sebeit
vagy vice versa

*kettő: Frame**

vagyok - őzekkel
titkon megszelídített
öngyilkosjelölt

három: Nélküled

minden éjjelen
ölelkező rímeken
billegek bill bill

*) - keret; kognitív pszichológiai fogalom

Napjaim nélküled

I

túl girhes
a szándék
a feléd lépéshez

II

túl girhes
a szándék
a feléd lépéshez

III

túl girhes
a szándék
a feléd lépéshez

*

girhi girhi girhi

Nagyapám

becsukódó arcáról
nem kívántam
tovább olvasni
ráncai mentén
összetűrtem
és betettem két
levendulaillat
közé

Korondi Jenő szobra

PAPP ERIKA

Álom kanálkákkal

Álmaim továbbvisznek egy tavasz felé, botorkálnak és végül én vagyok az, aki elesik. Aki elesik, azt nem mindig segítik fel.

Álmaim megfordulnak, hátranéznek, vissza, rám, jót röhögnek és átpártolnak egy talpraesettebb emberhez. Amíg az is le nem csücsül.

Szegény emberek. Szegény álmok.

Nem akartam, de jött egy álom.

Nem vagyok józan és nem vagyok erős, menekülök, kiábrándító dolgok vannak bennem.

Az élet csak egy vicc - mondta valaki; a világ csak felszín, mélyebben kell élni - mondta másvalaki. A világ mélyén próbálok viccelődni.

Minden ember számára vagyok a felszín, önmagam számára a mélység, a mélységnek nincs alja, addig kerestem, kutattam magamban, míg saját mélységembe estem.

Ki mer velem jönni?

Szeretnék közömbös lenni, de jött egy álom és még nem ment el. Itt az álom, körülöttem, imbolyog, csiklandoz, sündörög.

Ott egy férfi, benne az álomban, mosolyog, hiszen ő az apám.

Nagyanyám megy az úton, de nemcsak megy: halad is. Ismeri önmagát, nem engedheti meg, hogy példakép legyen. Csak játszótárs. Megy az úton és minden szemeteskosárnál megáll. Összeráncolt szemöldökkel fürkészi a kukák tartalmát. Le- meg felhajló alakjáról rögtön látszik az eredmény.

Megtorpannak az emberek, tátják a szájukat, nagyanyám pedig teljesen egyedül van, még csak dudorászni is képtelen, megfélemezhetetlen és nagyon szigorú.

Istenem, mennyi fagylalt van a világon!

És még több fagylaltos kanál.

Gyűlnek a kapualjakból, szemeteskukákból a kanálkák, egyszínűek vagy tarkák, lehet számolni őket, figurákat rakni belőlük, szortírozni, milyenségük és minőségük szerint, dicsekedni velük, eltörni őket, veszekedni felettük. Ez az unokák, a mi dolgunk. De erre csak később, otthon kerül sor. Egyelőre követjük nagyanyánkat, Móni és én. Nyirkos a tenyerünk az izgalomtól és türelmetlenségtől, de nagyanyánk nem kegyelmez, a gyűjtés az ő feladata.

Hajladozik nagyanyánk, erős minden mozdulata, annak idején szalmában és szénában gyakorolta a testmozgást, fákra mászott és háztetőkre. Púpos a háta, ez a háborús évek eredménye, s mégis magasan, egyenes derékka jár. És nagyon egyedül van és nagyon jókedvű. Pedig nem is mosolyog, de Móni szerint nem is kell neki. A fejkendője mindig kimutatja hangulatát.

Nézzük tehát, s nem élőlény ez a fejkendő. Nem rakoncátlanok ki alóla a hófehér haj, öreg, mint nagyanyám. Csak a ráncai vannak meg, a redők a fül tövéénél. Mozgékonyak, ezek jelzik nagyanyám hangulatát, mosolyra tudnak szélesedni, legörbülnek, mint egy szomorú száj, vagy nem mozdulnak, s olyankor baj van: haragszik nagyanyám.

Gyerekek közelednek, kapitányuk egy lengő hajú kamasz fiú, méterenként megmevít a nyakát és mozdulatlan fejjel köp. Aztán megáll, nézi ténykedő nagymamámat. Megállnak a többiek is, ők is nézik.

És továbbra is kanálkák kerülnek a zacskóba, ezt nem lehet megunni, sőt, egyre érdekesebb - ezzel tüntet a fejkendő.

De a kölykök nem értenek a fejkendőkhöz, kapitányuk gúnyosan mosolyog, egyet köp, aztán még egyet. Mikor köp, olyan mint egy villanypózna. A pózna tetején ott a madárfészek, a haj. Nem tudom, melyik madár lakna abban a hajban.

És ott vannak a láthatatlan vezetékek is - biztosan bioáram kering bennük, mely a kapitány minden megnyilvánulását közvetíti az alattvalók felé. Minden gyerek egyszerre mozdul meg, körbeveszik nagyanyámat. De nagyanyám már a boszorkányköröket is megszokta, nem zavartatja magát, ahhoz túl józan. Bezzeg Móni már fészkelődik és örli a semmit a fogaival. S mire bezárulna a boszorkánykör, addigra ő ott landol a szemeteskuka tetején. Még nagyanyám is megkövül, Móni pedig bömböl, mert kificamodott a bokája.

Pár pillanat, ilyenkor minden hallgat. Csak Móni nem. Nem tudom, hogyan képes összeegyeztetni ezt a kettőt: a hős és bős ugrást, meg ezt a magától értetődő nyivákolást. (Ezért nem lesz belőled végérvényesen összezárható utazótáska - mint ahogy nagyon rég kívántad. Ha el is húzzák rajtad a villámzárat, lehetsz bárhol, te szétszórt vagy és figyelmed mindig ott erősebb, ahol egy élmény a legfrissebb, inkább szétpattansz legszilárdabbnak hitt részed, csak hogy több külvilággal érintkező pontod legyen. És bámul a négy égtáj felé, meggyőződéssel, de valahogy naivan. És minden seb és minden karcolás elmúlik rólad, mert végül is nincs ideje befészkelődni a mélységekbe.)

Aztán fel-, majd széthullámozik a nevetés, egyre többen gyűlnek körénk, legtöbbjük gyerek, tetszik nekik a helyzet, meg a testvérem. Móni már nem sír, öleli nagyanyám derekát és nézi a kapitányt. Tágra nyitott és nem összeszűkült szemekkel. Ő nem akar hatni senkire, csak nagyanyámat védi, nincs összeráncolva a szemöldöke, figyelmeztetés sincs a pillantásában. Csak néz egyenesen a nagy fiú szemébe, és valahol bent, a szembogarak mélyén ott a Nap. A ragyogó, tiszta Nap.

A kapitány kezd ideges lenni, erőltetett minden mozdulása, nem tudja, hogyan tovább. Nagyanyám tudja. Belehajol a kukába és kiemel egy törött fagylaltoskanálkát.

Móni tekintetével nem ér el a kanálig, megkapja az első rúgást. Én adom vissza valakinek. És máris ott csücsülök a kuka aljában, számtalan kéz nyom lefele, hallom, hogy Móni ordít és hallom nagyanyám csitító szavait. De csitulás nem jön, el-süllyedek és rám csukják a tetőt. Kint nagy a dulakodás. Móni nem hagyja magát, sír és üvölt, elképzelem, hogy rúgkapál.

Csak nagyanyámat ne bántsák - gondolom és próbálok kikecmeregni felfelé, de szűk a kuka és valaki ráállt a tetejére.

És egyszer csak hallom az apám hangját. És könnyebb lesz a levegő, könnyűszerrel leemelem a kuka tetejét s kilépek. Apám a kapitány fülét fogja. Móninak a szemébe a Nap mellé a Hold is meg a csillagok is odaköltöztek. Mind apám felé világítanak. Nagyanyám komoly arccal lép mellém, megsimogatja a fejemet. Komoly nagyon, de fejkendője mosolyog.

És megyünk az úton, a kanálkás zacskó apám kezében és egyre gyűlnek a kanálkák.

Nagyanyám fogja a kezünk és tudjuk, hogy a hátunk mögül, biztos távolságból a kapitány és társai bámulnak ránk. Apánkra.

Itt az álom, pont olyan, mint a valóság, életem mélyéről fakadó.

A vicc benne az, hogy nincs apám.

Molnár Dénes grafikája

BALÁSI ANDRÁS

Farkasszem

*„Mint tűz a tűzifát, úgy hamvaszt
el a tudás tüze minden cselekvést.”*

(Bhagavahitá: 5.73)

Erősen hideg volt. A gáz nyomás nélkül dübörgött, s így a fűtőtestek langyosak maradtak. Még a kisebb helyiségeket sem lehetett rendesen kifűteni.

A „Paradicsom” nevű lokálban is a hideg volt az úr: a dermedt, nedves falakból szüntelenül szivárgott, lopakodott a reszketés. Mi azonban - a tartós zord idő ellenére is - hetente legalább egyszer összeröföntünk, ha másért nem is, de hogy együtt szürcsölhessük dideregve a forralt bort. Emlékezetes nap volt, mert (valószínűleg tévedésből) a forró itókából nem hiányoztak a fűszerek. De az illatos fűvek se tudták feloldani a szipogó csendet: mindennapjaink annyira megromlottak, hogy szavainkat elnyelte a gond fojtó-maró füstje-ködje... Miért is gyűlünk össze, miért makacskodunk, ha csak pillogni s hallgatni tudunk (s merünk), mint megannyi süket lepényhal a fagyos tengerfenéken?

Az ilyen általános kedély- (és hőmérséklet)eséseket használta ki Turzó Pista, ismerőbb nevén Velúr, a retúros. Turzót soha nem vettük be a csapatba, de ez őt nem érdekelte. Az alacsony, fekete emberek harsányságával igyekezett uralma alá hajtani a Paradicsombeli társaságot, no meg a hideget. Napról napra nehezebb volt a dolga, ugyanis viccei fura módon pont a csattanóra ellaposodtak, hírei - s ezen keresztül ő maga is - egyre megbízhatatlanabbá váltak, például ha tízről volt szó, egészen biztosan negyvennél többet mondott. Kórrá fajult nála a túlzás, a nagyotmondani-akarás. És mégis megtűrtük, hallgattuk, mert amikor pénze volt (s általában volt), züllött milliomosfi szertelenségével fizetett, rendelte a gőzölgő borokat, egyiket a másik után, alig győztük nyelni. A potyapia mindig megtette hatását...

Aznap Turzó nem vette le kopott bundasapkáját. Tömpe orra a szokottnál sűrűbben rángott, s apró borzszemeivel egy - a hátunk mögött lévő - pontot fixírozott, miközben reszkető kezeivel megállás nélkül sercegett az állán kéklő borostát. Láttuk, hogy hosszú mesére készül: megérezhette a kedvező hangulatesést, hogy senki nem fogja félbeszakítani.

- Képzeljétek el - kezdte (mindannyiszor ugyanúgy), - egyik ilyen jeges délután nem volt mit csinálnom... Így hát alaposan becsavargattam magamat takaróimba, s ledőltem pihenni.

- Hej, Velúr, Velúr, ez ma délután is rádfért volna! - sóhajtotta valaki a félhomályban.

Turzó meg se hallotta a gúnyos közbeszólást.

- Szóval, ledőltem pihenni. De sehogy sem jött álom a szememre. Amikor tétlenül fekszem, mindig elkap egy meghatározhatatlan eredetű nyugtalanság: az az érzésem, hogy valami nagyon fontos, jelentős dolog történik körülöttem s én elszalasztom... félálomszerű, hipnotikus tompultságban kezdtem öltözni. Ismeretlen erő lökött kifelé, ki még a városból is. Vakon hallgattam e földöntúlinak tűnő üzenetre, hívásra, és az ítéletidő ellenére lépéseimet alaposan megszorozva indultam a város szélé felé. Gondolhatjátok, húsz fokos hidegben sokszáz méterre a kerekerdő halódó fáitól, suhogó egyedül voltam...

Turzó Pistát aznap este tényleg nem lehetett leállítani, újra meg újra kérte a párolgó borokat. Fölényes mozdulatokkal rendelt s fizetett, fáradt, nyűtt arcára szegeztetve a tekinteteket s a figyelmet.

- Tehát - folytatta élénken - senkivel sem találkoztam. Ki is merészkedik ki ilyen időben? Fájt az arcom, zúzmarás, zsibbadt szám minduntalan sírásra görbült... Na, szerintetek ki merészkedik ki ilyen gyászos időben? Közülünk, állandóan előre gondoló, töprengő óvakodók soraiból talán senki; még a csavargók is rezignáltan visszavonulnak a piszkos állomásépületbe... Vannak élőlények azonban, amelyek nem tudnak felkészülni a viszontagságokra, csak vad, nyers ösztöneik hajtják őket. A legerősebbek is állandó harcban élnek túl az inséges időszakokat. Ilyen tipikus téli szenvedő a farkas... Igen, na! Mit néztek úgy, mintha farkast látnátok? Igenis, magányos ordással találkoztam. Az idegen szagoktól, az embertől való félelmében hason csúszva közeledhetett a városhoz: tisztán láttam, hogy a hasán csüngő jégcsapos szőröcsomók közül vér csepeg. Mereven állt egy seszínű öreg tölgy tövénél, mintha csak számolgatná a füstköd borított tömbháznegyedeket. Gondoljátok el, mily félelmekben mehetett át, amíg eljutott az emberig! Ahogy észrevett, azonnal lesunyta magát. Az éhes ragadozók jellegzetes, erejüket elrejtő csúszó mászásával közeledett. Láttam kocsányon lógó szemeit, kopott irháját, élesen kirajzolódó bordázatát... Pánik nélkül tudatosult bennem a veszély. Tudtam, erősebb, mint én, mert legerősebb és legerősebb ösztönei hajtják: az éhség és az étvágy. Menekülési lehetőséget keresve néztem körül, de ezt is inkább csak formaságból, hiszen tudtam, hogy a fáig már nem juthatok el. Semmi, de semmi esélyem... Indulásból vesztes voltam. Ráadásul még rossz szabású, nehéz télikabátom is akadályozott a mozgásban. A farkas nem forgott, nem mérlegelt, lassan és biztosan közeledett. Hét vagy nyolc lépésnyire - egy jobbacskas ugrás - megállt. Nem tudom, miért nem féltem, vagy legalább is azt hittem, nem félek... Talán, mert helyzetem annyira reménytelen volt, hogy a félelem, az ideoda futkosás, a pánik, kiabálás - csak nevetségessé tették volna tragikumomat, a menekülő béna ember szobrának éreztem magamat... Csak a saját, belső nagy tehetetlenségem fojtogatott, pedig tudtam, tudtam, pillanat kérdése csak és ugrik!... Pillanat! Ez árva pillanat alatt özönlenni kezdtek felém börtönszerű életem képei... Tisztán emlékszem, hogy semmit, igazán semmit nem sajnáltam itt hagyni... Talán csak azt az illanó fénycsóvát, mely be-betört a rácsok között: a szerelmet. Az a pillanat a nagy megvilágosodás volt. Gyerekkoromban úgy képzeltem, hogy a régmúlt idők nagy gondolkodóit, költőit ilyenszerű pillanatok ihlették, vezethették... Leengedtem kezeimet, nem is próbáltam védekezni: hadd jöjjön - ugrált a gondolat, mint a titokzatos

atomok, s ezen ugrálással együtt elviselhetetlen fájdalom tört testemre: mintha késeket szúrtak volna nyeszlett porhüvelyem legérzékenyebb pontjaiba - megannyi ádáz dühvel döfött penge. Mint a bonyolult, beteg lelkületű matrónákra, akik csak éles fájdalmak mellékhatásaival jutnak el az orgazmusig - rám is úgy hatott e fájdalom: hirtelen megértettem, mily kevés dolgot érthetek meg e világból, s ez a kevés is mennyire jelentéktelen... Abban a pillanatban az összes éhező gyermek mardosó éhségét éreztem torkomban és gyomromban, a több és a béke után sóvárgó gyerekek vágyai szorongatták szívemet; pusztító betegségek kezdtek tombolni bennem, oly kínokat okozva, melyek csak öntudatlan halál-ordítást szülhetnek... Fölégetett országok, népek mártírjai féregrágták karjaikkal intettek, s felelősségre vontak: mit tettél TE a mészárlások megakadályozásáért?! És egyszerűen nem volt válaszom. Talán Buddha vagy Jézus érezhetett ily szenvedést, mielőtt sikerült legyőzniük magukban minden elvakultságot, szenvedélyt... Csakhogy az én agyamban a be nem tartott parancsolatok mint szeges korbácsok csattogtak... Abban a pillanatban tisztábban, józanabbul láttam, mint bármikor eladdig, magányra ítéltségünket, a gondolkodó ember gúzsbakötöttségét, egyre apadó népemet, amint a legsúlyosabb, legelveszejtőbb iga alatt is széthúzzák acsarkodó főpapjai, álértelmiségi politikustanoncai: minden nyomorúság a nyakamba zuhant; a sajgó egyszerűség, az okos emberek axiómái, a tudatlanok sóhajai, epekedő vénlányok szüzessége, kamasz fiúk türelmetlen tanácsalansága, kielégületlenek sikertelen maszturbálásai, hogy megint nincs kenyér, hogy drága, drágább, még drágább... elérhetetlen...; láttam, amint ellopják tűzhelynek képzelt szabadság-reményünket; újra emberek, társaink, szeretteink tűnnek el, mert nem az előírt tézisek szerint gondolkodnak, láttam, ahogy megállíthatatlanul ismétlődik e balkáni tragédia, ahová utóvégre nem is tartozunk és mégis szenvedő alanyai vagyunk; ott voltam, amikor meghalt a gyermek - szerény bizakodásunk - mert nem volt tízezer, hogy előre odaadjuk... A halál várt a farkas torkában. Abban a pillanatban tudatosult, hogy mi még a halálban is megalázkodunk. Nem azért, mert esetleg egy oktan állat tovább él testünkéből, nem... a végső megaláztatás az a tudat, hogy tehetetlen az ember. Már-már vártam, sőt sóvárogtam az állat ugrását! Szemeimet lehunyva, a magamra kényszerített sötétségben éreztem, hogy a halál csak egy pillanat, míg az élet, az élet - talán utólag már mindegy is, hogyan alakult - valami, valami, ami több a mindennél! Az ugrás késett... késett, amíg azon kaptam magamat, hogy farkasszemem nézek a farkassal. Pszichopata gyilkos szemeiben mintha könny csillant volna - azt hiszem, titkon mindenik halálraítélt ilyen könnyben reménykedik. Lehet, csak én láttam ezt a könnyet, már nem tudom. Azt sem tudom, mit láthatott rajtam, mit sugott csalhatatlan állati ösztöne, csak azt láttam, hogy megfordul, s akár egy kivert öleb, behúzott farkokkal eliszkol... Félig fagyottan, remegő lábakkal értem haza. A neonos előszoba falitükrében vettem észre, hogy kiruccanásom alatt teljesen megöszültem...

Hirtelen csend lett. Velúr pöffentett néhányat, ahogy az ócska autók motorja szokott, mielőtt befulladás, jelezve: vége a mesének.

Mindannyian idegesen legyintgetni kezdtünk, mint álmos állomásfőnökök, akik figyelmetlenségből átengedték a letiltott szerelvényt.

Nem is olyan hülye ez a Velúr, mint amilyennek látszik, csak borzasztóan hazug - harsogta egy borpára a második asztaltól, a „peluzáról”. Talán viccnek szánta, de senki nem kacagott.

Turzót hitetlenkedésünk hidegen hagyta (akár a gáz a fűtőtesteket). Apró borzszemeiből lecsapódott az álomköd: visszatért közénk, a Paradicsomba.

Éppen hangosan kezdtük korholni, amikor egy roppant természetes mozdulattal levette kopott bundasapkáját és széles ujjaival beleszántott hajába. Olyan döbbent csend lett, mintha nyelvünket, szuszogónkat hatalmas, éles ollóval egyszerre elnyisszentették volna. Turzó Pista (ismertebb nevén Velúr, a retúros) hófehér haját igazított.

Pusztai Péter fotógrafikája

SZABÓ GÉZA

Időzített hiány

Amikor anyjából a gyermek elköltözik
oda ahol anyjában nem él gyermeke
gyerekében nem él anyja
eleven árva a neveletlen fiú
amikor kétszeresen árva
a léprecsalt fehér fürtök
hurkán megvénült anyja
Ahol hordoztál nekem nincs helyem
Ahol nincs helyem ott életem didergetem
a szíved alatt nyújtózkodom
lefekszem
az ős-tudatlanságba
rajtad keresztül
vissza nem menekülhetek
ahol nem menekülhetek
ott kereslek kergetlek
ahol az öl utamra kergetett
ott feledtél valahol meztelen
amikor kívül szépen betakartál
szidásoddal öltöztetted -
elfelejtetted megfordítani
magamra maradtam
csupasz sebek lelőhelye
amikor az út előtt megállítottál
megfogtad kezem elkergetted a lelkem
nem neveltél engemet
a testem elhízott
elhízott bennem ami hiányzik
elfelejtetted beszélgetni velem
elfelejtettem beszélni
elfelejtjük amit nem ismerünk
amikor minden felemás
szeretet
akkor tudja mire vágyik
a szeretett
csak ami elköltözik belőlünk

ami hiányzik az olthatja szomjunk
az csukja szemünk
álmaink dús párnájára
amit látni szeretnénk amit nem látunk
A lépcsőházakból kiszippanthatnak világokat
áramfelhőket elcsavargatnak a sötét semmibe
ujjaink között elmorzsolhatunk hervadó
virágokat
homok hátára írjuk ideiglenes feledésbe
az időzített élet átkát születésünk pillanatát
nem látjuk de a halált irányítjuk
túléli ember-magát

Szerepcsere

álmodom álmodat
nézem az arcomat:
gyűrött és poros a vasárnap.

Cipőmben lépegetsz
lábadra taposok
testedről ingemet leveted:
meztelen nem fázom.

Te sírsz de arcomon
pörögnek könnyeid:
egy forró, más hideg, keserű.

Becsukod szemeim
tördelem kezeid.
Életem vállfára akasztod,
ruhád rám simítod.

DEZSŐ M. MAGDOLNA

C'est la vie

Szürkeségből és csendből
születnek a szavak.
Honnan színpompa, bőség?
Hiszen a festő vak.

Japánsárga, reményzöld,
zenélő kék, hiába.
Csókpiros, margitfehér.
Üres a postaláda.

Molnár Dénes grafikája

TAMÁS GYOPÁR

Mikor

Mikor arcom kezembe temetem
meghal a jóakarat bennem -,
a csillagomról lelóg
egy fehér rongydarab
és megadom magam.
Idegeim erotikus tánca
hozzám inti a meséket:
látom már Piroskát,
az ördögöt várom,
keresem a meseházikót
mert te már ott vagy
és egy tükrös
pogácsa-szívbe
mélyen beleharapsz.

Bábjáték

Nem szűnnek bábosdit játszani körülöttem
Lombbábos rongyerdő, selyemrét, lepedő
Lebeg és nedvesen csapódik a porba, hogy
Sárosan reméljem a bábjövőt
Ordítva, hogy vége. Függyönt.

BORÓCSIK IRÉN

Káprázat

Már egy fél napja rúgják a labdát a fiúk, a városszéli téren, ahol még valódi zöld a fű, nem tarkítják betonkerítések.

A levegő itt még szabadságszagú, ordibálhatsz, ahogy a torkodon kifér, a felhők nem szólnak le rád percenként csendháborításért, nyugodtan úsznak át az égen. És ablaküveg sincs sehol, ami útját állja a labdának. Hiába, a focit nem lehet megunni...

Gyakran a nagy mérkőzés átalakul ökölvívássá, mert ugye a döntetlenbe sehogyan sem tudnak kiegyezni. Olykor betörik egy-egy orr, de ez katonadolog, a játék szinte csak így érvényes, hogy aztán egymás nyakába kapaszkodva induljanak haza.

A fiú ma kimarad a virtuskodásból, arrébb húzódik, és csak úgy bámészkodik, kicsit bosszús is a verekedés miatt, ami sehogyan sem akar abbamaradni.

- Pisisek - sóhajt fel, aztán leheveredik a fűbe. Karja a párna a feje alatt, nagyokat lélegzik. Jó itt, úgy süt a nap, hogy sziporkázik minden. Kellemesen meleg a föld, jó érzés itt, ezen a smaragd szőnyegen elterülni. Milyen jó is a szabadban! Az ég töretlen kék, mintha minden mozdulatlan volna, épp csak egy pimasz kis bodor felhő merészeli megtörni az egyhangúságot.

Becsukja a szemét, hogy ne zavarja ő sem az egység végtelenjét...

* * *

A felhő olyan, mint egy tollpohár, és bár ő egész súlyával nehezedik rája, az valahogy nem lapul össze alatta. Kényelmesen elfészkelődik benne, és azt kívánja, bár csak otthon is ilyen lenne az ágya.

Nem érzékeli a mozgást, de az alatta elvonuló képek változásából tudja, hogy potyautas lett a magasban, hogy jobban lásson, feltámaszkodik a könyökére.

Lent a srácok még mindig verekednek, de innen nem is látszik olyan veszélyesnek, inkább nevetséges, ahogy ott hadonásznak, és kicsit odébb egy kisfiú terül el a fűben, talán alszik. Mosolyog, éleset füttyent, és leintetet, de senki sem veszi észre.

A város fölé ér. Mindig is riasztotta a nagy tömeg az utcán, a kipufogó gáz, a rémhírek, amiket hallott, a balesetek, a gyilkosságok, a betörések, az, hogy a felnőttek is épp úgy civakodnak hülyeségeken, mint a gyermekek. Ők is éppolyan bárgyúk és tehetetlenek az ismeretlen előtt, mint a kamaszok, és igazából a felnőttek világa alig különbözik az övékétől. De most innen fentről egyforma minden, színes pontokká zsugorodott világ a kipufogók kék füstjében. Fentről minden egyformán jó és szép. Talán ez a békés, monoton lüktetés téveszti meg olykor az Istent...

* * *

Valaki belerugdos a cipője talpába.

Felugrik. A verekedésnek már vége, ideje hazaindulni... A többiek a holnapi nagy meccset tárgyalják. Ő le-lemaradozik a csapattól.

- Gyere gyorsabban, te hétalvó!

- Megyek már, megyek...

Nem éri őket utol, mert mielőtt még azok elérnék a választóvonalat a tér és a város között, ő megáll visszaneézni. Ott már egybeolvadt a kék a zölddel, az a másik határvonal, az az igazi, de nem folytathatja kikíváncsozó gondolatait, mert ráüvöltenek:

- Min bámészkodsz mégis annyit?

Szerette volna odakiáltani nekik, hogy... tudjátok, fiúk, nem történt semmi, csak elkápráztattott a Nap, és olyan jó itt lenni, veletek, ebben a pillanatban!

De csak sóhajtott...

És megmaradt a vágy, hogy ismét rátaláljon a dolgok régi fényére.

Székely Sándor fotója

BÖLÖNI PÉTER

Zsoldos-ének

Nem száll fényre a lélek,
nem hajlik vágyakra,
nem lüktet éhesen,
tenyerembe fagytak
fegyvereim.

Jack Kerouac emlékére

Nézd, Jack,
azt a srácot hogy
széttrancsírozták a tévében!
Tökéletes.

Hófehér felsőbbrendűségünk tudatában
könnyes szerelmi vallomások és
ordenáré aktusok hevében,
konzervektől örökkévalón
tökélyünket rendre beütjük a számítógépbe,
megkönnyezzük a 37-es grafikont -
hát igen, sokan halnak meg Boszniában,
csak a fene se érti,
hogyan miért néger, miért mohamedán,
miért nem ÉN,
és miért ugatott meg a szomszéd kutyája,
és miért a fák, a virágok,
az eladónő gyilkosa a város,
nem érti senki,
miért üvölt az örült a téren,
eddig az egyetlen, kinek joga van
ÜVÖLTENI!

De ha nem vagyok örült,
nem ÉN üvöltök -
hé, Jack! -
akkor ér-e valamit
ez a vers?

ZS. DEÁK ERZSÉBET

robinson

*"I can only say, there we have been;
but I cannot say where.
And I cannot say, how long, for that
is to place it in time"*

(T.S.Eliot-Burnt Norton)

1

rohanj, robinson, rohanj
jönnek már a megszabadítók
sűrűsödik a jóakarók hadserege
vár a frissen nikkelezett ketrec
kiállítanak, mint ritka páviánt
ujjal mutogatnak, banánt
cukorkát dobigálnak neked
(de csak a tisztas távolból, hiszen
talán harapni-rúgni megtanultál)
mondd, péntek, hova tűntél, drága testvér?
rohanj, robinson, ROHANJ!

2

mert tény és törvény, hogy az idő szubjektív, tehát lemérhetetlen
ekképpen meghatározhatatlan, az egyetlen elfogadható elv, hogy a
múltból jössz és a jövő - értsd a halál - felé tartasz,
ennélfogva hatása elől megszökni nem lehet, hacsak -

3

ha gondolod, hogy már megértheted,
a hangok muzsikájára figyelj.
zajszilánkokra széteső csendeket
boncolj tovább, mígnem a lényeg
összeáll, a visszafogott mosoly,
a félbehagyott mozdulat, a kutató szemek
feledésbe merülő halmazából.

parányi zörejekből építsd fel a saját
egyszemélyes békédet, mert utad mellett ágál
az irigység kígyója és a kétségbeesés
szakadéka is, és halál leselkedik terád
bármelyik elvétett lépés mögül.
(ne lepődj meg, nem azért szólok tehozzád,
hogy ismételjek régtudott dolgokat,
hogy újra mondjam: csend a hang nemzője
és csöndet kovácsolnak marcangoló szavak,
rosszhiszeműek, akarva sértők,
kárörvendők, csípők, panaszosak -

én csak

szavakba öntöm azt, ami fáj.
s mennyi a béna szó, mely célba nem talál!
kimondatlan szavamra szavaim közt találj.)

altató

kicsi vitéz
sikolts bele az idegenbe
nevess neki, hogy megszeretne
és ne mutasd, mennyire félsz.

pöttöm fiam
fehér csikóháton az álom
sárkányölő nagy vigasságon
rád vár, és hangja csurgatott arany.

hogyan is tehát
az élet mérlegén az emlék?
hány órát élnél újra? tennéd?
mennyi a fájdalom, s mennyi a vágy?

vigyázva lépj.
fű ne hajoljon meg talpad alatt,
jöttöd ne hallják szunnyadó vadak
és át ne hágd a kétség küszöbét.

tudod ma már:
látod, amit akárki láthat,
magával ragadhat a varázslat
s a láthatár nem utolsó határ.

csak a tenger

egyre jobban
elszemtelenednek a hangszórók
mint eső után a gombák, elszaporodnak
szemfényvesztők, jósok, tábornokok

szilánkokra törnek az emlékek
dédanyám mosolya tétovára fakul
és nézd ott! azt az ifjú katonát!
(nagyapám)
egyre lankadtabban indul neki
a világháborúnak.

egyre messzebb
gyerekkorom hajnali pacsirtája

a szemgödör sötétje és a tárgyak között
egyre inkább
elliptikus frázis a csend

csak a tenger ring továbbra is nyugodtan
megfélemlíthetetlenül.

Levinschi Szávuly Attila festménye

SZABÓ FERENC

Vigas

Tele sebekkel a Földnek teste.
Könnyezve ássa sírját
egy akácfa alatt.

Miniszoknyásan jár a búz.
Illeg-billeg, fenekét dobálja erre-arra,
keblei teltek, rothadóak.

Csontos a Haza.
Szédül. Bőrén bogarak mászkálnak,
vérét szívják és sánta indulókat zümmögnek.

Beállít nap mint nap Júdás.
Kétszínű képekkel, kétszínű arcokkal
a keresztre csalogat.

De tudom: van otthonom!
Hajába kapaszkodva hallgatom
a félidióta remény vigaszdalát.

A túlvilágon

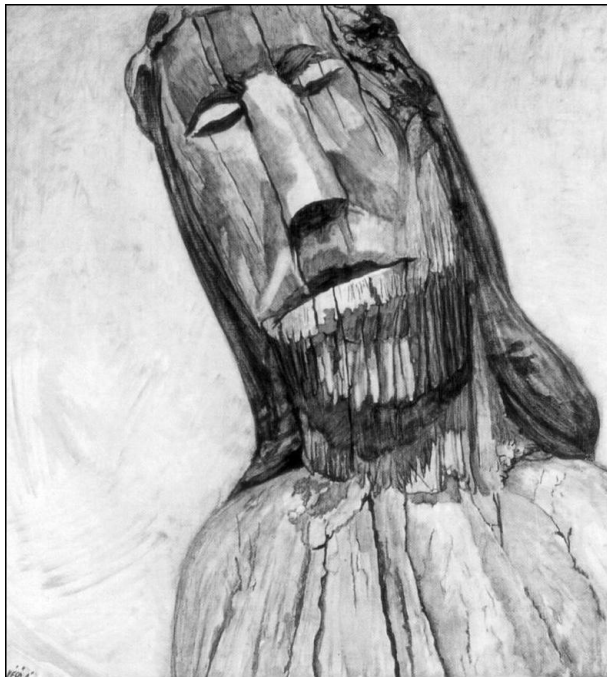
Isten rendezi a csontokat:
van francia, német, angol,
olasz, amerikai, spanyol csont.
Jegyzetet készít róluk, megszámozza,
megcsókolja s beteszi az újra felhasználható anyagok közé.
Előveszi a másik dobozt és félhangosan sorolja:
ez orosz, ez cseh, ez szlovák, ez bolgár, ez román...
Jegyzetet készít azokról is s beteszi az újra felhasználható anyagok közé
Elfáradt, álmos lett, gondolta
keres egy zajmentes időhullámot,
mikor megakadt szeme egy újabb dobozon.
Egykedvűen belenéz és megállapítja: magyar csont van benne.

Előveszi memóriefüzetét és beleírja:

„A magyar csont feljegyzése, számozása és újrafelhasználhatóságának megállapítása holnap folytatódik.”

Gyorsan elkergeti a csillagokat
százezer fényév távolságra,
s a puha sötét plédjét
szemére húzza.

Körötte csend, alvó csönd,
a nyugalom békét álmodik s mosolyog,
a csóktalan magyar csont virraszt:
várja Istennek ébredését.

Véső Ágoston szoborrészlete

FÜLEKI BEÁTA

Katicabogár

Diszkó: óriási zenebona, tánc, trappolás, ritmus.

Riporter: - Neved?

Első lány: - Kata.

Riporter: - Neved?

Második lány: - Kata.

stb.

Századik lány: - Kata.

stb.

Utolsó lány: - Kata.

Orroncsapás. Pofonok, Hasbarúgás.

- Ön utolsónak merte nevezni a barátnőmet!

- Nem. Dehogyan... Utolsó? Úgy értve, hogy sorrendben az utolsó. Az utoljára megkérdezett.

- Miért éppen őt kérdezte legutoljára? Na? Halljam!

- Izé... Valakinek mindig utolsónak kell lennie...

- De nem az én barátnőmnek, érti?!!

- Igen. Igen. Igen! Kész! Fejezze be már! Megértettem!

Riporter: - Neved?

A legmagasabb sorrendszámú lány: - Kata.

Tombol a tánc. Reng a lokál. Stb.

- Ez mi akar lenni? - őrtöng a szerkesztő.

- Riport. A diszkóról.

- És miért kérdezte meg a lányok nevét?

- Hát...

- Kata, Kata, Kata... Maga megőrült?! Tán Katalógusnak képzeled magát?

- ...

- Vagy azt akarja bizonyítani, hogy könnyű Katát táncba vinni?...
- Nem. Nem azt akarom bizonyítani.
- Akkor mit akar?
- Magát!
- Hogyan??!
- Magát. Táncba vinni.
- Engem?! De hiszen...
- Magát!
- Engem?! De én 59 éves vagyok, csípőferdülésem van, jobb fülemre süket vagyok, fél térdemre béna, 97 kilós.
- Nagyon kérem!
- Nem lesz könnyű...
- Dehogynem, Szökőné asszony!
- Oh! Szólítson csak nyugodtan Katalinnak!

Székelly Sándor fotója

BOTÁR EMŐKE

Suli után X-ben

itt mindig van ismerős	mindig van ismeretlen
vannak barátok	ellenségek is
egy mosoly	egy szempár
letelepedsz	
oda	azért
mert intenek	(és) hogy lássák
a vizslató szemek	van hová tartozzál
lábadhoz lököd a táskád	szétnézve iszol egy kortyot
nevetsz valaki fogja a kezéd	elkomolyodsz egy új tekintettől

Ima

a d j	a d j
m é g	p á r
j ó t	v a d
s z ó t	s í r t
s z é p	n a g y
e g e t	p í r t
l á g y	f á j ó
m e l e g e t	t e l e k e t
a d j p i c i	a d j s í r ó
i b o l y á t	f ü v e k e t
n a p o k a t	f e l e j t ő
c s u k o t t	h a b o k a t
s z e m e k e t	a t e n g e r t
h á z t e t ő t	h u l l á m o t
s z e r e t ő t	s t e m e t ő t
s z e r e l m e s	a r c a i n k r a
k a r o k a t	k ö n n y e t
s h a z a	s h a z a
v i n n i	v i n n i
a d d a	a d d a
f é n y t	f é n y t

Fal

átölelem a légnemű, vékony suttogásokat
 s s s
 s s s
 s s s
 vízcseppé morzsolom, szétszórom, leejtem
 a a a a
 a a a a
 a a a a
 fehérén felém hajított dárda-sugarakat
 a a a
 a a a
 a a a
 pillantásokat, amik belém akarnak marni
 s s s s
 s s s s
 s s s s
 ha jön idő, mikor kiszabadulnék a térbe
 h h h
 á á á
 t t t
 porrá hullok én is, amit felkap a szél

Tégla

tttt tttt tttt t tttt gyere
 t t / t t t t ölelj
 t ttt t tt t tttt porrá
 t t t t t t t gyere
 t tttt tttt tttt t t gyúrj
 belőlem szelet hogy lobogjak fönn
 én is gyere nézz hogy olvadjak el
 benned nyiljak ki a napra kacagni
 gyere szeress átkozz gyere érezz
 tagadj meg kérdezz nézd létezem

TÓDOR CSABA

Iskoláim

halmokban könyvek feküsznek előttem
halmok és könnyek
s bölcs meghaltak szava visszacseng
ha átlapozok szerre mindent
amit könyvnek neveznek

és amikor minden diák könyvet lapoz
kezében tartva
szeme előtt káprázhatik a sárga s gyűrött lapok
holtan csengő birodalma
nem beszél a könyv csak ásít ha szétnyitják
hulló szürke porok hangját el
szemét be torkát megfojtják
a nagyszemű tátott szájú iskolák
vénen s bölcsen kopaszodnak

hullnak a könnyeim egyre hullnak
iskola szeretnék lenni
bölcs kopasz és néma
kit ha széttárnak némán ásítson
zsibogó diákélet szálló porában
igen nyelni csak egyre nyelni a port
kéményemen szálljon a láng
bölcs eszmék és merész álmok

A szőlőgerezd

Nagy kövér hólyagok
lustán csüngnek alá
álmukra ráborul a szelíd por
a fakószürke pongyolás

alszik mélyen mélán
álmában lakodalmat álmodik

hol füstben táncban kavarogva
- behúzzák -
felhorkan egy öreg gyerek
s bort kiált

megrezen a gerezd
a hajnali harmat úgy csorog a szemről
mint álmából felsíró
kis gyerek félelme

Létyán Csaba: Cimborák

NYITRAI RÉKA GYÖNGYI

Karácsony előtt

Égigérő fa, karácsonyfa,
add nekem zöld lombod!
Váltson meg csecsemő mosolyod,
ne legyek parázna Anya...
Zsenge tested melegítsen,
zöld véred szomjam oltsa,
legyek kacagó dió, alma,
ne kelljen ülnöm éhesen!
Égig érő fa, karácsonyfa,
add nekem örök életed.
Ajándékként krisztusi véredet,
ne legyek parázna Anya...

Testamentum

Csillagot majszolok.
Istent majmolok.
A taps hiányzik.
A fény ázik.
Ha eddig nem születtem meg:
karácsonykor haljak meg!

Vallomás

Az Ördög tetszik nekem,
De Jézust szeretem.

KARÁCSONYI ZSOLT

A forradalmár

Én mondtam neki, hogy ne menjen ki az utcára, baj lesz még a végén, oszt csak kiment. A nyavalyás kölyke, milyen szépeket faragott az a gyerekek. Ott feküdt, aztán elvitték. Harmadnapra már temették...

...Nekiütközöm a folyosón, megkérdem, hová megy, azt mondja: „ki”. Mondom, hogy más se hiányzik nekem, mint hogy bénán, féllábbal gyűjön haza. De ő nem, pedig milyen jó fiú volt, hányszor jött segíteni a műhelybe, aztán... Aztán, mondom, már voltunk néhányan, kiabálództunk meg mindenféle, és elindultunk. Az állomásnál megálltunk, hogy az állomásfőnök szedje le azt a ronda képet, de az nem. Végül csak engedett, méghozzá úgy, hogy elszaladt.

Jött a vonat, a kalauz nekiment az egyik gyereknek, hogy hallgasson, és csak ütni kezdte. Erre mi neki... Meleg volt, nyár, a lányok csak úgy integettek, ahogy vonultunk végig az utcán, aztán jöttek... Nézd, már megint jönnek... Érezte, hogy nagyon meleg van, nagyon meleg. Csak úgy párállott az utca az összecsomósodott emberi tömegtől, ahogy taszigálták egymást, aztán futni kezdtek, azok meg utánuk. Ő a falnak támaszkodott és várt. Az egyik azok közül észrevette, hogy ott áll egyedül és rálőtt. Nem talált. Rálőtt. Nem talált... Akkor hirtelen végigfutott a hátán a hideg. Ez már tét Ez már tét. Hátat fordított és elindult. EGY LÖVÉS DÖRDÜLT. EGY LÖVÉS. ELTERÜLT A FÖLDÖN! Egy lövés. Rájött, hogy ez nem nyár... Tél van... tél van... tél... január... január... csilingel a szán... bátyó, fűts mán be... Mondtam neki, ne menjen, mert úgy seggen lövik, hogy soha többé nem megy szarni, de szart az egészre, hülye volt. Elcseszte. Azért jó, jó ember... Jó ember volt, ő volt a góré. Ő nem szaladt el, mint a többiek. Majdhogy megmenekült, aztán: puff! ELTERÜLT MINT EGY DISZNÓ, egyet mozdult és vége. Jó lövés volt, túl jó... Jó lövés volt, az a szemét anarchista megérdemelte. A disznó, hogy agitált, hogy tépdeste a képet, de most már cseszheti... Ebből a gyerekből még golyótartó lesz, amilyen balek, de adok én neki forradalmat... Ezennel rehabilitáljuk, a haza hőségnek nyilvánítjuk, és szobrot emelünk neki az utcában, ahol a gyilkos golyó érte... Le kell rombolni ennek a szemétnek a szobrát... Tente baba, tente, aludj, fiacskám, mesélek neked, nem másról, mint a forradalomról... Meglátjátok, évszázadok múltán is beszélni fognak rólunk... Az a tejfelesszájú, mindig ott állt a fűszeres előtt, mert tetszett neki a lánya. Azt mondják az emberek, hogy megtámadta a lányt... Megtámadták a lányt és megmenette. Aztán otthagyt a fűszeres lányát, és egy másikat vett el... Legyetek büszkék a szépapátokra... Ne menj el...

- PETI BÁ, engedj be a KAPUN...

- ÚGY ELDÜLNI, MINT EGY DISZNÓ!!! MENJ A POKOLBA!

NAGY ÁGNES

Karácsonyeste

Súlyosabb kocogás a dobozokból
egyre több-több kocogás...
öregebb, fáradtabb matuzsálemdíszek...
nagyszülei, ősapái kis harangfióka csengőhangnak

kicsi harangfióka hangok ághegyről visszafeleselnek
s integetnek modorosán ahogy
finom bőrű, áttetsző, szép formájú kéz
- mediális kéz -
kecsesen gesztikulál a légben,
ovális gömbök finoman lejtnek a cérnahosszon...
orsó alakú dísz csavaros, kúpos ujja
fadíszítő harmóniakedvtelésben hajol felém, feléd...
de csitt!... csitt!
halkabb csitt!... halkabb!
Odébb diszkrét csöndben
szaloncukor-összeecsókolózó párocskák...
sok-sok párocska...
Üvegösszekoccanó hangulatkacsintás
hólyagarcú gömbjókedv...
csurranó nevetés...
marcipáncuppanás...
Kipirulva csattan a kedv
csettintő fagyból bébúg
szobába becsellengő haranglában
bongó, zsongó csudálkozás
szempillantásemelintő, pislogásdörzsölintő
meleg szobába becsellengő
haranglában bongó csudálkozás.

Nosza, rajta! Nekihevülve pirosodjál!
Nekifeszítve
lecsüngve húzzák
csüngnek rajtuk kicsi prücskök,
s csellózó felnőttvágyak gyerekülnek
csöppnyi dalt hangolnak most

- fülcimpányi rezdület
 kerek fülcimpányi rezzenet -
karácsonyéji dalt hangolnak.
Csüngnek, kondulnak, benne búgnak
haranglábas rímek... Kórusban te is húzzad... hogy cseng a cseng a...
 csengő halk csiling
 csengő halk csiling
sok-sok apró szín
most
 mesebazár szobában

zöldsapkás törpe, törpike-csencselő öröm közt
kamatozik a vibrafény -
csudafény
 csudafény a fán -
 ni, borzasan -
 ni, burkusan...

Ki lapul? Ki bújik? Ki búvik el?
Előle el...
tascó kutyám
fél tőle
lám-lám...
gömbcsokrok csokrosan-csengő halk csiling
 csengő halk csiling -
 kinevetik...
 kinevetik...

csöpp...
 csöpp...
ághegyecskén gyertyacsurranó
könnyes kacagással...

ághegyecskén
 csöpp...
 csöpp.
 forrónyi
 gyertyacsurranó

könnyes kacagással

csiling... csiling...

Tompább nevetéssel konyhából is bécselleng
légtornászszálakon ingó
 előttünk magát billegtető

ünnepbalettező hosszú-hosszú lejtésekben
bő ruhában

(nagyon is redős)

sok-sok omló tunikában

légáramlatot söprő, bésöprő káposztaillat

Lengő neveletlen!

Te tapasztalatlan koreográfia-tanonc:

illóredős illóhajtogató legyeződdele...

S milyen hibás, rossz, gyakorlatlan

mozdulatokkal

Orrunkat bosszantgatod?

Nocsak... nocsak...

Még tükröződsz is?

Csiling-csiling ...

Ezen nevetni lehet...

nevetni kell...

Torzít a gömbtükör

a sok-sok üvegdísz

hogy azt hiszed

nem elég párnás a tunikád?

Zsíros tölteléknek belécsomagolod

(gyorsan belé)

zöldhajtokás, fadíszító kedvünk

s máris

máris

erotikus lambadában rezegteted

körbe-körbeduzzadó káposztaemlőidet

itt-ott kivillanó húsos mellbimbóid

könnyűvérű, könnyelmű illatú...

sztriptíztáncosnőnek kíváncsú...

Aj! kíváncsú...

De cuppantok is rajtad sok-sok eszkimóka-csókocekskát

orromat hozzád dörzsölintem,

négertáguló, lüktető orrcimpákkal éhesen

vágyva mulatok veled

lambada... lambada...

Nem is lambada...
spanyol táncot jársz!

Spanyoltáncot jársz...
 csomborzsinór fodraidon
 kaporzsinór fodraidon

Hej, cudar tánc!
Kaporzsinórt fodraidról lebontom
pillantásommal simítom, simogatom...

Cudar illat! Cudar tánc!

Sok-sok bukló, boruló szoknyád
 tunikád... tunikád...
Tunikád alatt fekete szemű buksi kreolfej
- cigányfűszer, hej! -
nyelvemre nótát borsodzódjál!
 ropogósat
 ízeset
 hogy
 Híjja-híjja az a
 lepcses leveles
 káposztalevél
 káposztamell
 káposztaszoknya, hej!

Cudar illat! Cudar tánc!

Csomborfarkasfogad szoknyádról letépem
derekadról
 hasadról
körülötte sonkacafat szálas öveid
hogyan szalonnabőröcske zsírja homlokodon
szájam szélén gyöngyözzön...
 gyöngyözzön!
Míg egyre csak, egyre csak
csomborfarkasfogad bontom
 lebontjuk

lebontjátok
magatokba bérántsátok
forróvérű ünnepmelegek!
Ti téli ünnepek!

Kék vérű nemes ereitekben most badacsonyi borpezsgés
most egri bikavér
bennetek
végig-végigfolyatva
bordó fejedelmi borszőnyeg
bíborhódolat
Bíborhódolat elöttetek
nektek
karácsonyi ünnepek.

Téli ünnepek! Téli ünnepek!
Születésnapon
tokaji aszú-
aranygyöngyöző fényelixír,
korona fejetekre!

Pohár tetején, ni, gyémántgyöngyöző!

Boldog karácsonyt! Boldog karácsonyt!

- még egyszer

...Egyszer lenne folyékony fényelixír
évgyűrű!

Jövő év folyékony fényelixír évgyűrű!

Hát korona fejetekre!

Koccintok rátok, felétek...

- fehér koccanás...

Visszakacsint, visszakacsint a pohár is

Csitt-csatt! Lesz-e? Lesz-e?

Csitt-csatt! Ezüstcsatos évcipőcske?

hogya

csitt-csatt!

toppintson

másik

másmilyen?

karácsony

elébe

ezüstcsatos évcipőcske...

Fürdés közben

Mit most csak elképzelni tudok
- egy igazi fürdőszobát -
Csak csempés fürdőszobában
 hófehérben
forró víz gőze szállhat úgy
karjait nyakam köré fonva
észrevétlenül
ahogyan
József Attila
sok-sok szava
burkolt
 óvott
 melegített
 körülölelt engem
fantázia-lenge ruhát öltött rám
lánygyerekre
övet kötött
díszövet
tapadását most is érzem
itt a bádogtál mellett.

Ezt az egy ruhadarabot nem vehetem le.
 Drága ékszer ez.
Félévhossznyi végtelen kincstár.

Nem tudom, hogy
milyen a másvilág.
Senki se tudja,
s majd
ott vajon... vajon rádtalálok-e?
Nem így...
Szemtől szembe.
Élőn-elevenen.
Mert tudod
futnék feléd
de iramlanék feléd
mindigcsak mindigcsak tefeléd
neked
tavasztzáporozó
 almavirágarcú

Jóság képben
Szerelem képben

a nevető szavak tükrén ladikolna a gondolat

Ingedet is
hogymosnám!!
Csak egy hokkedlin is...

Bújnék hozzád gyöngéden
te földi létedben
koldusa a szépségnek.

Meleg szavak
gyapjúpulóverét rádborítanám

Locsog a víz a bádogtálban.
Fürdés. Nyári reggel...
Onnan a képről rámnézel.

Most
mint levegőben darázsdongó fénytörés
a szemrebbenésed.

„AKKOR” is fénytörés volt.

De
sok szíromlevélnyi csókod
minden egyes hajnal-cseppben
csak nyári lenge csöndlopás.
Csak nyári lenge csöndlopás.

Fűtetlen tömbházlakásban

csak egy-egy
csavarsodrós gondolat
dugja ki fejét
a sok takaró... kabát...

cula alól

-5 C fok
a lakásban

még!

csak egy-egy
csavarsodrós gondolat
lyukasztja át
a valóság falát

hogy:

lennék barlangos, vajákos asszony
lennék vad, böjti boszorkány
vagy bármi más...
- de a vízpróbát én nem állnám ki!
Ki nem állnám, ki nem állnám,
hanem hatalmas máglyatűzben
életemben egyszer felmelegednék.

Ősz végén munkanélküli segélyen

Csóvás farkú lompos idő most őszhalál:
elhullott kóbor kutyaként terül el a táj.
Porhüvelyét a múlás majd lassan eltakarítja
De most még kihűlőfélben dermedezik teste
Kilógó nyelve: ez a Sorbanálló-csönd (érzed-e?)
Mozdulatlan. Merev szempilláján
fönnakad a munkanélküli világ
mint gyári futószalagon a megállt munkaütem.
S szemvizében
 ott jegecesedik önmagunk tükörképe.
Nézd!
Fázós kutyaorr egy didergő emberen a fekete kabát

LEVINSCHI SZÁVULY ATTILA

Téli varázs

A külvárosi kocsmákban kezdődött. Különös hangulata van Velencében a külvárosi kocsmáknak.

Sylkes ült a sarokban, előtte asztal, az asztalon gyertyatartó, benne egy égő gyertyával, két abszintos pohár. - Nálunk mindenki megtalálja a számítását, mondta a légsőhurutban szenvedő kocsmáros és köténye sarkával letörölte a kopott, pecsétetes asztalt.

Sylkes szemébe húzott kalapja alól révedezve bámult a gyertyalángba. A kocsmáros és a kocsmák eltűntek, a láng egyszerre kitöltötte egész látóterét, mintha az agyába tódult volna bele a fény; érzékei körülvibráltak és a lángban egy apró nőalakot látott táncolni a vibrálás ütemére.

Azt hitte, hallucinál, és egy pillanatra lehunyta a szemét. Mikor kinyitotta, a láng normális méretűre zsugorodott, ám a nőalak továbbra is ott volt benne. Akkor Sylkes megijedt, lopva körülnézett, majd be sem fejezve abszintját, kisetett a kocsmából.

A következő alkalommal máshová tért be, a sikátorok legtávolabbi zugába, ahol szinte szóról szóra megismétlődött a jelenet. Sylkes most már igazán megrémült, pénzdarabot dobott az asztalra és meg sem állt hazáig. Odahaza gyertyákat kotort elő, meggyújtotta, majd leült velük szemben és várt. Az óra lassan elütötte a nyolcat, kilencet. Tíz. Nem történt semmi.

Ám másnap, mikor begyűjtött az öreg kandallóba, és a hosszú hasábokba belekapó kékes lángokat figyelte, hirtelen megmerevedett. Az aprócska nőalak ott volt a fahasáb tetején. Mozgott. Vonaglott. Élt. Sylkes megfagyott bensővel nézte. Aztán lassan felengedett. A következő napokban nem mozdult el a kandalló elől. Arcára torz, fantasztikus árnyakat vontak a fények. A lángokban ott vibrált a már ismerős nőalak.

Sylkes forró teát ivott, szamovárból, sajtos pirítós kenyérrel, és egyre megbűvöltebben nézte a nőalakot. A szamovárról és a forró teáról a széles orosz puszták, a trojkás, csilingelős szentpétervári éjszakák és a Matruszka babák jutottak eszébe. A szobában sötét volt, Sylkes egy öreg hintaszékben ült, és csak bámult, bámult a lángokban. A látomás mindinkább rabul ejtette. Már nem járt baráti társaságba, ezért egy nap a barátai jöttek el őhozá. Sylkes zavarba jött, hangosan, ágálva magyarázott valamit, a barátok meglepődtek, egyikük azt mondta, még felkeresi, most feküdjön le, mert lázas, igyon egy pohár jó meleg bort, majd magához tér és minden elmúlik. De Sylkes már nem tudott szabadulni a lángokban megbűvó látomástól. Egyre kevesebbet járt ki: álmában a nőalak embernyi magasságúvá nőtt, kilépett a tűzből, megérintette őt és elheveredett az oldalán. Úgy tűnt, mintha egy régen volt történet emléke kísértene, a történet töredékei térnének vissza végtelen téren és időn keresztül; az

apró nőalak mozgása a lángokban egyre inkább a párját vesztett madár szomorú, elkeseredett csapkodására emlékeztetett.

Egyik este Sylkes az ablak előtt állt. Lehavazott. A nagy, nedves hópelyheket figyelte, amelyek megragadtak, tömött kupacokba gyűltek a lámpavasakon. Nemrég Ben Johnsonról, a híres angol költőről olvasott valamit, aki egy alkalommal olyan túlfeszített állapotba jutott, hogy este, lábmosás közben arra lett figyelmes: nagylábujján punok és rómaiak csatáznak; Hannibál elefántjai épp átkeltek az Alpokon.

Akkor, éppúgy, mint legelőször, megrémült, hogy talán elmebeteg, doktorra van szüksége, ám később egyre jobban megerősödött hitében, hogy ami történik, nem véletlen, az arc pedig, a test, ami a lángokban megjelent, egyre ismerősebbnek tűnt számára. Most már az utcára is egyre ritkábban járt ki, mert azt kockáztatta, hogy az utcai lampionok gázégőjének vagy a gondolák lámpásainak lángjában bármelyik percben feltűnik a látomás, a környező reális világ pedig megszűnik számára. Állandóan szemébe húzott kalappal haladt; egy konflis majdnem halálra gázolta.

A tél vége felé Sylkest megkereste a barátja. Sylkes kapkodva beszélt, gyorsan, szávaival szemlátomást messze lemaradt száguldó gondolataitól, máskor lelassult, nem találta a szavakat, akadozott. Barátja aggódott, egyáltalán nem tartotta természetesnek az esetet; Sylkes egyszerre felugrott, csizmát rántott és kabátot.

- Jöjj velem - mondta. - Elviszlek egy helyre. Hinned kell, és akkor meglátod, hogy igazam van. Hinned kell - mindegyre ezt hajtogatta.

A csípős februári szél az arcukba vágott, amint kifordultak a kapun. Sylkes gyors, lendületes léptekkel a sikátorok felé tartott. Egy pillanatra sem állt meg. Barátja állig beburkolózva követte, bár alig bírt lépést tartani vele.

Sylkes betért az egyik lerobbant, rossz hírű kocsmába. A sarokban lévő asztalhoz ment és két pohár abszintot rendelt. A gyertyatartóban ott égett, imbolygó lánggal a gyertya. Fénye torzuló árnyékot vetett a seszínű falra.

- Figyelj - mondta Sylkes fojtottan. - Ül le. Nézz bele a lángba. Nem, ne úgy... Csak bámuljál. Tégy úgy, mintha megszűnne a körülötted levő világ. Ne gondold semmire. Mosd ki az agyad. Csak a láng létezik... Mit látsz?

- Semmit.

- Semmit? Az nem lehet.

Sylkes tisztán látta a lángban az apró nőalakot. Egyszer csak előrehajolt. A nő bal melle fölött leheletnyi, szemmel alig kivehető kis pontot vett észre. Anyajegy.

- Natasa - mondta határtalan izgalommal. - Natasa... Behavazott Oroszország-arcú Natasa. Hív. Engem hív. - Hangjában végtelen gyöngédség bujkált.

Megrázkódott.

- Nézd... nézd csak. Neked is látnod kell! - mondta szinte kiáltva.

Hirtelen észbe kapott. Körülnézett.

Senki nem volt mellette. Az asztalon érintetlenül állt a két abszintes pohár. A kocsmáros a pultot törülgette. Furcsán nézett rá.

Sylkes összehúzódott, egész belseje remegett; majdhogy nem elsikította magát.

A kocsmáros közelebb lépett.

- Segíthetek?

- I..gen... Mondja... ült itt valaki velem, az asztalnál?

Sajnálkozó tekintet szegeződött rá.

- Nem. Sajnos, nem, uram. Ki ült volna, ugyanbiza?

Sylkes mázsás súlyúnak érezte, a testét. Felállt, kifizette a két féldecit. Hirtelen megfordult.

- Lát valamit a gyertya lángjában? - kérdezte feszült hangon.

A kocsmáros odanézett.

- Egy kanócot. Egy kanóc ég a gyertya lángjában - mondta.

*

Úgy mondják, legalábbis a kocsmáros mesélte később, hogy aznap éjjel Sylkes elhagyta a várost. Egy félreeső helyen, egy tisztáson máglyát rakott. Sokáig nézte révületben; beszélt is hozzá. Mikor a lángok a legmagasabbra hágtak, Sylkes bele-sétált a tűzbe, hogy Nathalie-val találkozzék.

A kocsmáros mutogatta vendégeinek az asztalt is, a sarokban, amelyik mellett Sylkes ült valamikor.

- Nálunk mindenki megtalálja a számítását - szokta mondogatni.

Néha letöröli az asztallapot a kötényével.

Völgy, örvénnyel

A sátor utolsó húrjait feszítették.

Hatalmas cirkuszi sátor volt, majd harminc láb magas; tetején zászló pompázott. A szürke novemberi nap ellenére csodás színekben tündökölt. Az utcagyerekek elragadtatottan bámulták.

A ketrecek az állatokkal és a lakókocsikat félkörben helyezték el a sátor körül. A tábor szakácsa a szabad ég alatt vígan dúdolta a Lili Marleen-t és gázégőn pastát főzött.

Corradini a sátor belsejében állt, a porondon, és a tűzmesterrel beszélgetett. Az fent, a kupola magasságában petárdákat szerelt a csőoszlopokra. Corradini nézett felfelé.

Fel-felkiabált, a tűzmester meg válaszolt neki. Üres volt és hihetetlenül rideg a nézőtér ezen a délutánon.

Egyetlen reflektor világította meg a porond közepét, ahol Corradini állt, sugárkézével fölfelé irányozva. Pierrot, a bohóc fűrészporral hintette fel a porondot. A friss fűrészpór szaga belengte a helyet és bensőségebb, szinte cinkos hangulatot teremtett.

- Hallottad? - kiabált le fentről a tűzmester -, a kis Bijou a tegnap nagyot alakított.

- Az már igaz - mondta Corradini. - Az összes tétet vitte a pókeren. Piszok szerencséje volt.

- Full volt, mi?

- Full. Így igaz.

- A donna majdnem megfulladt mérgében.

- Ez így van... - Corradini széttárta a karjait.

- Oda jobbra is tegyél egyet. Fennebb egy kicsit. Úgy. Ott jó lesz.

- A legjobb petárdáim. Aranyesőnek hívják. Csodálatos lesz, meglátod. Mikor elpukkan, arany tűzcsíkot hullat. Hull, akár az eső. Csak állsz és bámulod.

Corradini a porond széléhez ment és megvizsgálta a felvonó szerkezetet. Aznap már harmadszor. Biztos akart lenni benne, hogy nem lesz gubanc. A tűzmester lekászálódott a létrán. Kezeit beletörölte egy rongyba.

- Megnézed? - kérdezte, felfelé intve a fejével.

- Később - mondta Corradini.

- Akkor meghívlak egy Camparira, Ubridi kocsijába. Teljesen megpukkad majd. Négyezer lírával tartozom neki. Jó móka, mi? Figyeld a képét.

- Hello Ubridi - mondta Corradini. - Itt van a tűzmester, hozta a 4000 lírád.

- A pádovai szenttel szórakozz - válaszolt Ubridi. Négyen vagy ötön gyülekeztek a kocsijában. A másnapi előadás sikerére ittak.

- Menni fog az - mondta Ubridi.

A nagyhasú donna Lucia visszavágót követelt a pókeren.

- Lépj be, Corradini - biztatták a többiek. - Bijou elnyerte a pénzét, de te még megkaphatod a kezét. Melyiket kéred, a jobbat vagy a balt? Egyenként száz kiló.

A donna leöntötte Ubridit Camparival.

- Nem játszom - mondta Corradini.

- Nem teheted. Ember, azt nem teheted. Figyelj, milyen jó kártyák. Vadonatújak. A tegnap hoztam a városból...

Ubridi körbeudvarolta Corradinit.

- Te vagy a legjobb lovasartista egész Toszkánában. Azt már nem! Nem teheted meg, hogy ne játssz. Ezekkel a kártyákkal...

- Hát rendben - egyezett bele Corradini. - De csak akkor, ha Bijou is játszik. El akarom nyerni tőle a donna pénzét.

Bijou örömeleegyezt. - Egy az egyhez - mondta.

A hangulat emelkedett. A tűzmester szerzett valahonnan egy korsó bort. Később elvesztette a nadrágját. Ingujjra vetkőzött. Ubridi lerúgta a csizmáját és a lábszárát vakargatta.

- Full - mondta Corradini. - Van valakinek nagyobb?

És besöpörte a tétet. Estére a társaság teljesen elázott. Corradini elnyerte Bijou pénzét. Bijou méltatlankodott; a többiek hangos ovációval kísérték. Hangosak voltak, izgágák és harsányak, mint az olaszok általában, a tűzmester fel-alá mászkált lehetetlen, piros alapon fehérbabos alsójában, a donna bortól vöröslő arccal pihegett és tokáját remegtette, Ubridi parókát, gumimelleket rakott, szoknyát öltött, összevissza bohóckodott. Később eszébe jutott a tűzmester és megkergette a 4.000 líráért.

Corradini volt a legnyugodtabb közülük, bár ő is sokat ivott, csak a szeme csillogott jobban; a sarokban ült és az újonnan érkező Pierrotnak mesélt a régi grófok, hercegek világról és nosztalgikusan sóhajtozott.

- Corradini arisztokrata! Igazi arisztokrata! - kiáltotta Pierrot és tótágast állt, aminek következtében lerúgta az Ubridi fejről a sminkesdobozt. - Láttátok már valaha Corradinit közönségesen viselkedni? Az arca finom vonalú, minden lépése nemes. Dehát, ha egyszer arisztokrata... Neked mi a véleményed, donna Lucia?

Négykézláb állt, összevissza mászkált a kocsiban. Az egyik cipője elrepült, azt kereste.

- Gyerünk ki a kocsi elé - indítványozta a tűzmester. - Füst van itt bent és dögmeleg.

Odakint már felragyogtak az első csillagok.

- Van egy álmom - mondta Corradini. - Nem beszéltem eddig senkinek róla. Egy völgyről álmodom. Egy csodaszép völgyről, fenséges hegyek övezik. Napfényes völgy. Én egy platón állok, ugrom és siklórepüléssel lebegek a völgy felett. Alattam kibontakoznak a fenyvesek.

- Szép - mondta Ubridi, teljesen elázva. - Hercig. Becsületszavamra.

A Camparit nyújtotta.

- Megyek, megnézem Imperiát - mondta Corradini. Felállt, keresztülment a barakkok közötti téren és befordult az istállóba. Pompás, koromfekete kanca állott ott. Megérezte Corradini közeledtét. Barátságosan felnyihogott. A férfi megpaskolta a füle mögött.

- Cara - mondta elérzékenyülve. - Holnap sztárok leszünk ismét. Felejtsd el ezt a ma éjszakát. Felejtsd el az elkövetkező éjszakákat is, amikor odakint hideg van, bent meg a magánytól fázik a lelked...

Megsimogatta a ló orrát.

- Te vagy a legjobb, cara. Holnap sztárok leszünk. A többi nem számít. Felejtsd el, Imperia.

Pierrot jó néhány fenéken rúgást kapott az Auguste-nak öltözött Ubdriditől. A közönség nevetett. A hangulat emelkedett volt. A gyerekek gömbökkel és kreppapír csíkokkal dobálóztak. Pierrot elcsúszott az egyikén, belegabalyodott a másikba, elkeseredett arcokat vágott. Szipákolt, vakaródzott. Tökéleteset produkált. Az emberek nevettek. Mindenen nevettek. Azon is, amikor egy meggörbített deszka elpattant, és úgy mellbe vágta Pierrot-t, hogy le kellett mennie a porondról.

A dobok megperdültek. Corradini száma következett.

- Az előadás után várlak egy pókerre - mondta Bijou a kulisszák mögött. - Visszavágóra. Ubridi állja a bort.

- Ott leszek - válaszolta Corradini.

- Az Úr vigyázzon rád - mondta a nagyhasú donna Lucia. Szerelmes szemekkel nézte a délceg Corradinit. Fekete frakkban volt, csizmában, fehér ingmellben és cylinderben. Remekül nézett ki.

Kezének egy finom mozdulatával vezette be Imperiát. Lóból és lovasból áradt az összeszokottság.

A közönség visszafogottan fogadta a mutatványokat Nagyobb dobásra várt. Zajos ovációba akkor kezdett, amikor az artista az emelőszerkezethez vezette a lovát. A nagyteljesítményű reflektorok valósággal rájuk tapadtak.

Imperia orrlyukai kitágultak. Szőre csillogott a fényben. Corradini nyugtató szavakat sugdosott.

A szerkezet egy vízszintesre fektetett vasrámából állott, amelynek négy sarkára, a sarkoktól egy méter magasságra, négy tányérszerű és nagyságú fémlapot hegesztettek. Imperia lábainak helye volt az a négy tányér. Mikor a ló megtalálta a helyét, Corradini jelt adott; a szerkezetet elindították. Imperia a tányérokra állt lábaival. Corradini a hátán. Alattuk az úr. A villanymotor halkán zümmögve húzta felfelé a szerkezetet. A közönség lélegzetviesszafojtva figyelt.

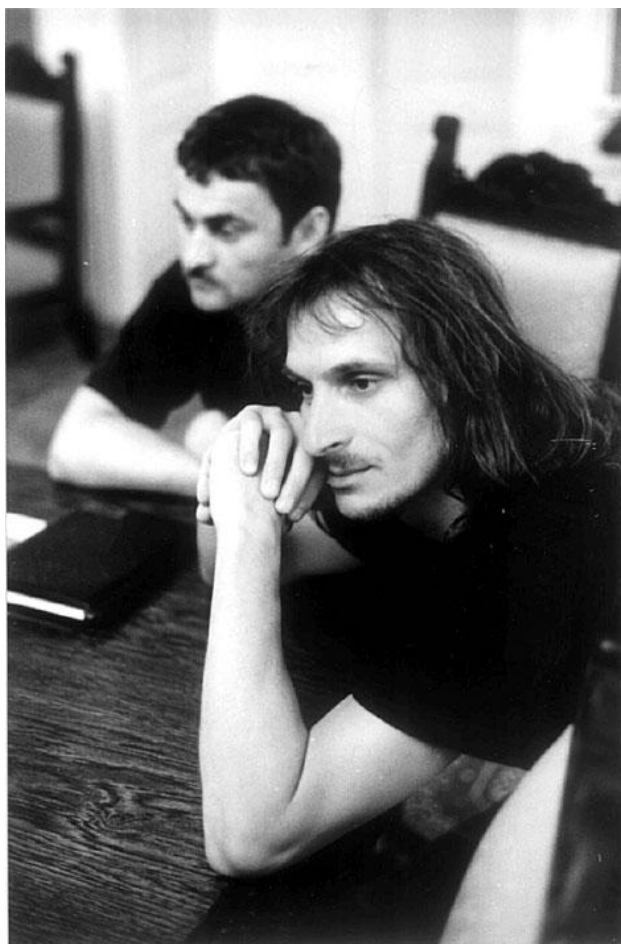
A ló mereven állt, Corradini mutatványokat végzett rajta. Közben sugdosott neki. Mozdulatai simogatások. A kupola magasságába értek.

A tűzmester kuporgott ott egy létrán. Intett Corradininek és meggyújtotta a petárdákat. Odalent felperdültek a dobok. Sistergés támadt, majd sziporkaeső árasztotta el a lovat és az artistát. Egy kipattanó szikra Imperia szemébe hullott. Imperia megriadt. Nyerített. Felágaskodott.

Corradini ereiben megfagyott a vér. Ló és lovas egy pillanatig mintha állt volna a levegőben. A szerkezet megingott. Corradini tudta, hogy Imperia nem képes magától visszahelyezni lábait a tányérokra. Ameddig csak lehetett, megpróbálta két lábon tartani. Odalent elnémultak az emberek, a dobok. A ló teste kívül szobor volt. Belül remegett az erőfeszítéstől. Az utolsó nemes lépés, gondolta Corradini.

Megemelte cilinderét a közönség felé, mosolygott és megpaskolta a lova nyakát. Lenézett. Örvény közeledett feléje. Szédítő, gomolygó. Mély. Az örvényen túl a fenyveseket látta.

A völgy kitárult alatta.

*L. Szávuly Attila, mögötte P. Buzogány Árpád
az árkosi tanácskozáson / Székely Sándor fotója*

ADATTÁR

A kötet anyagát a Romániai Magyar Szó Előszoba pályázatának során (1993 augusztusa és 1994 januárja között) jelentkezett pályázók beküldött írásaiból válogattuk: a metszet tehát csakis a fenti határidőig tartó állapotokat tükrözi.

A pályázat anyagát 5 tagú zsűri rostálta végig: Farkas Árpád (Sepsiszentgyörgy - a zsűri elnöke), Bencze Tibor (Csíkszereda), Cseke Gábor (Bukarest), Éltés Enikő (Bukarest), Majla Sándor (Székelyudvarhely).

A szerzők életrajzi adatainak alábbi felsorakoztatásával kizárólag filológiai-bibliográfiai szempontokat követtünk.

(Az antológia szerkesztési munkálatai 1994 október elsején zárultak.)

//// (Ambrus Tibor, Kolozsvár)

BALÁSI ANDRÁS (sz. 1967, Marosvásárhely), állás nélküli

BARTIS IMRE (sz. 1973, Marosvásárhely), bölcsészhallgató

BEKŐ N. ILDIKÓ (sz. 1959, Zilah), almérnök

BENCZE ANIKÓ (sz. 1969, Kőhalom), mérnöknő

BORÓCSIK IRÉN (sz. 1968, Torna, Arad megye), postai alkalmazott

BORSOS SZABÓ ALPÁR (sz. 1974, Temesvár), közgazdász-hallgató

BOTÁR EMŐKE (sz. 1975, Bánkfalva, Hargita megye), 1994-ben érettségizett

BÖLÖNI PÉTER (sz. 1969, Pécska), helyettes tanár

DANCS ARTUR (sz. 1970, Szatmárnémeti), repülőtéri alkalmazott

DANKUJ CSABA (Marosvásárhely), egyetemi hallgató

DEZSŐ GÉZA ifj. (sz. 1975, Csíkszereda), műegyetemi hallgató

DEZSŐ MÁRIA MAGDOLNA (sz. 1975, Gyergyószentmiklós), 1994-ben érettségizett

FAZAKAS ATTILA HUNOR (sz. 1974, Szováta), egyetemi hallgató

FÜLEKI BEÁTA (sz. 1961, Marosvásárhely), biztosítási ügynök

GALL ANNA (sz. 1971, Gyergyóalfalu, Hargita megye), tanítónő

GÁSPÁRIK ATTILA (sz. 1965, Nagyvárad), színművész

GERGELY MANÓ (sz. 1974, Gyergyószentmiklós), bölcsészhallgató

GOMBOS SZILÁRD (sz. 1975, Arad), 1994-ben érettségizett

GRAUSAM GÉZA (sz. 1973, Csíkszereda), egyetemi hallgató

HOLLICHI / CZERJÁK GYÖNGYI (sz. 1970, Székelyudvarhely), tisztviselő

HORVÁTH LEVENTE (sz. 1973, Arad), külkereskedelmi hallgató

JUHÁSZ ZOLTÁN (sz. 1969, Pécska), egyetemi hallgató

KARÁCSONYI ZSOLT (sz. 1977, Arad), tanuló

KIRILLA TERÉZ (sz. 1972, Szatmárnémeti), bölcsészhallgató

LACZKÓ VASS RÓBERT (sz. 1976, Gyergyóremete, Hargita megye), tanuló

LEVINSCHI SZÁVULY ATTILA (sz. 1965- mh. 1994, Székelykeresztúr)

LOKODI IMRE (sz. 1960, Mikháza, Maros megye), újságíró

LÖVÉTEI LÁZÁR LÁSZLÓ (sz. 1972, Lövéte, Hargita megye), bölcsészhallgató
MAROSVÖLGYI ALIZ (sz. 1971, Csíkszereda), egyetemi hallgató
NAGY ÁGNES (sz. 1972, Kolozsvár), munkanélküli
NYITRAI RÉKA GYÖNGYI (sz. 1977, Aranyosgyéres, Kolozs megye), tanuló
PAPP ERIKA (sz. 1970, Sepsiszentgyörgy), közgazdász hallgató
P. BUZOGÁNY ÁRPÁD (sz. 1965, Gagy, Hargita megye), tanár
POTTER, SUSAN (Bódizs Edith, sz. 1968, Kolozsvár), rádiószerkesztő
RAB HAJNAL (sz. 1972, Székelymuzsna, Hargita megye), vallásoktató főiskolás
SZABÓ FERENC (sz. 1968, Sepsiszentgyörgy), munkás
SZABÓ GÉZA (sz. 1974, Kolozsvár), munkanélküli
SZÉCSI ÉVA (sz. 1971, Zilah), építészhallgató
TAKÁCS ISTVÁN (sz. 1974, Nagyvárad), érettségizett
TAMÁS GYOPÁR (sz. 1974, Karcfalva, Hargita megye), bedolgozó újságíró
TANKÓ ÉVA (sz. 1973, Gyimesbükk), bölcsészhallgató
TÓDOR CSABA (sz. 1976, Csíkszereda), tanuló
VÁRY O. PÉTER (sz. 1968, Sepsiszentgyörgy), mérnök
VÁLENAŞ MÓNICA GYÖNGYI (sz. 1974, Arad), érettségizett
VERESS EMŐD (sz. 1978, Székelyudvarhely), tanuló
ZS. DEÁK ERZSÉBET (sz. 1961, Zsibó, Szilágy megye), matematikus

CSEKE GÁBOR

Előszoba - egy kicsikart, rendhagyó irodalmi pályázat

2003 tavaszán volt tíz éve annak, hogy a Romániai Magyar Szó *Előszoba* pályázatának részvételi feltételeit meghirdettük, s fiatal kollégáim (az a néhány, aki kitartott mellettem akkoriban) jónak látták felmérni, mit adott ez az amatőr módon, félig-meddig botcsinálta pályázat jelenkori irodalmunknak, pontosabban hány emberben mozgatta meg a kitörésre kész, ám valami miatt rejtőző ambíciót, íráskedvet, tehetséget.

Amíg ők a felméréssel foglalatostkodtak, addig én szabadon emlékeztem. Mindenekelőtt arra, hogyan is született meg a pályázat gondolata.

Éltes Enikő, akkoriban újdonsült szerkesztőnk, maga is induló költő, mindegyre piszkált, nógatott: tennünk kellene valamit a fiatalokért, nagyon elkelne egy pályázat.

1993-at írtunk, a közéleti hangulat nem volt a leglelkesítőbb (azóta sem tudom, mikor lett volna az), a lap anyagilag már megindult a bukdácsolás hullámain, s személy szerint nem tudtam elképzelni olyan célkitűzést, ami visszhangot keltve mozgósítaná a fiatalokat, hogy egy zömmel idősebbek által olvasott napilaphoz tömegesen küldjék be irodalmi próbálkozásait. Szponzoraink nemigen voltak, hogy ki tudja, milyen kecsegtető díjakkal állhassunk elő. Egyáltalán, a szellemi életet meglehetősen pangás uralta, mások se igen folyamodtak a pályázat eszközeihez, úgyhogy tanácstalan voltam. Éltes természetesen nem hagyta magát: igaz, több ízben is azzal ráztam le, hogy gondolja át saját tapasztalatából inspirálódva az egészet, dolgozzon ki egy stratégiát az ügyre - ma úgy mondanánk, készítsen egy projektet, a kérdés valamennyi vonzatával együtt -, s akkor esetleg majd újra tárgyalunk.

Meg voltam győződve, hogy ezzel egy jó ideig sikerült megszabadulnom a félig-meddig rámtukmált ötlettől.

Pedig hát igaz volt, hogy a lap művelődési melléklete mellé s egyáltalán munkatársi gárdájához nagy szükség volt a fiatalokra. A rendszerváltásig félig-meddig elvérzett, nem csak az irodalmunk, de az újságírásunk is, a sokféle új kezdemény pedig gyorsan fölszippantotta a maradék, rendelkezésre álló erőket. Az igényre valamilyen módon válaszolni kellett.

Bennem azonban még elevenen élt akkor egy másik, korábbi irodalmi pályázat, amelyet még az Ifjúságunk szerkesztő időkből, 1977-ben okoskodtunk ki, szintén fiataloknak, az akkori divatos szlogeneket helyezve homloktérbe:

Szülőföld - Munka - Testvériség

Magyarán, csak úgy kaptunk a felső irányító szervektől engedélyt az egész pályázat lebonyolításához, ha megideologizáljuk a témakört, mintegy azonossá téve azzal a problematikával, melynek égisze alatt eközben, Matinéink révén, a mellénk toborzott fiatal művészekkel jártuk az országot.

Akkoriban a fiatal erdélyi magyar irodalmat általában is olyan hivatalos váddal illeték, hogy elzárkózik a valóságtól, nem vállalja fel az ún. „nemzetiségi hazafiság”, a szülőföldhöz kötődés, az értelmes helytállás korparancsait, hanem öncélú elméletieskedésre adja a fejét... Ezt a vádat szerettük volna látványosan kifogni azzal, hogy a hármas témát felkínálva, arra készítjük a jelentkező fiatal tehetségeket: ne csak tetsszőlegesen, hanem kötelező módon a leszögezett gondolatok mezsgyéjén teljesítsenek.

Mindez a valóságban kissé bonyolultabb volt, mint ahogy azt ma el lehet képzelni: egyrészt nógattuk egyfelé a pályázókat, ugyanakkor összekacsintva velük, azzal is kecsgettük őket, hogy a témáinktól elütő, egyéb humánium-kategóriákban írói önmegvalósítást kereső alkotásokat se utasítjuk el. Vagyis, szálljatok be a ringbe, kedves fiatalok, adjátok meg azt a királynak, ami az övé, azon túl pedig azt csináltok, amit akartok.

Egy éven át zajlott a verseny első szakasza, amikor is azt mértük, hogy negyedévenként hányan és kik jelentkeznek; voltak ugyanis következetes újrázók és újonnan felbukkanók, tehetségesek és lelkes amatőrök, s 1977 végére már 112-re növekedett a számuk. A szerkesztőség néhány tagjából alakult belső zsűri 68 pályázótól fogadott el valamilyen formában közlésre alkotást (verset, prózát, színjátékot, esszét stb.), s a pályamunkákat azon melegében, folyamatosan közzétettük. Előfordult, hogy csak sikerültebb részleteket, strófákat idéztünk egyesektől, de igyekeztünk mindenkit szerepeltetni, aki valamilyen módon többet ígért a lapos átlagnál.

Az így kiszűrt 68 pályázó vehetett részt aztán az 1978 május elsejéig tartó második szakaszban, közülük 33-an küldtek további pályamunkákat, s az időben kibontakozó egyéni teljesítmények alapján az alábbi mezőny rajzolódott ki (névsor szerint): **Balázs Tibor** (ma jeles költő, kiadói vezető Magyarországon), **Bölöni Domokos** (többkötetes író, újságíró Marosvásárhelyen), **Demeter József** (? - a továbbiakban is azt jelzi, hogy nem tudok pontosabban az illetők további életútjáról), **Horváth Alpár Szilamér** (kiadót vezet Sepsiszentgyörgyön), **Illés Mihály** (?), **Józsa Márta** (író, Magyarország), **Kiss Zoltán** (?), **Lőrincz József** (tanító), **Mészely József** (gyermekíró, Magyarországon), **Mirisz Miklós** (?), **Murgu Pál** (kiadót vezet Csíkszeredán), **Németi Rudolf** (műfordító, költő, szerkesztő Magyarországon), **Salamon András** (?), **Simonfy József** (költő, Szatmárnémeti), **Szombati István** (prózaíró, Nagyvárad), **Varga Sándor** (prózaíró, szerkesztő Magyarországon), **Veres István** (műfordító, újságíró Szatmárnémetiben).

A díjazottakkal július 22-23-án Székelykeresztúron találkoztunk, hogy kicseréljük véleményünket a pályázatról, az Ifjúmunkás irodalmi mellékletének munkájáról, a romániai magyar irodalom utánpótlásának alkotási kérdéseiről. A találkozót a megyei KISZ-bizottság támogatta, a helyi középiskola konviktusában szállásoltak el valamennyiünket, a parttalan beszélgetést a városi kultúrotthonban tartottuk, s a második napon, este ugyanitt léptünk fel közös irodalmi műsorral - felolvasásokkal - a kisváros közönsége előtt, vitatható színvonalon, de végül is sikerrel.

Csak sajnálni tudom, hogy annak idején nem sikerült tető alá hoznunk azt az antológiát, melyet a pályamunkák legjobb, legrepresentatívabb darabjaiból válogattunk. Talán a rámenősség is hiányzott belőlem e téren, de leginkább az bátortalanított el, hogy egyik kiadó sem látott igazán fantáziát az amúgy egyenetlen anyag kiadásában, amit - ma már mind jobban tudom - a pályázat eszmei iránytűje se tudott a maradandó értékek szintjére emelni. Hagytam hát elaludni évről évre a gondolatot, majd amikor búcsút mondtam a lapnak, az elképzelést végérvényesen eltemettük.

Emlékszem, a keresztúri vita első napján költői versenyt is hirdettünk *A Hajnal* témával, beígérve, hogy a pályamunkákat a másnapi irodalmi esten olvassuk fel. Mutatóba megőriztem néhány rögtönzést, annak emlékére, hogy valamikor éppen én voltam az, aki próbáltam megtanítani egy csoport fiatal gúzsbakötve táncolni.

(A pályázatot magát nem tudom a sikereim közé sorolni, ezért is ódzkodtam az Éltes szorgalmazta újabb kísérlettől: miért befolyásoljak ilyen vagy olyan irányba jobb sorsa érdemes tehetségeket?)

Simonfy József

Hajnal

*reggel pirosat
tolat a
hajnal*

*bekötött szemű
lányok robognak*

*mégis belevágunk
a tavaszba*

Mirisz Miklós

hajnal

*szélelbélelt értelemmel
szembenézve félmagammal
felszántott hajjal
tán éppen ébredek*

*nyújtóznak a fák
lehántva magukról a dért
csak senkiért és semmiért
felrántott énekek*

*felvillant rigmusok
duzzadnak táncos erünkben
hadakozva nyíló égen
büszke viharjárók*

*bősz igazmondók
na most köpjük ki: ha már zúg
csontig érjen e játék-lúg
s én délnek fordulok*

Lőrincz József

Szitás idők hajnalán

*egy-két közlés mögöttünk
sok spenótot mögettünk
s ma mint szitán keresztül
néz ránk Szitáskeresztúr.
Mert így hívták hajdanán!
Szitás idők hajnalán
lakott itt egy fő Főnök
nem volt sátrán lófarok
mert szitának ellopták
a keresztúri angyalok.
Nem volt sátrán lófarok,
nem tudták, hogy fő-török
s egyszer egy nagy ütközetben
(azt hiszem, hogy pont Sósikútnál)
elverték a kötörök.
Szegény török az italtól?
a veréstől? - nem tudom, de
falra hányt.
Azt mondják, hogy Keresztúron
őrzi ezt a hagyományt.*

Balázs Tibor

hajnal

1

*valaki
kékre verte az eget
s e rettenetben
hatalmas karavánok:
hegyvonulatok menekülnek
csupán a föld
lebbenti meg menyecskésen-büszkén
mező-zöld szoknyáját:
körüludvarol*

2

*nyílik
az ég
kék ejtőernyője*

... Rosszul számítottam, mert Éltet nem lehetett könnyen lerázni. Meghúzta magát egy ideig, aztán újra kezdte: hogy de kellene, mert kellene...

Azt én is tudtam, hogy kellene, de miként? Ötlettelen és fásult voltam ebben a témában.

Aztán egy kissé élesre sikerült irodai vita során valahogy mégis kipattant az elképzelés magva, amely hamar szárba is szökkent: amikor Éltes részletezni kezdte előttem az indokokat, amiért egy ilyen pályázatot javasolt, felötlött bennem is, vajon hányan lehetnek az életben - s nem csak a fiatalok között - olyanok, akik szívesen szólnának, talán minden képességük megvan hozzá, épp csak a bátorságuk hiányzik, vagy tán a környezetük túlságosan ingerszegény ahhoz, hogy felébressze bennük az önkifejezés nyilvánosságra törését. A szégyenlősökről, a kishitűekről van szó, akik magukba fordulva élnek, akik csak magukkal kommunikálnak, s azt is halkan teszik, hogy fel ne tűnjön, akik áhítják a sikert, de elébe menni képtelenek...

Ki fordul egyáltalán az ilyen emberekhez? A pályázatok általában a merészeket célozzák meg: azokat, akikben megvan a kellő adag szereplési vágy.

Így vontuk meg lassan a kört lehetséges pályázóink körül: *részt vehet minden, kötetlen nem rendelkező, az irodalmi sajtóban még nem közölt induló fiatal, aki nem töltötte be 35. életévét és magyar nyelven ír.* Három műfaji kategóriát különítettünk el: verset, rövid prózát, esszét. Az általános fődíj egy-egy táskairógép volt, ami azt jelentette, hogy összesen három gépet kellett beszerezniük, ami azért nem jelentett akkor problémát, mivel az 1989-es fordulat utáni első pár évben csak úgy özönlöttek

a különböző adományok, segélyek, irodai felszerelések az RMDSZ, a szerkesztőségek és az egyházak felé. Könnyűszerrel sikerült összekoldulnunk a három gépet, s hogy nem fogtunk mellé, a díjkiosztásnál megtapasztalhattuk: nagy sikere volt az eredeti tárgynyereménynek. (Az más kérdés, hogy a résztvevők azóta zömmel a számítógépet részesítik előnyben. De a kilencvenes évek első felében egy írógép még jelentett valamit...)

A pályázat egyúttal kitűnő mérőeszköznek bizonyult megtudni, mennyire jut a fiatalok kezébe és tudomására az RMSZ-ben közöltek üzenete.

Az első pár hónapban gyéren csordogált a termés. Akkor kezdett sűrűbb lenni a postajárás, amikor az első elfogadott pályamunkák a mellékletben megjelentek. Jött próza, vers, vegyesen - természetesen, a vers dominált -, Éltés alig győzte iktatni a leveleket, ezért az adminisztrációs munkába besegítettek a lap mellett szorgoskodó egyetemista külsősök, akik akkortájt kezdtek megbarátkozni a szerkesztőségi élettel. Örvendtem, hogy gyakorlatilag inkább csak az irányító szerepe jut nekem, az egész kibomló csodára a fiatalok bámultak rá igazán, s végül is, az 1993 végéig tartó pályázatra 144 fiatal nevezett be.

A neheze ezután következett: életre hívni egy tekintélyes, az eredményeket hivatalosan is hitelessé tevő zsűrit, amely a nyilvánosság előtt vállalja is az értékítéletet.

De elköveltük azt a könnyelműséget is, hogy a begyűlt anyag legjavából antológiát ígértünk - akárcsak tíz valahány évvel ezelőtt -, bár most nem állt fenn a veszély, hogy bürokratikus kiadói szempontok akadályoznák a kiadást, hiszen a lapnak is volt már szabad kiadói joga, éppen csak a tőkéje és a terjesztési eszközei hiányoztak ahhoz, hogy élhessen is vele.

Mégis reménykedtünk abban, hogy sikerül valahogy megfőznünk egy székelyföldi magánkiadót a nem mindennapi kaland támogatásának értelméről.

Többrendbeli tanácskozás után végre összeállt az alábbi összetételű zsűri: **Farkas Árpád** költő (elnök, Sepsiszentgyörgy), **Bencze Tibor** könyvterjesztő (Csíkszereda), **Majla Sándor** költő, szerkesztő (Székelyudvarhely), **Éltés Enikő** szerkesztő (Bukarest) és jómagam.

Ahhoz, hogy érdemben tanácskozhassunk egymással, biztosítanunk kellett a Bukaresten kívüli zsűritagoknak a pályázati anyag megismerését. Úgy egyeztünk meg velük, hogy korábban a szerkesztőségben elvégezzük az előválogatást - kiszűrjük mindazt, ami eleve nem jöhet számításba.

Délutánokat töltöttünk fénymásolással, míg elkészültek a zsűritagoknak szánt paksaméták, a pályázattal kapcsolatos valamennyi tudnivalóval együtt. Postára adtuk a csomagokat, s kíváncsian vártuk a választ.

A zsűri tagjait végül nekünk kellett élesztgetnünk, különben boldogan elnapolták volna a korábban vállalt penzumot. Félig-meddig megértem őket, már olyan időket éltünk, amikor mindenki igyekezett rohanni a maga kis üzleti érdeke után, bár még maradt egyesekben annyi civil lelkesedés, hogy a vatikáni valutáért végzett munkát se utasítsa nyíltan vissza. Számítottunk arra, hogy esetleg nekünk kell majd kiudva-

rolnunk, még hozzá telefonon a távoli zsűritagok osztályzatait, de végül Farkas Árpád sugallatára, miszerint ő inkább egyféle mérleg nyelve lenne - már csak négyen osztályoztuk szívünk és tudásunk szerint a pályázókat, s csak a legjobb helyezésekre javasoltak névsorát tettük eléje...

Nem volt éppen olcsó mulatság telefonon értekezni előbb Bencze Tiborral, majd Majla Sándorral, végigvenni velük valamennyi pályázót s egységesíteni az osztályozási kritériumokat. Már az elején leszögeztük: egy pillanatra sem befolyásoljuk egymást, s elsősorban azokat helyezzük az esélyesek listájára, akik mind a négyünk igenlő szavazatát elnyerték. Csak utánuk következtek azok, akik három igen és egy kérdő, bizonytalan szavazatot összesítettek, majd a legvégső, a tartalék helyek azoknak jutottak, akik három igen és egy nem birtokába jutottak.

A listát eljuttattuk Farkas Árpádhoz, aki nem emelt lényegi kifogást: egyetértett négyesünk döntésével. Az eredményt azzal az ígérettel hirdettük meg, hogy a beígért díjakról és a tervezett antológiáról majd a közeljövőben szólunk.

Ezzel tulajdonképpen haladékot kívántunk adni magunknak, mert az elkövetkező napokban egy hónapi kanadai utazás várt rám, s minden rám háruló szervező munkát egyszerűen egy távolabbi jövőbe csúsztattam.

Majd, ha hazajövök...

1994 áprilisának végén kirobbanni készülő tavaszba érkeztem vissza Bukarestbe. A kollégák elhallgatásaiból és félrenéző, zavart tekintetéből, no meg az elejtett fél-szavakból (valahogy mégis csak a tudtomra kívánták hozni!) kihámozhattam valahogy: megszenvedték az én távolléteimet. Annyi mindent vettem korábban a vállamra - tulajdonképpen merő kényszerűségből - az évek folyamán, hogy amikor mindazt cipelni kellett helyettem, s nem egy-két napig, hanem hosszabb távon, minden a visszájára fordult.

A terheket, természetesen, amilyen gyorsan csak lehetett, visszavettem, de azok kétszer olyan nehéznek tündek, hiszen egy részük megoldatlanul, a szőnyeg alá seperve várt reám, s ahelyett, hogy a stafétát jó irammal felragadhattam volna, azzal múltattam napjaimat (meglehetősen idegesen és pánikosan), hogy az elfektetett ügyeket letudjam.

Ilyen „ügy” volt az Előszoba pályázat záró rendezvényének a megszervezése is.

Fogas kérdés: kiket hívjunk meg a nagy találkozóra? És hol rendezzük meg? A rendszerváltás előtt minden simábban ment volna: a párt és az ifjúsági szervezet, de a közigazgatás helyi szervei is szinte öntudatlan reflexből is támogatták a sajtót, amennyiben az akciót nyakon öntöttük a szükséges ideológiai szósszal. Most viszont, a bimbózó piacgazdaság sivár körülményei között, mindenki húzódozott, tartotta a markát, nem igazán érezte át, hogy a szellemi szükségletekre továbbra is önzetlenül áldozni kellene: erőből, lehetőségből, jóindulatból.

Végül is, egyre szűkülő és elidegenedő, de még működő személyes kapcsolataink döntötték el a dolgot: Kovászna megye Árkos nevezetű településén (gyakorlatilag összenőtt már a megyeközpont Sepsiszentgyörggyel), az ottani agronómusház

melletti vendégházban, illetve az egykor pártfőtitkári pihenőházzá kinevezett árkosi kastély fogadótermében rendezzük meg a találkozót. Örök hála és baráti ragaszkodás a félszóból megértett szándék és a beváltott ígélet miatt a megye akkori művelődési főfelügyelőjének, Jánó Mihály műtörténésznek, aki nemcsak az Előszoba esetében, hanem minden jelentősebb művelődési megmozdulásnak, legyen az akár országos is, értően és önzetlenül alányúlt, átsegítve a szervezés, a bürokrácia és a pénzügyek felségvizein.

A nyeremények - az írógépek - akkorra együtt voltak. Igaz, az egyik adomány nem éppen táskaformájú gép volt, hanem nagy, böhöm irodai masina, s egy másik is annak a féltestvére - vagyis feleakkora, de a táskagép méretein jócskán túl -, ezért megindult a cserebere: én elhoztam otthonról a kedvenc gépemet, amin legtöbb fiatalkori művem íródott - a féltestvérért cserében, amelynek nem volt teljes magyar billentyűzete, de svájci gyártmányú lévén, mechanikája ékszerhez hasonlóan pontos, a szerkesztőség pedig a nagy gép fejében lemondott egy táskagépről, amely magyarországi adományokból származott. Székely Sándor fotós kollégánk lett a fegyverhordozóm, együtt cipeltük le a díjakat Sepsiszentgyörgyre. Annak idején, másodállásban ő végezte a honorárium-nyilvántartás bürokratikus részét, ezért a díjakhoz fűződő hivatalos aktamunka is rá maradt.

Előzőleg levelet intéztünk mindenkire, aki:

- a nyertesek közt szerepelt,
- akikben komoly tehetséget látott a zsűri,
- akitől értő útmutatást vártunk a továbbiakra nézve (pl. Domokos Géza),

s arra kértük, jelezzon vissza, részt tud-e venni a június 25-26-ára (szombat-vasárnap) tervezett közös együttléten.

Sándorral június 24-én este érkeztünk Sepsiszentgyörgyre. A megyeházán még ott találtuk Jánó Misit, aki eligazított az árkosi vendégeskedésünk részleteiben és bemutatott az ügyben megbízott felügyelőnek, aki természetesen másnap már ott lesz Árkoson.

A közös kiszállások rutinjával és összeszokottságával tértünk nyugovóra a hajdani pártszállóban, ahol kapustól kezdve az igazgatóig az egész személyzetet ismertük és ahol megszokott módon mindig meghúztuk magunkat 1989 előtt is.

Reménykedve néztünk az események elébe, már csak azért is, mert Domokos Géza, a Kritérium kiadó hajdani igazgatója nagy szeretettel elfogadta meghívásunkat, azzal a kikötéssel, nevezzük meg azt a napot a kettőből, amikor a jelenlétére inkább számítunk, mert két teljes napra - visszaemlékezéseit írta éppen - nem tud hiányozni az íróasztal mellől.

A szombat reggeli busszal kiutaztunk Árkosra. Velünk tartott az első „előszobás”, Gergely Edit (Gergely Manó néven pályázott), s akiről addig azt hittük: hímnemű. Ő is az éjszaka érkezett, csak ellenkező irányból, Gyergyószentmiklósról, s a pártszálló előcsarnokában töltötte a hajnali órákat, ott futottunk össze.

Arra gondoltam akkor, hogy a találkozó most már így is, úgy is megvalósul, hiszen a hólabda sikeresen elindult lefelé...

A zsűri az elején kissé ódzkodott az általunk javasolt osztályozási rendszertől, de miután alapos meggyőző munkát folytattunk, mindenki meggyőződött arról, hogy bár számoknak, pontoknak nyomuk sem volt a rendszerben, az mégis szinte tévedhetetlenül rangsorolta a fiatal tehetségeket. Az egyetlen ellentmondást az jelentette, hogy a szabályzat szerint nem a tehetséget, hanem elsősorban a pályázatra benyújtott műveket kellett díjaznunk.

Az alábbi „osztályzatokat” ajánlottuk a zsűri figyelmébe:

- + = *feltétel nélkül díjazásra érdemesnek tart egy munkát*
- +? = *szóba jöhet a díjazás, de bizonyos fenntartásunk van a munkával szemben*
- ?+ = *fenntartásaink vannak a munkával kapcsolatban, de azért, ha úgy adódik, akár díjazni is lehetne*
- ? = *nem javasoljuk díjazásra, de azért mintha lenne valami figyelemreméltó az írásban*
- ?– = *kérdéses, de azért mégsem való díjazásra*
- ? = *valami miatt problematikus, nem illeszkedik a szabályokba (se igen, se nem)*
- = *feltétel nélküli nem, elutasítás.*

Miután valamennyien elláttuk az általunk helyesnek vélt jelekkel az egyszer már ki-gyomlált pályázati anyagot, összevetettük feljegyzéseinket. Mindenekelőtt azokat a munkákat részesítettük előnyben, amelyekre valamennyien feltétlen igennel szavaztunk. Úgy véltük: amennyiben nem lesznek ilyenek, nem osztunk első díjakat. Szigorúan betartottuk az osztályozás hierarchiáját, s csak nagyon kevés esetben volt szükség arra, hogy rövid konzultálás után egyikünk-másikunk engedjen szigorából, s a többiekétől kis árnyalatban eltérő véleményét korigálja a cél érdekében.

Érdekes helyzet alakult ki: a díjazottak közül elsősorban olyanok szerepeltek, akik érett, öntörvényű munkákkal jelentkeztek ugyan, de tehetségük, képességük sok esetben nem volt kimondottan eredeti, kirobbanó, mint a másoké, akik viszont nem épp hibátlan írásokkal neveztek be. A dilemmát úgy oldottuk fel, hogy mindazokat, akik valamilyen módon figyelemreméltó teljesítményt nyújtottak, dicséretet kaptak, s így az eredetileg tervezett díjak száma megugrott. A táborozásra meghívtuk mind a díjasokat, mind a dicséreteseket.

Íme a rangsoruk, ma is jólesően olvasom:

Vers: **I. Rab Hajnal** (Székelymuzsna), **II. Botár Emőke** (Csíkbánkfalva), **III. P. Buzogány Árpád** (Gagy) és **Fazekas Attila Hunor** (Szováta).

Dicséret: **Lackó Róbert** (Gyergyóremete), **Gergely Manó alias Edit** (Gyergyó-szentmiklós), **Bölöni Péter** (Pécska), **Deák Erzsébet** (Zsibó), **Nagy Ágnes** (Nagykároly), **Ambrus Tibor** (Kolozsvár), **Grausam Géza** (Csíkszereda).

Próza: I. Dancs Artur (Szatmárnémeti), **II. Bekő N. Ildikó** (Zilah) és **Bódizs Edit** (Kolozsvár), **III. Váry O. Péter** (Sepsiszentgyörgy).

Dicséret: **Levinschi Szávuily Attila** (Székelykeresztúr), **Bartis Imre** (Marosvásárhely), **Hollichi Gyöngyi** (Székelyudvarhely).

A 18-ból eljöttek 13-an, a vastag dőlt betűsök.

Hivatalos bemutatkozásuk az antológiában megtörtént, egyikük rövid hangulati és helyzetjelentése, amely annak idején megjelent a lapban, s az idő múlásával feledésbe merült, jól érzékelteti az Árkoson történeteket.

Váry O. Péter: Egy szép, de rettenetes álom

Falvaink még nem is oly távoli múltjában a dobos kiverte minden szombat este a heti eseményeket. Dobszóval nem szolgálhatok (horrorfilmbe illő jelenet volna a lapok közül kihallatszó zöreje), de azért „mindenkinek tudomására hozatik”, hogy vagyunk: most már vagyunk.

Ragozni nem tehetem, talán leszünk is, talán kevesebben, de ha egy közülünk megmarad, akkor is dicsérendő az ELŐSZOBA, ötletében, megvalósításában és remélhető folytatásában egyaránt.

Árkoson, a „18-ak találkozóján” az elmúlt hét szombatján, az egyéniségek összecsapásán indulási gondjainkról, a „hogyan tovább”-ról beszéltünk. Mindannyian úgy kezdtük, mint bármelyik tizenéves, nem irodalmi babérokról álmodtunk, csupán a világot szeretttük volna megváltani, hisz az írás is lehet egy cselekvés pótcselekvése, létünk egy árnyékos, titkolt oldala, minden nap elmúlása egy kis titok feltárását jelenti, olyanok vagyunk, mint a vetkőző lányok, előbb csak a kesztyűt dobjuk le, aztán végül pőrén állunk a dobogón, minél magasabban, minél többet akarva megmutatni feltárulkozni vágyó lényüinkből, áhítva az éhes szemeket, a ránk kíváncsiakat, menet közben cizellálni a mozgásokat, összehangolni a mozdulatokat. Minél nagyobb az elvárás önmagunkkal szemben, annál kevesebbet írunk. Van egy pont, amikor el kell határozni: lenni vagy nem lenni. De akiben már egy kis szikra is éledez, az mind itt kéne legyen.

Mindössze 13-an gyűltünk össze. Rövid találkozásunk foglalatoként álljon itt 13 „előszobás” válasza három kérdésre, sorrendben:

1. Ha most egy regényt kezdenél írni, mi lenne az első mondata? 2. Szívesebben írsz álnév mögé rejtőzve? 3. Ha írás helyett festés vonzana, melyik volna a kedvenc színed?

Gergely Manó (aki Edit), Gyergyószentmiklós: 1. Egy fél vodka... 2. PÜRC 3. fekete.

Bekő N. Ildikó, Zilah: 1. Jó volna újra huszonévesek között lenni, az ember legyen fiatal, mint amilyennek érzi és akkor öreg korában sem fogja érezni az évek súlyát. 3. Nem használok álnevet. 3. zöld.

Dancs Artur, Szatmárnémeti: 1. Nem azért voltunk a vízben, mert minden vagyunk, ez volt, kitapasztalni, mennyire nedves az árkosi medence, csak mert semmiképp sem tudtunk napirendre térni az aznap este történetekkel kapcsolatban a sörbűzős székelyföldi napzáró bulin. 2. Elég becsületes az én nevem. 3. kék.

Nagy Ágnes, Nagykaroly: 1. Felhőhabos sör... 2. Jó az én nevem. 3. csillagbolygó zalánból (a halvány fehér egy árnyalata).

Bölöni Péter, Pécska: 1. Anderson testvér nem csapkodta örömeiben a fenekét a földhöz. 2. Rhett Ape. 3. bíbor.

Buzpogány Árpád, Gagy: 1. Minden olyan volt, mint egy Rejtő-könyvben: sütött a nap, tisztaság mindenütt és vártuk a meglepetést. 2. P. Buzogány Árpád. 3. kék.

Botár Emőke, Bánkfalva: 1. Szerettem ott azokat a hófehér félköröket. 2. Jól megvagyok a saját nevemmel. 3. kék.

Rab Hajnal, Szecseleváros: 1. Mentek és nem tudták, merre, de érezték, lépni kell. 2. Pillangó Z. 3. kék.

Laczkó Róbert, Gyergyóremete: 1. Nem mindig tud az ember arra összpontosítani, amire úgy istenigazából szeretne; hát így születik a regény. 2. Laczkó Vass Róbert. 3. fekete.

Levinschi Szávuly Attila, Székelykeresztúr: 1. Legelső nap csak hallgattam. 2. Agesh Gonwenek. 3. kék.

Deák Erzsébet, Zsibó: 1. Seholországban nem történik semmi. 2. Saját nevem használom. 3. kék.

Bódizs Edith, Kolozsvár: 1. Legyen ez az írás az én önigazolásom arra, hogy a vonaton mindig elhagyom a kesztyűmet, sálamat. 2. Susan Potter. 3. sötétzöld.

Jómagam pedig: 1. Falvaink még nem is oly távoli múltjában... 2. Váry O. Péter. 3. ...

*

Pályázatok mindig is voltak, vannak és lesznek, valamikor engem is lelkesítettek, de most már nem igen kapnám fel a fejemet egyetlen buzdító versenyfelhívásra sem. A maiaknak mégis mintha lételemük lenne, olybá fejlődött, mint a tömegeket mozgató szerencsejáték: ha egyáltalán valaha is nyerni akarsz, részt kell venni benne. Lehetőleg minden esélyt kihasználni. Szemesnek áll a világ.

Az természetes, hogy az Előszoba pályázat engem mélyen megérintett, mert az elején, amennyire nem kívántam ezt a „gyereket”, annyira a gondolataimhoz, a munkámhoz, az életemhez nőtt menet közben. Ugyanakkor feltűnt általa a szemhatáron egy sereg fiatal, akinek amúgy még sehol egy jó embere, gyámolítója, bekonferálója, „keresztapája”. És megéltem eme hónapok alatt azt is, hogy egyetlen pillanatra sem próbált meg valaki befolyást gyakorolni, kivételezett bánásmódot kérni, jóindulatért hízelegni x vagy y ügye mellett. Akik jelentkeztek, mind magányos harcosok voltak, még akkor is, ha például egy diáklány a barátnőjével közösen írt alkotásokkal kopogtatott be, különösebb siker nélkül... Ezt a nagyfokú védtelenséget látva rémültünk

meg Éltes Enikővel, aki végül a pályázat utáni antológia összeállítója lett, és sokszor nem volt szíve döntení írások sorsa fölött, mi kerüljön a válogatásba és mit ejtsünk. A szerkesztői elv ugyanis az volt, hogy a közös jelentkezés ne csak azokra szorítkozzék, akik így vagy úgy dobogósak lettek, és mindazok jelen lehessenek a könyvben, akik írásait olvasva, ha egy pillanatra is, érdeklődve kaptuk fel a fejünket.

Árkoson természetesen még a kötetnek csak a szándékáról beszélhettünk az ott összegyűlt fiataloknak; annyit azért leszögeztünk előttük, hogy a válogatás kizárólag a pályázati anyag alapján készül, hiába telt el közben egy esztendő, s meglehet, többen ez idő alatt már sokkal jobb írásokkal is előállhattak volna. Mi viszont a pályázat idejének állapotát kívántuk mindenki esetében visszaadni: a felbukkanás már elmúlt, de valós pillanatát. Kivétel nélkül mindenkiből akkori önmagát.

Amikor aztán összeállt a kötet, és semmilyen gyakorlati esélyt nem láttunk arra, hogy a kiadáshoz némi pénz is kerüljön, egy baráti ajándék fejében kapott Canon Typestar 5 márkájú elektronikus írógépen hajnalonta és estelente, oldalba tördelve, szövegformázva beírtam a kéziratot, előszóval láttam el, majd egy adattár is került a végére a szerzők - felkérésünkre beküldött - életrajzi adatai alapján, végül a szövegekhez illeszkedő hangulatú képeket válogattam össze illusztrációnak, s a szerkesztőség fénymásolóján, titokban, egy-egy alkonyi órán, amikor már senki se zavart, egy tucatnyi példányhoz elegendő másolatot készítettem a 178 oldalas kéziratból. Valamivel nagyobb erőfeszítéssel készíthettem volna ötven vagy akár százötven példányt is, de a hozzá szükséges papírt és festékanyagot már nem volt honnan előteremtenem. Arra számítottam, hogy év végi igazgatósági ülésünkön mindenki elé odateszek egy magam készítette könyvet és további sokszorosításhoz kérek támogatást. A házi készítésű könyv persze sikert aratott, de támogatás nem lett belőle. Amiben magam is vétkesnek érzem magam, hiszen a pályázat is úgy indult: a vezetőség előzetes áldása nélkül. Nem terjesztettünk be elképzelést, költségvetést, nem kérincseltünk előljáróban, hogy biztosra indíthassuk a vállalkozást, e helyett a kész tények politikáját választottam, mert meg voltam győződve: a szándék jó, ha tetszik, támogatják, ha nem, valahogy úgy is megélünk.

Nem tudom, mi okozza nálam ezt a mélységes iszonyt a jóváhagyásoktól. Attól, hogy terveimről, elképzeléseimről kénytelen legyek előzetesen beszámolni, még akkor is, ha abból még semmi kézzelfoghatót nem tudok felmutatni. A kész művet, vállalkozást bemutatni, mellette a demonstrációval, tényekkel érvelni, számomra teljesen természetes - egyedülien természetes. A még csak szinopszisokban, ködösen megfogalmazott bekezdésekben, szándéknyilatkozatokban élő ötletek elbírálása hamis döntésekhez vezethet.

Megkockáztatom: talán mégis a rendszerváltás előtti, életünket belengő kötelező munkatervkészítés követelménye és azok hivatalos felülbírlata miatti ösztönös undor és ellenérzés ütött ki rajtam ilyen formán '89 után - természetesen hiába, mert manapság a projektek divatja talán még jobban tombol. Ami, ha jól megnézzük, a munkatervkészítés ikertestvére...

Azóta is őrzök egy ilyen fénymásolt, házilag tákolt antológiát, a tervezett 125-ből a 4. számozott példányt. Hogy kinél található még, nem tudom, de ettől nem válnék meg, annak ellenére, hogy az eltelt 9 év alatt a kötéshez használt pillanatragasztót megette

az idő, s mint az olcsó ragasztott könyvek általában, lassan lapjaira zilálódik szét a valamikor jó formájú, fehér borítójú A5-ös formátumú könyv.

Később aztán, talán egy évre rá, egykori csíkszeredai kollégánk, akkor a Pro Print kiadónál ügyködő Birtók József (azóta kivált onnan, s Státus néven önálló, új kiadót alapított) ha üzletet nem is, de fantáziát látott abban, hogy hivatalosan is megjelentesse az antológiát, amelynek példányaiból aztán a szerzők is részesültek (honorárium helyett), s amelynek bemutatása kedvező visszhangot váltott ki Erdély több városában. De ez már a Pro-Print dolga volt, számomra az ügy a kiadói eseménnyel együtt lezárult.

*

Amikor az Előszoba pályázat meghívottjaival táboroztunk az árkosi agronómusház kertjében, csodálatos hajnalt éltem át az egykori uradalmi ligetben. Még mindenütt homály volt, a kerti csónakázó tó fölött, amelyben díszhalak is úszkáltak, sejtelmes párok gomolyogtak, minden csatakos volt a harmattól, s én egy felfordított csónakra heveredve, a kifakuló égboltra bámulva ringtam a mindent körülölelő természettel. Akkor firkantottam jegyzetfüzetembe, 1994. június 26-án:

Árkos

*ó ti éjjéli kutyák
tavi békák baglyok denevérek
hajnali szarkák
szúnyogok
hogyan zajongtok és rajongtok
mellettetek a költő
hátán elnyúlva
szeppenten hallgat*

Senki se gondolta volna, s legkevésbé én, hogy alig pár hónap elteltével, a felhőtlen eseményekre egy nem várt, iszonyatos tragédia árnyéka vetül.

Az árkosi alkotóházban, s az egykori kastély tanácstermében, pompás stílusbútorok között, igazi előkelő környezetben az ismerkedés mellett szabadon vitatkoztunk az alkotás értelméről, az alkotó léthelyzetéről, a munka és kitartás meghatározó szerepéről az irodalomban... Az egyik leghevesebb vitázója az első nap még halk szavú, olykor dűnnyögőnek ható szereplője, Szávuly Attila volt, aki Székelykeresztúron élt, s kéziratain neve előtt a Levinschi nevet is feltüntette. Nem faggattuk erről, ő se magyarázott semmit, elfogadtunk mindenkit olyannak, ahogyan láttatni akarja magát. Attila sejtelmes, modern prózájával tűnt fel, s a tanácskozáson már azt is sikerült a nyilvánosság előtt pontosítani, hogy tervünk szerint két novellájával kerül be: a *Téli varázs* és a *Völgy, örvénnyel* címűekkel.

Az 1965-ben született fiatalember érettségi után ide-oda hanyódott az életben, igazából nem talált elképzeléseihez illő munkahelyet. Az árkosi találkozás és táborozás után kikerült a látókörömből.

1994 őszén egy délelőtti váratlanul beállított a szerkesztőségbe egy nagy paksamétával a hóna alatt, amiben egyszerű kartonlapokra festett képei és kéziratai voltak. Azt mondta, érzelmi életének érdekei úgy diktálják, hogy Bukarestbe költözzön, itt él a menyasszonya, kész akármilyen munkát elvállalni, csak éppen a mindennapira kikerüljön a rávaló. Mondtam, hagyja nálunk a csomagját, estefelé jöjjön el újra, addigra szabadulok a szerkesztőségi aprómunkától, kiadósan elbeszélgethetünk s hátha sikerül kitalálni valamit, ami legalább az első időkben, megfelelne a számára. Nem ámítottam: elmondtam, amíg beleszokik a szerkesztőség életébe, kezdetben a mindenest munkát kell, hogy elvállalja, minden zokszó nélkül, s hogy meggyőzzem, mégse alja munkáról van szó, néhány, addig általam kényszerűségből végzett rutin-feladatot osztottam ki rá (fénymásolás, kézirat-előkészítés a hírrovatokhoz stb.) gondolván, hogy a mindennapi együttlét, a lapcsinálásba való fokozatos beavatása hamarosan használható inassá teheti e sovány, meglehetősen elhanyagolt külsejű legényt.

Az alkonnyal aztán megérkezett ő is. Ajka szélén kis, kétkedő mosoly bujkált, ami nem tűnt el róla akkor sem, amikor kiteregette előttem festményeit, majd kicsomagolta kéziratait. A különös, látomásos képek rögtön megragadtak. Még helyben fénymásolatot készítettünk róluk, közlésüket tervezgettem. A kéziratokra némi időt kértem, hogy beléjük nézhessek. Megegyeztünk, hogy másnap reggel korán bejön, velem együtt végigcsinálja mindazt, ami a feladatköre lesz majd, délután pedig már önállóan végzi el ugyanazokat a műveleteket.

Reggel pontosan érkezett, igyekezett ellesni minden mozdulatot, fortélyt, s ha el is vétett valamit, volt idő kijavítani. Látszott, bántotta, hogy elsőre nem sikerült tökéletesen bemutatkoznia, de vigasztaltam: délután már könnyebb lesz az élete. Úgy is lett, s estefelé úgy váltunk el, hogy másnap reggeltől már rajta áll és bukik a feladat sikere.

Reggel hiába vártam.

Nem először volt dolgom szerkesztőségi inasokkal, legtöbbjüknek az volt a legnagyobb baja, hogy képtelenek voltak pontos időre bejárni, korán fölkelni, életüket egy szabályos programhoz igazítani. Nem lepődtem hát meg az elmaradásán, csak bántott, hogy nem tudok rajta segíteni; mint általában az olyan emberen, aki meg se kísérli, hogy önmagán segítsen. Napokon át furdalt a kíváncsiság, vajon mivel riaszt-hattam el a szerkesztőségi munkától, netán ő is ugyanolyan széplélek, ahogy a művészek szeretik láttatni magukat.

Nem kellett sokat várnom: harmadnap az egyik román napilapban, a színes hírek között felfedeztem az alábbi:

„A fürdőben felakasztva találták L. Sz. A. fiatallembert az egyik bukaresti diákotthonban. Az ott lakók elmondása szerint szerelmi csalódás lehet a háttérben: pár napja, az éjszaka folyamán hálójából, ahol menyasszonyával lakott, a zuhanyozóba ment, és onnan nem tért vissza. Ott bukkantak rá az egyik zuhanyozóra akasztva. Lám, hová vezet a vak szerelem...”

Sajnos, a hírt már nem tudom pontosan idézni, mert az illető újságpéldánynak azóta nyoma veszett. Hangulatában azonban megközelítőleg a fenti szövegre hasonlított, s nem telt bele pár hét, Székelykeresztúrról megérkezett a család beszámolója, a gyász-jelentővel együtt. A levelet az anya írta, keserűen mesélve el, hogy Attilát a szerelem

térítette el életcéljától. Halála előtt pár nappal telefonon jelentkezett Bukarestből, s elújságolta, hogy álláshoz jutott a Magyar Szónál, nagyon tetszik neki a munka, reméli, hogy megragad itten... Aztán egy napra rá a rendőrségről telefonáltak, hogy fiuk meghalt, utazzanak fel érte...

Azon a reggelen tehát, amikor hiába vártam rá, Szávuly Attila már nem élt. Maradtak utána a megkeseredett szülők, és a nálam hagyott kéziratok - egy elvetélt életmű utolsó darabjai.

Kiugró tehetséget veszítettünk el...

Utolsó napjai, végzetes távozását befolyásoló utolsó élményei a közvetlen közelemben, mondhatni a szemem előtt zajlottak.

Csak hogy én, amikor a végjáték javában zajlott, tulajdonképpen vak és süket voltam, az élet problémáira minden esetben azzal válaszoltam, hogy még jobban belevetettem magam a munkába, ami mindig megmentett a feloldhatatlan, önpusztító konfliktusoktól. Azt gondoltam, hogy erre mindenki képes.

Mélységesen tévedtem...

...Hát ez volt az Előszoba rövid története. És amíg én ezt felidéztem, Szonda Szabolcs, aki időközben átvette a melléklet szerkesztését, és aki maga is az Előszoba révén tűnt fel a lap körül, megpróbált az egész pályázati mezőnynek a nyomába eredni.

(Forrás: urszu2.blogspot.com)

Bódizs Edith interjút készít Árkoson Domokos Gézával / Székely Sándor fotója

SZONDA SZABOLCS

Beszédes jelenlét és hiányzás az Előszoba évfordulóján

Amikor az idei ősz folyamán, a képletes kocka elvetésének pillanatában az RMSZ-ben közöltük, majd többször megismételtük a jelzést arról, hogy a Színkép melléklet egyik decemberi számában megszervezzük a lapunk által 10 évvel ezelőtt, Előszoba elnevezéssel lebonyolított, pályakezdőknek szánt irodalmi pályázat hajdani, közel másfélszáz résztvevőjének közös, virtuális karácsonyát, e sorok írója még nem töprengett el alaposan azon, hogy mibe is vágott bele valójában e kezdeményezéssel, pontosabban azon, hogy milyen esélyei vannak egy ilyen jellegű akciónak (hja, egy ötlet mindig akkor tűnik minden további nélkül megvalósíthatónak, amikor kipattan). A tűnődésre csak a kitűzött határidő közeledése és az időközben beérkezett visszajelzések adtak alkalmat. Utóbbiak olvasgatása, a szövegek szerkesztése során döb-bentem rá, hogy még most, az információs csúcstechnológiák korában is, micsoda gépezetet kellene megmozgatni, illetve mennyi szerencsére van szükség ahhoz, hogy egy tíz esztendeje, nagyrészt szintén virtuálisan összeállt csapat minél több tagját érdemben ismét együvé lehessen rendelni, összehívni egy közös „fellépés” erejéig.

Lényegében a kezdeményező abban a helyzetben találta ilyenkor - kissé erőltetett hasonlattal -, mint az a rádióamatőr, aki ismételten kibocsát egy jelzést, és érdekeltektől vár visszajelt. Az időutazás-szerű kísérlet izgalma is ehhez mérhető volt esetünkben: ki veszi az „adást” a hajdani Előszobások közül, milyen fogadtatásra találhat az akció a tíz évvel ezelőtti pályázók körében?

Amint látható, nem volt szükség a december 20-i Színkép mindegyik oldalára az évfordulós visszapillantás megjelenítéséhez. Ilyenkor hajlamosak lehetnénk feltételezni különféle okokat (jóhiszeműen vagy épp cinizmussal), s végül valószínűleg nem lelnénk rá ezek közt a valósra. A fentieket figyelembe véve vélhető az is, hogy nem sikerült elegendő hírverést csapni a kezdeményezésnek (dacára más kiadványoknál dolgozó szakmatársak segítőkészségének, amelyért illesse őket ezúton is köszönet), nem állt elegendő idő az érdekeltek rendelkezésére stb. - hogy aztán eljussunk esetleg napjaink társadalmi, kulturális közhelyeihez („hiába, nagy az érdektelenség, az ember inkább előrenéz, mint a maga mögött hagyott dolgokra, meg aztán mindenki rohan megélhetése után, nem jut idő ilyesmire” - és így tovább).

A tíz évvel ezelőtti mezőny a szélrózsa minden irányából verbuválódott, tagjainak igen kis hányada, a díjat és dicséretet kiérdemelte, zöme vett részt az akciót lezáró-értékelő árkosi műhelybeszélgetésen, illetve a pályázók közül 48-an vannak jelen írásaikkal az Előszoba-antológiában. Ezt és az előbbieket figyelembe véve érthető, hogy a mostani évfordulós kezdeményezés eredménye kapcsán megfogalmazott, itt olvasható széljegyzetek nem szól(hat)nak kezdeményezői-szerkesztői csalódásról (ellenkezőleg - tegyük hozzá), aminek az lehetne az oka, hogy a hajdani pályázók

közül nagyon kevesen jeleztek vissza (nem is lenne jogos bármiféle, nyílt vagy burkolt, főként át nem gondolt szemrehányást megfogalmazni). Magyarán: fontosabbnak tartom figyelmesen szemügyre venni a beérkezett reagálásokat (amelyek - gondolatban a mezőny egészére kivetítve, leképezve - igencsak sokatmondóak), mint a be nem érkezettek hiányának okait boncolgatni. Ismét hasonlattal élve: olyanszerű az összkép, mint a puzzle nevű kirakós játék esetében, ahol különböző darabok illeszkednek egymáshoz, alkotnak együttest, s ahol az épp hiányzó elemek éppen üres helyük révén - ám tényszerűen oda (is) tartozva - játszanak bizonyos szerepet az egész tekintetében, bírnak olyan funkcióval, melynek többféle értelmezése lehetséges. Ahogyan mi mindnyájan is sokfélék vagyunk, különbözőképpen reagáljuk le az élet, létünk történéseit. És ezzel akár az irodalom szeszélyes értékrendjének, természetének (lelkületének, gondolkodásmódjának) vetületeiről, szerzőinek ehhezahhoz való viszonyulásáról is beszélhetnénk, indulásokról és beérkezésekről, gyökekről és kiteljesedő vagy kopárabb lombkoronákról.

Lássuk hát a pályázat vonzaskörzetéből beérkezett 11 visszajelzést! Az (ön)értékelő megállapítások skáláján találunk olyant, mely szerint az Előszoba-pályázat egyfajta romantikus szerzői korszak fokmérője volt, egy másik vélekedés tükrében pedig az akció mostani felidézése akár kihívás is lehetne az azóta alkotói tekintetben elhallgatott tollforgatóknak. A két vélemény közötti fonalra fűződik fel az ezeken az oldalakon olvasható sorokból kivehető összkép. Amint látni fogják, kevés szóval is beszédes vallomásokról van szó, ha jól mélyükre olvasunk, hogy felfedezhessük a (Színképhez, a házigazda-felülethez illően) sokszínű pillanatfelvételt, amely körülbelül annyira eklektikus, mint a tíz esztendővel ezelőtti Előszoba-pályázat mezőnye. No meg titokzatos (egy harmadik vélekedés szerint), azaz - a (háttér)irodalmi (?) folyamatokban betöltött helyét illetően - még bizonyára felfejtésre váró.

Utólagosan értékelve, végső soron lehet ez az évfordulós Előszoba-akció egyik, meg nem fogalmazódott célja: betekintés annak az alkotói rétegnek az életébe, abba az eleven, háttérszerű köztes állapotba, amelyből a mindenkori „elit” irodalom rejtett csatornákon át táplálkozik. Ha ezúttal ez érthetően-értelmezhetően sikerült (a visszajelzésekből és az általunk is nyomon követhető tényekből vélhető: 1993-as pályázóink zöme minden bizonnyal megmaradt az írott-olvasott-alkotott szó bűvöletében), az RMSZ kulturális mellékletében ezután is jelenlévő Előszoba-rovatnak megvan a helye és szerepe. Nemcsak egy napilap létében.

Így (is) olvasható a tízéves Előszoba felidézésének szöveghezadéka.

*

Cseke Gábor: A köztes állapot dicsérete

A lap által meghirdetett 1993-as irodalmi pályázat óta eltelt tíz évben nagyon sokszor elgondolkoztam, miért nem hagy nyugodni a kezdeményezés emléke, hangulata?

Végül arra a következtetésre jutottam, hogy valami miatt különösen vonzódok a köztes állapotokhoz.

Gyermekkori, vallási gyökereket sejdítek.

Mert az „előszobát” mint fogalmat minden egyes alkalommal önkéntelenül társítom a purgatóriummal, amit tisztító tűznek is neveznek.

Ahová magamat minden időkben - legalább oda! - besorolódni remélem.

Valószínű, már az óvodában, vagy még előtte, apai nagyanyám révén ért engem a primér magyarázat befolyása, mely bennem hagyta kitörölhetetlen nyomát. Minden bizonnyal úgy festették le előttem - hogy megértsem - e túlvilági fogalmat, mint egy tágas előszobát, ahol türelmesen üldögélnek a kétes sorsú lelkek, akik nem igazán annyira gonoszak, hogy a pokol kamráiban jelöljék ki állandó lakhelyüket, de annyira jók sem, hogy azonnali bebocsátást nyerjenek a sokak által áhított mennyekbe.

Ez a purgatórium, az emberarcú túlvilág eme előszobája reménnyel teli: akik benne ülnek, remélhetnek. És cselekedhetnek is, hogy türelmi idejükön lehetőleg valamit kurtítsanak. Afféle égi szintű második élet ez, melynek beláthatatlan tartama alatt hihetünk a sikerben. Amiről tudjuk: csak egyeseket érint meg.

A legjobbakat. És a legügyesebbeket.

A többiek, a köztes állapotok fénylő tekintetű, felfelé néző serege alkotjuk azt a kritikus tömeget, mely távlatosan is érdemessé-értelmessé teszi a küszködést, a vergődést, a tipródást, a tévedések kockázatát.

Előszoba nélkül nincs valódi kinn és benn.

Ahol meg csak kinn és benn létezik, ott következnek be az élet (és halál) nagy tragédiái.

Éltes Enikő: Dadogósan

Tíz év hosszú idő! Vagy talán egyetlen pillanat?

Mikor Szonda kollégám az Előszoba tizedik évfordulóját említette a tavasszal, meghűlt bennem a vér. Tíz év? Hiszen most volt. Igaz, tudok „előszobást”, akinek azóta a versek mellett két kisgyereke is született, s igazából már nem is olyan kicsik azok a kisgyerekek, akárcsak az enyéme... S van akinek - többüknek - kötete jelent meg azóta, és valószínű, valamennyiünknek megszorodtak ráncaink. Azoknak is, akiknek akkor még nem voltak!

Ilyen ez. De vajon van-e értelme tíz évvel ezelőtti dolgokra nyilvánosan emlékezni, s főként olyan valakinek, aki részben az ötlettel jött s a háttérmunkából vette ki a részét. Végül is a pályázók a fontosak most is, akárcsak akkor. Azt lenne fontos tudni, hogy mit jelentett/jelent számukra?...

Nem voltam Árkoson, tehát személyesen nem volt alkalmam megismerni azokat, akiknek a szerkesztőségbe érkezett borítékjait soha nem volt türelmem akkurátusan kibontani, hanem mindig feltéptem, mert a kíváncsiság hajtott. Nagy-nagy örömet

jelentett számomra bemutatkozó soraikat olvasni, aztán írásaikat, s bevallhatom: alig vártam egyik-másik vers, írás megjelenésére az Előszobában, amit magam válogathattam, tervezhettem lapba, sőt gépeltem is be. Voltak nagy meglepetések, nagyon szép, tehetséges írások, voltak olyanok is, amivel nem nagyon volt mit kezdeni. S aki a rostán fennmaradt, ma is hiszem, hogy jó lenne, ha folytatta volna, folytatná az akár versben, akár rövidprózában való élest. Viszont azt is tudom, hogy gyakorta maga az élet szól bele az álmokba, a tehetséget is háttérbe szorítva - s ne feledjük, az akkori pályázók mind nagyon fiatalok voltak, akiknek az „igazi”, gondterhes felnőttélet is akkor kezdődött valamikor. S ha sokan el is hallgattak azóta - akiknek nem szabadott volna -, remélem és hiszem, hogy csupán egy időre, tíz, húsz, harminc évre, amíg gyermekeiket felnevelik, mondjuk, s aztán ismét hallunk róluk, olvashatjuk őket...

Egy esélyt akartam 1993-ban a velem egykorúak és fiatalabbak számára. Megkapták a szerkesztőség teljes támogatását, de az érvényesülésért való harcot senki nem vívhatta meg helyettük... Számomra viszont az egyik legszebb, legörömtelibb szerkesztőségi feladatot jelentette az a 10 évvel ezelőtti pályázat, melyért talán - ennyi idő múltán - úgy érzem, köszönetet kell mondanom elsősorban „főnökeimnek” s a lapnak, és nem utolsósorban a pályázóknak, akik akkora bizalommal fordultak hozzánk. És azt is leírhatom, hogy bármikor megismételném - hiszen tíz év alatt egy másik nemzedék lépett a színre -, ám kevésbé vagyok már naiv, tudom, a tehetség nem elég. Míg hiányoznak az igazi mecénások, a lelkes támogatók, nem lehet senkinek semmit ígérni a lap nyilvánosságán túl, hiszen manapság nálunkfelé a kiadók nem kockáztatnak, nem dolgoznak ismeretlenekkel, nem lépnek át bizonyos határokat, részben mert ha akarnák, sem engedhetik meg maguknak az anyagiak miatt, részben pedig nem is akarják...

Azt hiszem, a legnehezebb dolog olyasmiről vallani, ami az ember életébe teljes mértékben beépült. Erre (is) jó az irodalom, bújócskázva lehet vallani segítségével. De mivel engem nem irodalmi mű alkotására kért fel a Színkép szerkesztője - hát ez lett belőle.

Talán jobb is pontot tenni e dadogós írás végére, de nem előbb, mint hogy elmondjam: minden egyes hajdani pályázó ismeretlenül is valahogyan egy szín lett az életben, s szeretném, ha mindannyiuknak, akik velünk vannak itt, e földi létben, szép élete lenne, akár irodalomban, akár kívül, így is, úgy is. Mindig azt reméltem, hogy mindannyian valahogyan, valamilyen formában önmagukra találtak! Pont.

Balási András: Rám virradt férfikor

1. Még mindig Marosvásárhelyen élek, de munkaviszonyom az Előszoba antológia lapjain közölt állapottal szemben megváltozott: főállásban a Marosvásárhelyi Színművészeti Egyetem színháztudományi és rendezői szakán vagyok tanársegéd. Mellékállásban szinte mindennel foglalkozom... Ám ha - titkon - megkérdem magamtól, hogy mi volnék, ha lennék, azt súgom: költő.

2. Az elmúlt tíz évem - a korábbiakhoz mérve - sikertörténet. Noha az Előszoba pályázaton „csak” egy jó barátot nyertem, Cseke Gábort, e pályázat valóban pályácskám előszobájának bizonyult. Gábor annyira felfuttatta írásaimat, hogy a mai napig sem hiszi el senki: barátságunk évekig csupán virtuális volt - néhány levél, talán egy telefonbeszélgetés. A lépések azonban nem (egyből) sikerültek: első kötetemet a nagy írói kari tanács elutasította, dacára annak, hogy igen komoly ajánlásaim voltak... A kötet mégis megjelent, és sikernek örvendett: el lehetett adni; örök hálám kíséri a Pallas-Akadémia Kiadót, mely komoly kockázatot vállalt értem, általam, velem, és a siker mellett pompás ellenségeket szereztünk az irodalom berkeiben. Az irodalmi életről mit sem tudtam, úgy képzeltem, mint egy hatalmas összefogást, melynek keretében közösen örvendezünk egymás jobb szövegeinek... hagyjuk.

1996-ban felvételiztem a Marosvásárhelyi Színművészeti Egyetem színháztudományi szakára, tanulmányaimat - a szak történetének legjobb eredményével - 2000-ben fejeztem be. Időközben szerepeltem az azóta kifulladásig Fagyöngy antológiákban, megjelent második verseskötetem, aztán újabb antológiák, folyóiratok. Továbbá a Romániai Írók Szövetségének, majd az egyetem keretében működő, Színpadi alkotás és színháztudományi kutatás elnevezésű alkotó-, kutatóműhelynek lettem a tagja... csak a fontosabb állomásokat sorolva: dramaturgi munka három színházi előadásban, kutatási ösztöndíj, doktorátus indítása a bukaresti egyetemen, a Prospero Alapítvány - melynek a tervek szerint ügyvezetője is leszek - több sikeres pályázatának megírása. Szóval szinte mindent learattam abból, ami közelembe került. S itt a bökkenő: közelembe került. Ugyanis az irodalmi siker egyik záloga az önfuttatás. És ezt kell tudni csinálni. Utazni, jópofa lenni, hízelegni, mindenütt ott lenni, ahol két verset összeütnek, s persze, közben tűrhető verseket is írni. Ez így együtt kicsikével több, mint amit el tudok viselni. Egyelőre még írok. Kevesebbet, nehezebben, mint az Előszoba romantikus idejében. Meg-megrozkodó hittel készítem új kötetemet, mely az eddigi szövegek végső, feszes összegzése, illetve egy új versbeszéd, egy új formavilág előjátéka kellene, hogy legyen; ugyanis megváltoztatott az álmatlan sötétből váratlanul rám virradt férfikor.

Első hó

*oly tétován havaz már-már vigyázva
mintha törött emlékek hullanának
sajgó gyönyör motoz csúszkál szememben
dús telek jöttét kémlelő gyerekkor*

*selymes pehely simogató angyaltoll
akár könnyű hűvös kéz lázas arcon
az első hó álmnyi ujjongása
bomlik didergő neszező szavakból*

*szájjal elkapni az izgága pelyhet
félig sár félig hó első golyócskák
szaladni könnyeztető havazásban
mint játszi kölyökállat önfeledten*

*első első hó mondom mondogatom
mintha varázsszót figyelve ahogy
a kíváncsi pelyhecskék be-belesnek
az egyre homályosabb ablakon*

Bekő N. Ildikó: Előszoba-nosztalgia?

Örömmel olvastam, hogy az Előszoba szellemisége újraéled szinte tíz év távlatából. Az irodalmi vetélkedő megadta nekünk a lehetőséget, hogy belépjünk az előszobába, de az nem az a hely, ahol az embernek sokáig kellene álldogálnia. Tovább kellett lépni, s ehhez a bátorságot az árkosí találkozó nyújtotta minden nyertesnek, aki megértette, hogy szükség van kitartásra és sok munkára.

Ma is úgy érzem, hogy egy láthatatlan szellemi közösséghez tartozunk, hiszen mindig kíváncsisággal olvasom a kollégák írásait, s valahol a háttérben látom Cseke Gábor jóságos arcát, hallom kissé szókimondó, mégis bátorító szavait.

Villámtalálkozó volt, villámismeretségekkel, jó hangulattal és sok nevetéssel. Ugye, emlékeztek, hogy a csónak felborult a tó közepén és ruhástól álltatok egy páran a sötétben, a vízben, és Gabi bácsi azt mondta: „Gyerekek, most már igazán gyertek ki a vízből”... Arra is emlékeztek, ugye, hogy a sörök mindig piszkosul hamar elfogytak?

Ha már egy ilyen tízéves találkozó nem jöhet létre, csak az újság hasábjain, jó lenne, ha mindenki hallatna magáról legalább néhány sor erejéig. Ki többet, ki kevesebbet tett le az irodalom közös asztalára az elmúlt években. Saját irodalmi tevékenységem nem tartom eléggé gyümölcsözőnek, amiért magamon kívül azonban senki mást nem okolhatok. Az elmúlt tíz évben harmincegynéhány novellám közölte az RMSZ, írtam a kolozsvári Szabadságba, a zilahi Szilágyságba és a szilágysági megjelenésű Hepehupa művelődési folyóiratba. Györffy-Deák György fordításában román nyelven is megjelent egy novellám. A közös antológiában való szereplésen kívül első önálló kötetem, az Örvények 2002-ben jelent meg a kolozsvári Tinivár könyvkiadó gondozásában. Ugyanott dolgozom most is, a zilahi Gumiabroncsgyárban, mint tíz évvel ezelőtt, időközben csak a tulajdonosok cserélődtek. Van egy tizennyolc éves lányom, aki szintén szereti az irodalmat.

Nem tartozom azok közé a szerencsések közé, akiknek hobbijuk és hivatásuk (vagy megélhetési lehetőségük) egybeesik, sajnos, ezért legkevesebb időm az írásra jut. Úgy érzem, az Előszobának továbbra is élnie kell, hogy ebben az elgépiesedett világban bátorságot adjon azoknak a fiataloknak, akik még szeretnek olvasni és írni.

Dankuj Lászlóné Simon Erzsébet: Megválok kézírataimtól

Az Előszoba volt az utolsó, amikor beküldtem verset valahová. Ugyanis bármerre küldtem, soha nem kaptam választ, így abbahagytam a küldözgetést. Nagyjából az írást is. A napokban gondoltam, hogy el is dobom kézírataimat, hiszen ha senki sem méltatta válaszra őket, értéktelenek.

Jelenleg Marosvásárhelyen élek, mint kisvállalkozó dolgozom, és azon kívül, hogy néha időm akad egy-egy könyv elolvasására, nem sok kapcsolatom van az irodalommal.

Valaki egyszer azt mondta, hogy ha közölnének tőlem bár egy-két verset, az talán lökést adna a folytatáshoz. Erre én is kíváncsi lennék.

Különben a kedves szomszédok révén jutottam birtokába e felhívásnak, és gondoltam, talán még újra felcsillanhat a remény.

Forró Miklós: Helyzetjelentés

Jelenleg is Csíkszeredában élek, a Vízgazdálkodási Hivatal alkalmazottja vagyok. Emellett szabadúszóként (mint a Romániai Újságírószövetség tagja) továbbra is - egyébként 1978 óta - rendszeresen közlök riportokat, interjúkat, jegyzeteket több romániai magyar nyelvű lapban (RMSZ, Hargita Népe, Brassói Lapok, Krónika, Művelődés, Üzenet).

1993-ban jelent meg első verseskötetem, Az idő szorításában címmel, a székelyudvarhelyi Info Press Kiadónál. Továbbra is írogatok verset, rövidprózáat, írásaim közül néhány megjelent például a székelyudvarhelyi Székely Útkeresőben. Verseimmel magyarországi pályázatokon vettem részt, különböző elismerésekben is részesültem (Tempefői Alapítvány díja, Falvak Kultúrájáért Alapítvány díja). Verseim közölték magyarországi kiadványok, mint az Egerben megjelenő Új írás vagy a Hazádnak rendületlenül című kötet, amely az Adrianus Könyvek sorozatban látott napvilágot Budapesten, 2001-ben.

Karácsonyi ének

*Ó, Jézus születésének ünnepe,
olyan megilletődve köszöntelek,
s mikor imára kulcsolom kezem,
arra kérlek, bocsáss meg, ha vétkezem.*

*És hozzád vigasztalást mindenkinek,
annak is, ki igédet nem érti meg:
süketnek, némának, világtalannak,
kik imádnak, s kik magadra hagynak,*

*özvegynek, árvának, betegeknek,
ki hibázott, ki alkotott, teremtet,
koldusoknak, gazdagoknak egyaránt,
aki elvesztett, s aki megtalált.*

*Adj békés napokat mindannyiunknak,
s segítsél minden bajbajutottnak,
hozzád mireánk boldogabb holnapot,
emeld föl, kit hite is elhagyott,*

*s bár gyerekeinknek napja, élte
jobb lehessen, s hogy bizton megérte,
hinni tudják, s ezerszer érezni azt,
hogyan feloldást, vigaszt egyedül Te adsz.*

*Ó, Jézus születésének ünnepe,
olyan megilletődve köszöntelek,
ó, Karácsony, legszebb, meghitt ünnepünk,
segíts most, mikor neked örvendezünk.*

Csikszereda, 1996. november 27.

Garai Balázs Levente: Csak gyűlnek a kéziratok

Kedves Előszoba! A felhívásnak eleget téve írok, röviden, hisz bővebben nincs is mit. Elsősorban, már nem gyergyói, hanem rettegi lakos vagyok. Az írást azért nem hagytam abba, s habár idén semmit nem írtam, remélem, a jövőben ez változni fog.

Közölni sem közöltem, csak gyűlnek a kéziratok. Igaz, az RMSZ Szabad Szombat mellékletébe küldtem néhány verset, de nem tudom, mi lett a sorsuk. Vagy nem érkeztek meg, vagy nem ütötték meg a szintet, vagy mit tudom én! (Pedig volt visszajelzés, például a Szabad Szombat 2002. június 1-2-i számában, a válaszTOLL rovatban - szerk. megj.)

Tíz év előtti írásaim nagy része nincs meg - elkallódott vagy elkallódtattam -, s noha így is összegyűlt több tucat vers, elég nehéz volt találnom egyet, amelyik úgy-ahogy karácsonyi hangulatot idéz. Ezt, jókívánságaimhoz mellékelve, elküldöm.

Este

*Már merül el a fény, hó száll le az utcán.
Varázslatos este, hideg téli este.
Hold jósol új napot, közeleg az órák
Mikor én is vagyok - éjszakába esve.
Nincsen társam senki, talán nem is várok;
Néhány éji pehely elhozta a csendet,
Tiszta s szép lett minden - sóhajaim nagyok
S mozdulatlan érzem: az idő is megdermedt.*

*Most valahol mulatnak a régi társak.
Nekem e késő óra a mulatságom.
Szeretem ez ünnepét a némaságnak -
Régvolt, sosemvolt életem itt megtalálom.*

*Nem zavar a fátyol, mi világomra hull,
Nem zavar, hogy a mosolyok elfeledtek.
Ugyan! mosolygok így is, búsan, bolondul
S talán az Isten tudja, hogy kinek, minek?*

*Nem múlik el nap, hogy ne legyen egy álmom,
Nem múlik el óra, hogy ne nőjön a hit.
Minden szép ma este, csak a vágy fáj nagyon
Szeretve végleg azt a régi valakit.*

*Most itt a sötét, száz altatódalt sodor
S tudom, holnap megint szeretve ébredek;
És tudom, hogy lesz, majd lesz valamikor
Öröme is lesz mosolygós estéimnek.*

Kincses Anna: Kiteljesedő csodák

Szilágybagoson élek, jelenleg, mint állástalan programozó, két gyerek édesanyjaként. Az elmúlt tíz évben jelentek meg verseim a székykeresztúri református egyházközség havonta megjelenő lapjában, a Fényszilánkban. 1997-ben a Dunakeszi Városi Könyvtár által meghirdetett pályázatra beküldött verseimet különdíjjal jutalmazták, ezek az alkotásaim megjelentek nyomtatásban egy antológia keretében, melynek címe Szél fúj szívemben.

1999-ben az RMSZ Előszoba a Boszorkánykonyhában című gyermekirodalmi pályázatán a mese kategóriában harmadik helyezést értem el.

Ezt követően aránylag nagy gyakorisággal jelentek meg írásaim az RMSZ Csodavár című gyerekmellékletében, a szilágysági Vidéki Naplóban és a Hepehupa szilágysági művelődési folyóiratban.

Ez év októberében jelent meg első könyvem, a Bátorság próbája. Ezt a könyvet gyerekeknek írtam. Az egykori Udvarhelyszék rege- és mondavilágát dolgoztam fel, s hogy ezek az értékek ne vesszenek el az általam írt történetekben, mindegyik történet után csatoltam az eredeti legendát, legendatöredéket.

Ez a könyv egyben első kötete egy készülő sorozatnak, melynek címe Mesélő Erdély. Jelenleg e sorozat második kötetén dolgozom, mely Csíkszék rege- és mondavilágát hivatott megismertetni az olvasóval.

Csodavárás

- Édesanya, itt a karácsony!

- Még éppen nem - feleltem. - Addig van még három hét - tettem hozzá, szinte nem is figyelve a szavakra. De a csöppnyi kisember szavai mintha apró fényt hívtak volna életre, ott legbelül, ahol a lélek sejtetik. A szavak nyomán megmozdult valami, amit az egész évi rohanásban, küszködésben a feledés pora lep be.

A várakozás érzése és a hité. Különös érzés. Várni, hogy valami csodálatos dolog fog történni velünk, és hinni, hogy az be is következik.

És jöttek a napok, melyek során a csoda lépésről-lépésre bontakozott ki az apró kezek lelkes szorgoskodásából, ahogyan sokszor ügyetlen mozdulatokkal hajtogatnak és ragasztanak színes papírcsíkokat, vidám csicsergésükből, kérdések özönét zúdítva rám.

- Édesanya, a pincében egy karácsonyfa van! - rontottak be a konyhába csemetém lélekszakadva, kipirult arccal. - De csupasz, üres! Nincs rajta egy cukorka sem - mondta lányom csalódottan, hogy aztán a fiam szegezze nekem a kérdést szinte vádlón:

- Ugye, azt nem is az angyal hozta, hanem ti vettétek?!

Mert nem akartam azzal a bizonyos illúzióromboló igazsággal előállni, hát ezt feleltem:

- Jaj, kicsikéim, miért kutakodtok? Most elrontottátok az angyalka játékát!

A fiam rámcsoválkozott tágra nyílt szemekkel, ahogyan csak ő tud csodálkozni.

- Milyen játékot? - kérdezte megilletődve.

- Tudod, mivel az angyalnak nagyon sok a dolga, azt találta ki, hogy idehozza a fát és minden hozzávalót, aztán jól eldugja. Nekünk pedig az lesz a dolgunk, hogy megkeressünk mindent és feldíszítsuk a fát, így segíthetünk az angyalnak.

És eljött a nagy nap. A gyerekek olyan izgatottak voltak! Bebújtak az ágyak alá, a szekrényekbe, felforgattak minden fiókot, míg megtalálták a karácsonyfa minden tartozékát. Majd azon versengtek, hogy ki tesz fel több díszet és cukorkát, aztán hajbakaptak az angyalhaj felett, mert a kislányom a pirosat szerette volna a fán látni, míg fiamnak az ezüst nyerte el tetszését. Mikor a fa már teljes pompájában ragyogott, a gyerekeim újabb kérdésekkel céloztak meg.

- És az ajándék? Az ajándék hol van?

- Azt majd az angyal teszi a fa alá éjszaka, mikor már alusztok.

A levegőben kalács, fenyő, szegfűszeg és narancs illata lengett. Csak ültem a széken és figyeltem a két kis törpét, ahogyan egymás szavába vágva találgatták, hogy vajon ki milyen ajándékot fog kapni, majd suttogóra fogták szavukat és azon egyezkedtek, hogy ők ma este nem fognak elaludni, csak úgy tesznek, mintha aludnának, hogy meglessék az angyalt.

A csoda a szemem láttára teljesedett ki a két ragyogó szempárban és a szeretetben, mely életünket összeköti. Hisz a karácsony is erről szól. Egy kicsiny gyermek születéséről, aki felnőve szeretetet és megbocsájtást hirdetett, reményt és hitet adott az embereknek.

Makó Attila: Nem az irodalom az életpályám

Örültem, hogy az Előszoba újra életre kel a lap hasábjain - az én verseimből is jelentek meg a lapban annak idején.

Jelenleg is Kézdivásárhelyen lakom, nős vagyok, egy hatéves lányom van. Azóta elég kevés verset írtam, nem mindig száll meg az ihlet, de van, amikor jó ötleteim támadnak. Nem az irodalom lett az életpályám (habár édesanyám magyarszakos tanárnő), de inkább a humán tantárgyak vonzottak mindig. Egy készruhágyár exportirodáján irodamunkával, technikai fordításokkal foglalkozom.

Talán személyiségemnek is köszönhetem, hogy néha jobban fejezem ki magam írásban. Szűkszavú és zárkózott vagyok. Nagyon bosszant, ha valaki dicsekszik tudásával, vagyonával vagy éppenséggel pletykál másokat. Én nem szeretek másokról véleményt mondani, főleg nem a hátuk mögött.

Érdekelnek az idegen nyelvek, a földrajz, szakmám a turizmus, de csak keveset folytattam, mivel legalábbis Kovászna megyében még eléggé fejletlen. Turisztikai jellegű írásaim jelentek meg a România pitorească című havilapban. Nagy természetjáró vagyok, szeretek utazni, gombászni.

Mindenben kedvelem az egyedit, az egzotikusát, kultúrában érdekesebbnek tartom a keleti világot (pl. a muzulmán vallást), mint a nyugat csillogását, és az évszakok közt is, éppen a virágillat meg a rügyező fák látványa miatt is, talán szebb a tavasz, mint a nyár.

Most 36 éves vagyok.

Érdekesnek és egyben kihívásnak is tartom az Előszoba felélesztését. Szerintem mindenki, aki pályázik, el tudja saját maga is dönteni, elolvasva a tíz évvel ezelőtti verseit és a mostaniakat, hogy mennyit fejlődött az érzélemvilága, a pszichikuma.

Ezzel zárom soraim, kívánok mindenkinek kellemes karácsonyt és boldog új évet.

Ha eljön a Karácsony

*Ha eljön a Karácsony,
lesz majd sok barátom,
roskad az asztal az ételtől,
sajog a talpam a táncotól
és gyűrűzik, egyre gyűrűzik,
forog-forog körülöttem a világ,
majd tántorgó szélmalom-
harcosként zárom a táncot
földre hullt csillagszóró-vágyaim avarában
és megég a fenyőág édes tömjénillatot árasztva,
füstbe szálló terveim karácsonyán.*

Nagy Ágnes: Ruhát is találok magamnak...

Foglalkozásomra nézve újságíró vagyok. A következő irodalmi antológiákban vagyok jelen alkotásaimmal: az RMSZ Előszoba pályázata nyomán megjelent kötet, a nagykárolyi Kaffka Margit Művelődési Társaság által megjelentetett, Átmentett ígék című válogatás, illetve a Magyar Ifjúsági Kezdeményezés és a Szilágyi Domokos Irodalmi Kör által meghirdetett prózapályázat eredményeként megjelent, fiatal prózaírókat bemutató antológia, az Előjáték. 2001-ben a Böszörményi Simándy Zoltán Riportpályázat különdíját nyertem el. 2003 novemberében a Tatabányai Művelődési Otthon kezdeményezte novellapályázat eredményhirdetésén oklevelet vettem át.

A kapun

Karácsonykor, bárhol legyek, belépek egy kapun. Ott hósárnyú ének terül el, vállamra hull csilingelése furcsa angyaloknak, csöpp csillagokból török szikrácskák, holdfénygerezdek, derekam köré tekerem övként fényük. Ruhát is találok magamnak hímeset, aranyszálai csillogni fognak majd a hétköznapiokon, meg is vacsorázom, mandulaízű bájitallal, kazettákként hónom alatt hurcolom el innen a rubinköveket, legyenek nekem gombok a hetek során, ha leszakad az égi,

ez a gyémánthullás, felvarrom őket féltve, vigyázva, hogy ne essen le az a palást, ing, mely az ajándékok alatt itt terem. Felmutatom aztán a lelkem, percre csupán, mint az üveggolyót, magam elé tartom, megtörölgetem, akárcsak a szemüveget, párája ködbe tűnik itt, minden, ami rossz, egész esztendőben tiszta kell hogy legyen, hadd lássak azon keresztül. És a fények rajta ezerverázsként kell hogy bővöljenek, sugározzanak, az emberekre is körülöttem... Végignézem még egyszer: szánkázó gyerekek, a küszöbön várnak már. Ajándékozó kedvem hadd szórjam oda nekik, mintha csak szaloncukrot a Mikulás, ezüstporos táj magasodik kint, Isten veled, varázs, az az öltöny, amit üzletedben vásároltam, csentem, találtam, sokáig kell hogy tartson, hogy zsebeiből mások is meríthes-senek szerencsefiát, mintha csak szentjánosbogarakat, világítót, s jövőre, mint a cipő, kibokszolva, olyan kacagó, derűs eleganciával jöjjenek vissza, tele szívvel lépjenek ide be, ha kint zivatar, sötétség vagy vasszegek hullnak, vagy nem ragyog-nak a csillagok... Akkor is. Ha háború van a lelkekben. Ha halál... Gyertyáid itt égnek és eltörlik a valóságot, egy pillanatra vagy fényévre tán. Így érzem én mindig, valahányszor Karácsony. Ha kellemetlen hangulatok is kísérek, azon a kapun mindig bevonulok ezen a napon.

P. Buzogány Árpád: Napi munkám mellett írok

Székelyudvarhelyen élek, a Hargita Megyei Kulturális Központ alkalmazottja vagyok, közművelődési szakreferensként. Szerkesztem a Kulturális Figyelő című negyedévi lapot, a jelzett intézmény kiadványát. Napi munkám mellett írok, szerkesztek. Önálló köteteim: Hattyúhívó (gyerekversek, Székelyudvarhely, 2000), Búcsú a szalmakalaptól (gyerekversek, Csíkszereda, 2003). Az elmúlt tíz évben nyilván nem szakadt meg a kapcsolatom az irodalommal, verset, gyermekverset, rövidprózá, riportokat és interjúkat, könyvismertetőket stb. közlök az Udvarhelyi Híradóban, a Romániai Magyar Szóban, a Napsugárban, a Szivárványban meg másutt.

Több antológiában szerepeltem írásaimmal, pl.: Kifeszített együttlét. Szerelmes-versek (Budapest, 1997, Alterra Svájci-Magyar Kiadó), Első szerelmem. Első csalódásom (Budapest, 1999, Alterra Svájci-Magyar Kiadó), Kuláksors - székely kulákok történetei (Státus Könyvkiadó, Csíkszereda, 1999, Szemtanú Könyvek sorozat), Agyagmaszk (Budapest, 2001) stb. Néprajzi jellegű, elsősorban udvarhelyszéki vonatkozású írásaimat az Udvarhelyi Híradó közli, akárcsak - 2002-től - egy riport-sorozatomat környékbeli falvakról. Tanulmányaim is jelentek meg, pl.: Pálffy János, az elfeledett forradalmár (In: A szent szabadság oltalmában. Erdélyi unitáriusok az 1848-1849-i magyar forradalomban és szabadságharcban, Unitárius Egyház, Kolozsvár, 2000), a kőrispataki szalmafonásról stb.

Több irodalmi pályázaton sikeresen szerepeltem, részben ennek eredményeként kerültek be egyes antológiákba írásaim. Anekdótákat is gyűjtöttem, ezek egy kis füzetben megjelentek (Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdóták, tréfás történetek. Székely-

udvarhely, 1998). Népdalgyűjtéséből válogattam a Volt szeretőm tizenhárom c. kis füzet anyagát. Román költők alkotásaiból készült versfordításaimból is hoztak le a lapok.

Némelyek azt tartják, sokan nyúlnak a tollhoz, főként fiatalok, ám ez hasonló a gyermekbetegséghez, amin legtöbb ember átesik. Valóban gyakori, hogy kezdeti nekibuzdulás után, az első sikertelenségek, kritikák hatására az ifjú titánok más önkifejezési formát részesítenek előnyben. Akit azonban „megfertőzött” az írás, akkor is ír, ha egyetlen sorát sem közlik. A közlés ugyan pótolhatatlan boldogság, hiszen a szűkebb ismerősi kör helyett, mellett más nyilvánosságot jelent a nyomtatott forma, ám az is igaz, hogy akinek megfelelő anyagi eszközök állnak rendelkezésére, mondhatni, bármit megjelentethet kiadványként. Mégis azokra az olvasókra gondolok, akik a volt „előszobások” nevét az RMSZ-ből ismerték meg, és hétről-hétre olvashatják írásainkat. Még azok is, akik megismerkedtünk és leveleztünk, jó ideje inkább a lap által követjük, ki mivel foglalkozik, milyen témák, hangulatok adják kezébe a tollat.

Hogy van-e értelme papírra vetni mindazt, ami foglalkoztat, illetve ment-e írásaink által a világ elébb - ez a kérdés talán mindannyiunkban felmerül(t). Nem élünk olyan zárt, saját világban, hogy csupán a magunk örömeire íránk, bár kétségtelenül a dolgoknak ez a vonatkozása sem mellékes: ha a szerző maga nem elégedett munkájával, még mindig közel van a papírkosár... vagy a számítógép lomtárába is dobhatja.

A szerzőt - tapasztalatom szerint - már nem érzi olvasója annyira távolinak magától, mint pár évtizede, és magát az alkotást sem vélik különleges, megfoghatatlan valaminek, főként amióta már községi lapok is beindultak, vagyis jóval nagyobb a közlési tér. Tehát a szerzőt nem olyan embernek látják, akinek egyetlen foglalatossága a Nagy Mű megírása, mert látják az üzletben, előadáson, meg egy kávé mellett is, esetleg egy internetkávézóban, ahol éppen valamelyik írását pötyögi be... Az Írás mégsem veszített varázsából, úgy gondolom. Másképpen ki lenne kíváncsi az újabb novellákra, versekre, illetve könyvekre?

U. i.: A magamról szóló sorok inkább azt bizonyítják, hogy a tollat sosem tettem távol magamtól, és nem az eredmények bizonyítására szántam. Volt idő, amikor ebből éltem, három évig szerkesztőként és újságíróként dolgozva. Hogy van penzum, kötelesség, nem kedvelt téma - az mit sem von le az írás öröméből. Remélhetőleg olvasóink is örömteli kíváncsisággal lapozzák az újságokat, könyveket.

Karácsonnyal kapcsolatosan az alábbi írást küldöm, inkább gyerekeknek szól, mint Előszoba-társaimnak...

A csengő, aki harang akart lenni

Volt egyszer egy bronzcsengő a halomba rakott dobozok szobájában, ott is a legalsó dobozban, majdhogynem a legalján. Mivel a szobát csak nyáron lakták, amikor nem kellett fűteni, az év többi részében még az ablakot is ritkán nyitották meg, friss esőszag és madárfütty ritkán hatolt ide be. Unalmas volt nagyon itt

lenni. Egy gerlepár fészkelte az ablak párkányán, nélkülük akár a világ végén érezhette volna magát minden azokban a dobozokban. Még csak nem is csinos ládádba, hanem kopott kartondobozokba dobálták a sok-sok holmit: fületlen mackó, gyertyabél, gomolyák, kopott sarkú cipők, divatjamúlt ruhák, mutató nélküli csörgőóra és ki is tudná felsorolni, mi minden lapult a csukott fedelű dobozok sötétjében.

Csak nagy ritkán jött be valaki, hogy valami apróságot előkeressen, ilyenkor csaknem mindenik dobozt elmozdították a helyéről, néha ki is borították valamelyiket. Néhány apróság mindig elkerült ilyenkor, de senki se tudhatta, hová, merre. Talán szükség volt rájuk, talán eldobták. Néha új lakók is jöttek, ők hozták a friss híreket a többi szoba régi ismerőseiről.

Nyáron volt a legkellemesebb, különösen jó időben, nyitott ablak mellett, ilyenkor még a levegő is tele volt mozgással. De itt általában csend volt, nem úgy, mint városon, ahol állandóan behallszik az autók zúgása, visítás vagy kiabálás. Itt a tyúk-kodágás volt a leggyakoribb és egyben a legközönségesebb. Néha éjszakára is nyitva hagyták az ablakot, ilyenkor kései éneklés, szekérezörgés, nyugodt tücsökcirpelés, szapora ugatás tódult be a szénaszaggal együtt.

A csengő ezt különösen kedvelte. Valamikor, nagyon rég egy bárány nyakán került ehhez a házhoz. Vidám, gondtalan élet volt az! Majd átkerült egy csikó nyakára, vígan csilingelt éjjel-nappal, megállás nélkül. Aztán megnőtt a csikó és egyszer csak eltűnt. A csengő azóta nagyon szomorú.

Hangtalanul kuksol a dobozban, és csak a ház előtti két nagy fenyőfa zúgását hallja, a szél süvít, a kutya néha felvonít - holdvilágos, dermesztő éjszaka lehet, a lovak ilyenkor egymás nyakán áthajolva bóbiskolnak, a juhok összebújnak, és ropog a hó a kései járókelők sarka alatt. Az ide ugyan nem hallszik be, a bégetés is ritkán, az ablaküveget rezzenti meg az erős szél, a csengő erre föleszmél gondolataiból, engedi elszaladni azt a kis csikót, amelyiknek a nyakán csilingelni szeretne.

Ilyenkor nagyon szomorú a sötétben. Sem a kakukk nem szól, sem a lovak nem prüszkölnek a vályúnál itatáskor. Süket a csönd, álmodozni sem érdemes. Pedig van egy gyönyörű álma, nem is mondta még soha másnak: napfényes, zöldfüves tavasszal, amikor a templom magas fehér falai mintha ragyognának, valamilyen ünnepnapon megkondul ő, a hatalmas harang méltóságteljesen, az érces kondulás visszhangzik a völgyben és a mélyhangú zúgás messzire száll. Ez volt legszebb álma, képzelődéseinek féltett kincse. Ezért a percért odaadta volna minden eddigi emlékét, bár azok éltették sivár dobozlakó-életében.

Megnyílt az ajtó, gőz és káposztaszag lopózott be. Ilyenkor mindenkinek ugyanaz a reménye: hátha ő lesz olyan szerencsés, hogy unott helyéről megszabadulhat és végre vele is történik valami...

És a kis csengő, aki az előbb még harang szeretett volna lenni, hatalmas és mélyzúgású, most boldog izgalommal gondolt arra, hogy nemsokára talán a pompásan feldíszített, dús ágú fenyőfa tetején fog csüngen, az ágakon

gyertyákat gyűjtanak majd, és ő is boldog lesz, mert minden felaggatott dió vagy cukorka leszakításakor csilingelni fog, s hangja olyan lesz, mint a vidám gyermekek nevetése.

Szente B. Levente: Visszapillantó helyett...

Székelykeresztúrra 1979-ben vetett a sors, itt végeztem iskoláimat, ebben a városban dolgoztak szüleim; itt élek jelenleg is hároméves kisfiammal, Attilával, és feleségemmel, Csillával. Családunk Bözödújfaluból és Bözödről származik, feleségem a Nyikó-menti Kiskadácsból, másfelől pedig Ivóból. 2000 januárjától a helyi Polgármesteri Hivatal alkalmazottjaként, kulturális referensként dolgozom, emellett szabadúszó újságíróként tevékenykedem. 2000-től 2002-ig a Kisváros önkormányzati havilap főszerkesztője voltam.

Első önálló próbálkozásaim, írásaim helyi, illetve környékbeli iskolalapokban jelentek meg. Első (vérszegény) versem, jó barátom, Levinschi Szávuly Attila tragikus halála után, 1996-ban jelent meg a Romániai Magyar Szóban. Jóllehet az Előszobapályázatot lekéstem, a szerkesztők mégis esélyt adtak nekem, hogy az „Előszobások” közé léphessek. Versekkel, néha egy-egy mesével azóta is igyekszem megjelenni az RMSZ hasábjain.

A későbbiekben több irodalmi pályázaton vettem részt, többé-kevésbé sikerrel. Írásaim a következő lapokban jelentek meg: Romániai Magyar Szó, Hargita Népe, Udvarhelyszék, Hepehupa, Korunk, Helikon, Népújság, Kisváros, Szitakötő, Udvarhelyi Híradó, Diákabrak - hogy csak néhányat említsek. 1996-ban jelent meg első, egyben bemutatkozó verseskötetem Az első éj címmel (Küküllő Ny., Székelykeresztúr). 2000-ben jelent meg székely népmesegyűjtésem, Az ezüsthajú tündérleány (Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely) címmel, Hermann Gyula festőművész által készített fedőlappal. 2001-ben egy másik verseskötetem látott napvilágot Halmágyi Csaba székelykeresztúri képzőművész rajzaival, Örök szél dala címmel (Kaposvár, Megyei Ny., Magyarország). Előkészületben van egy Nyikó-menti népmesegyűjtésem és egy meseregényem.

Karácsonykor...

*aztán összeültünk karácsonyra,
mi kicsik, nagyok,
s elhittük, hogy
bennünk ragyognak tüzes fényárban
a legigazibb csillagok*

aztán elhittük, hogy
odakint, bár hó fénye
minden lábnymban nemes
lelkeket takar,
hogy igazabb a fény a sötétnél,
hogy a szavak olyanok
mint a zsoltárok,

elhittük, hogy azok a szavak
szépek,
érdesek - és
a meghitt csöndben
letapogatják lelket.

Karácsonyi mesék

... Mintha kisgyermek lennék; családommal egy kandalló előtt ülök. Középen idős nagyapám, hosszú szakállát simogatja. Bal kezében füstölgő, hosszú szárú rózsafapipa.

Különösen fontos számunkra a karácsony este. Ilyenkor van együtt a teljes nagy család, s ilyenkor történik valami fontos életünkben: nagyapa mesél! Igen, a szentestén újabb történetet hallunk nagyapától, mely jártas-köttes kalandos-sairól szól...

Ezek a történetek nem is annyira kitaláltak; a mesékben minden szereplő mögött, minden csodálatos tájban ott vagyunk mi is. Gyakran úgy éreztem gyermekként, a történet fonala végtelen. Egyszer majd én ülök a kandalló előtt, s miközben a tűznek csillogó lángnyelveiről leolvasom a történeteket, pipázgatva új mesébe fogok...

Mellettiünk karácsonyfa illatozik. Se szellő, se huzat nem járja át szobánkat, mégis összekoppannak a ropogós papírba csomagolt szaloncukorkák.

Ez a hangulat, ez a kép gyermekkorom óta kísért, bennem mocorog. Felnőtté válásom idejének súlya alatt sem merült feledésbe. S az igazság az, hogy nem igazán tudom, honnan e látomás, honnan e kép, e fenséges érzésekkel telített hangulatfoszlány...

Gyönyörű karácsonyaink voltak gyermekkorunkban is. Voltak mesélő nagyapám, ám valami mégis hiányzik.

Tíz éve annak, hogy legjobb barátom itthagyt. Aztán, mint akit valami iszonyú kegyetlenség kísért, minden barátom, kivel felnőttem, tragikus körülmények között elhunyt. Hiányukat mai napig nem tudtam feldolgozni. Így teltek az évek, s jött napra nap, éjre éj. Aztán ismét egy nevezetes karácsony... Amikor azt hittem, rosszabb nem történhet, édesapámat is elvesztettük.

Karácsonykor kezdődött minden... a mesék, a barátság, a halál. Rájuk emlékezem karácsonykor.

Családom körém telepszik a tiszta ünnep alatt. A mesék idejét várják ők is.

Váry O. Péter: Egy szép, de rettenetes álom II.*

Ti emlékeztek rá, hogyan történt? Árkos volt, még délután talán. Az bizonyos, hogy az éjszakai csónakázás előtt, hisz az üres sörösüvegeket már együtt halásztuk ki a hínáros pocsolyából, és furcsa mód élveztük, hogy más csapja a szelet Emökének. Sőt, úgy naplemente tájékán is együtt bolyongtunk már a szoborparkban, próbáltuk megtalálni az alkotások címét. Túlzott leleményességről nem tettünk tanúbizonyságot: pocsék ráérzéssel tippeltünk. Bár az is rémlik, inkább a szobrok elművelői valának képzelőerő híjával. Kompozíció? Igen, azt hiszem, ez a cím dominált.

Szóval Árkos, anno domini 1994. Tényleg nem emlékszem, hogyan verődtünk össze. Lehet, csak úgy kialakult a mi kis körünk. Így utólag sem találok rá magyarázatot, miért épp mi négyen. Sejlik, a szobatársak megválasztása lehetett az alapja. Kutatok. Elő a megfelelő dossziét, port le róla. Újságkivágások, még nem sárgulnak. Az árkosi találkozóról szóló beszámolóféle majdnem legfelül. A pályázat tizenhárman kiválasztotta számára szervezett találkozón tizenhárman vettünk részt. Böngésem a neveket, találgatom, ki miért nem került be a mi kis körünkbe. Levinschi Szávuly Attila: bővületben élt, maga alkotta, öntörvényű világa hátborzongatóan szép volt, de akkor még számunkra érthetetlen, talán kissé ijesztő is. Átutazó volt csupán, hiánya fáj. P. Buzogány Árpád: visszahúzódó, szerény. Hosszú, fél éjszakai beszélgetés. Ahol bő kilenc éve abbahagytuk, ott tudnánk ma folytatni. Gergely Manó (aki Edit): ő volt azon a fél éjszakai beszélgetésen a harmadik, majd az éjszaka hátralevő részében fél ágyon szorongó. Később még néhányszor összefutottunk. Párhuzamos életek. Bódizs Edith: táskányi riporter-magnóval szorította sarokba az arra érdemeseket. Nem tartoztam közéjük. Nem bántam már akkor sem. Botár Emőke: állandó udvarlások fojtogatásában - vajon az akkori élményét megörökítő képverse milyen alakú? Bekő N. Ildikó, Nagy Ágnes, Deák Erzsébet, Rab Hajnal - ne haragudjatok rám: emlékeztet-kiesés. És akik maradtak: Dancs Artur, a Repülő; Laczkó Vass Robi, a kis bohém; Bölöni Péter, kit mai napig azzal fenyegetek, Márton úr nevű figuráját ellopom tőle. Szűkre mért árkosi együttlétünk a négyünk alkotta kis kör kialakulását eredményezte. Eleinte sűrű levélváltásokkal (most kellene jellemző levélrészleteket idéznem, s bár a három dosszié karnyújtásnyira - konzerváló porréteg lepi közös múltunk -, mazsolázzanak majdani irodalomtörténészek belőlük), aztán ritkultak a levelek. Elsőként Robi morzsolódott le, az ő dossziéja a legvékonyabb gerincű. Hallottam, más hivatást választott. Aztán Repülő következett, utoljára New Yorkból még levelet küldött. Időnként felbukkan neve a lapban, szeretettel olvasom. Prózában elsődíjas volt. Bölöni Péter a barátom lett. Már ő sem ír levelet, időnként rám csörög még, olyankor hosszan elbeszélgetünk. Szeretem őt, Márton úr nevű figuráját úgyis ellopom tőle.

„Barátaim, Márta, Péter / messze északra mentek, / egyre szűkszavúbbak lettek, / és azután nem is írtak. // Azt kell hinnem, / mégis belehaltak, / vagy kivesztek / az anyanyelvből.” (Gittai István: Agyó) Hinni szeretném, sem bele, sem ki. Ha irodalmat nem is „csináltunk” (mindannyian!), de ott voltunk. Valószínűleg az irodalomtörténet nem fogja számon tartani az „Előszoba-jelenséget” (nem is lett azzá). Megjelent egy antológiakötet (Előszoba, 1995), néhányan terveztük a második kiadását is... - hogy az miért nem született meg, ismételten titok. Mint annyi minden abban a bizonyos Előszobában.

* Egy szép, de rettenetes álom címmel írtam „tudósítást” az előszobások 1994. június 25-26-án lezajlott árkosi találkozásáról - mit sem tudva akkor még az újságírói műfajokról, de fölöttébb büszkén, hogy Cseke Gábor épp engem bízott meg e feladattal; hogy miért, azt még mindig nem tudom. Stílszerűen (?) ugyanazt a címet kellett adnom mostani írásomnak is.

(Forrás: Romániai Magyar Szó Színkép melléklet, 2003. december 20.)

Az 1993-as Előszoba-pályázat résztvevőinek névsora

(a nevek után, ahol esete, dőlt vonallal a pályázaton használt szerzői álnév, illetve, minden esetben, zárójelben az akkori tartózkodási hely)

Ádám Zsuzsanna (Budapest)
Ambrus Árpád (Gyergyócsomafalva)
Ambrus Tibor (Kolozsvár)
András Zsuzsanna (Kászonjakabfalva)
Andrási István (Majlát)
Bábán Zsófia (Zilah)
Bajkó Krisztina (Barót)
Balási András (Marosvásárhely)
Bálint András Arnold (Kilyénfalva)
Bálint Huba (Székelyudvarhely)
Balogh Emese (Sárköz)
Barabás Annamária (Sepsiszentgyörgy)
Barabás Berta (Kolozsvár)
Baranyai Zsuzsanna Gabriella (Marosvásárhely)
Bartha Zoltán (Marosvásárhely)
Bartis Imre (Kolozsvár)
Bekő István (Kolozsvár)
Bekő N. Ildikó (Zilah)
Bencze Anikó (Brassó)
Biblia Attila (Marosvásárhely)
Bimbo Olimpia (Arad)
Bódizs Edith / Susan Potter (Kolozsvár)
Bogdán Pál (Máramarossziget)
Borbé Levente (Csíkszereda)
Borka Annamária (Gyergyószentmiklós)
Borócsik Irén (Tornya)
Borsos Szabó Alpár (Temesvár)
Botár Emőke (Csíkbánfalva)
Both Gyöngyvér (Új-Zimánd)
Botos Szimona (Nagybánya)
Bozsvai Enikő (Szatmárnémeti)
Cavasi Róbert Zsolt (Nagykároly)
Dán Zsuzsanna (Szatmárnémeti)
Dancs Artur (Szatmárnémeti)
Dankuj Csaba (Kolozsvár)
Dankuly Lászlóné Simon Erzsébet (Marosvásárhely)
Dávid Eszter (Simonyifalva)

Deák Erzsébet (Zsibó)
Dézsi Csaba István (Mikeszása)
Dezső Mária Magdolna (Gyergyószentmiklós)
Erdődi Ottó (Arad)
Farkas / Marosvölgyi Aliz (Csíkszereda)
Farkas Andrea (Gyulakuta)
Fazakas Attila Hunor (Szováta)
Fazekas Ede (Szilágycseh)
Felházi Zoltán (Kisbács)
Ferencz Katalin (Gyergyószárhegy)
Füleki Beáta (Nagybánya)
Fülöp Loránt (Szováta)
Gáll Anna (Gyergyóalfalu)
Gáll Bartalis Ferenc (Gyergyószentmiklós)
Garai Balázs Levente (Gyergyószentmiklós)
Gedeon Gyula (Váradszentmárton)
Geréb Éva (Székelyudvarhely)
Gergely Edit / Gergely Manó (Gyergyószentmiklós)
Gombos Szilárd (Arad)
Goron Sándor (Nagyvárad)
Grausam Géza (Csíkszereda)
Grosz László (Arad)
György Mózes Árpád (Gyergyóremete)
Győri Karola (Kolozsvár)
Hajós János (Kolozsvár)
Hegedűs Adalbert (Petrozsény)
Hollichi Gyöngyi (Székelyudvarhely)
Horváth István (Máramarossziget)
Horváth Levente (Arad)
Ifj. Dezső Géza (Kolozsvár)
Jobb Domokos (Szaniszló)
Juhász Zoltán (Pécska)
Karácsonyi Zsolt (Arad)
Katay Juliánna (Nagykároly)
Kedves Antal (Gyergyócsomafalva)
Kelemen Kinga (Arad)
Kincses Anna (Szilágylugos)
Kirilla Teréz (Kolozsvár)
Gáspárik Attila / Komics (Marosvásárhely)
Kopacz Levente (Szemplak)
Kovács Melinda (Székelyudvarhely)
Kristóf Éva (Gelence)
Kristóf Sándor (Marosvásárhely)
Kuri Gyöngyvér (Marosvásárhely)
Laczkó Róbert (Gyergyóremete)

Lázár József (Szatmárnémeti)
Lévay Zsuzsanna (Szatmárnémeti)
†Levinschi Szávuly Attila (Székelykeresztúr)
Lokodi Imre (Marosvásárhely)
Lövétei Lázár László (Lövéte)
Magyari Sáska Zsolt (Gyergyószentmiklós)
Makó Attila (Kézdivásárhely)
Makucz Endre (Gyümölcsvölgye)
Máthé Zoltán (Kolozsvár)
Megyaszay Kinga (Csíkszereda)
Muntean Radu Tibor (Arad)
Nagy Ágnes (Nagykároly)
Nagy Enikő (Nagyenyed)
Nagy Gabriella (Dés)
Nagy Gedeon Imre (Érkörtlényes)
Nap Katalin (Gyergyószentmiklós)
Nyitrai Réka Gyöngyi (Kolozsvár)
Ozsváth Irén (Szászcsávás)
P. Buzogány Árpád (Gagy)
Páll László (Korond)
Papp Attila (Sepsiszentgyörgy)
Papp Erika (Marosvásárhely)
Pataky Lehel Zsolt (Máramarossziget)
Péter Imre (Csíkszereda)
Rab Hajnal (Székelymuzsna)
Rápolti Mónika (Szatmárnémeti)
Sándor Károly (Zetelaka)
Sánta Enikő (Szatmárnémeti)
Schmidt Gabriella (Majlát)
Selek Judit (Szatmárnémeti)
Simon Mónika (Gyergyóalfalu)
Sógor Levente (Nagybánya)
Szabó Csaba (Szatmárszőlős)
Szabó Ferenc (Sepsiszentgyörgy)
Szabó Gábor (Székelyudvarhely)
Szabó Géza (Kolozsvár)
Szabó Tünde (Arad)
Szalai Mária (Pankota)
Szaniszló Attila (Arad)
Szécsi Éva (Kolozsvár)
Székely Ferenc (Marosvásárhely)
Székely Zoltán (Marosvásárhely)
Szendrei Imola (Szatmárnémeti)
Szente Levente (Székelykeresztúr)
Szonda Szabolcs (Sepsiszentgyörgy)

? / Szösze (Marosvásárhely)
Takács István (Nagyvárad)
Tamás Gyopár (Gyergyószentmiklós)
Tamási Melinda (Szinérváralja)
Tankó Éva (Gyimesbükk)
Tepfenhárt Timea (Szatmárnémeti)
Tódor Csaba (Csíkszereda)
Tókos Pál (Köpecbánya)
Valenas Monica Gyöngyi (Arad)
Valkay Krisztina (Kolozsvár)
Vámos Adrian (Arad)
Váry O. Péter (Sepsiszentgyörgy)
Veress Emőd (Székelyudvarhely)
Vetési Attila (Székelyudvarhely)
Wittmeier Ildikó (Arad)

(Forrás: Romániai Magyar Szó Színekép melléklet, 2003. december 20.)

Pusztai Péter rajza